

prosvetni delavec

Med drugim preberite

- MODRIJANOVA VRNITEV, str. 2
- DOSEŽKI, VREDNI SPOŠTOVANJA, str. 2
- JE SLOVENŠČINA V NAŠI ŠOLI ŠE NACIONALNA VREDNOTA? str. 3
- UČITELJSKE PLAČE POD MEDNARODNIM DROBNOGLEDOM, str. 4
- RAVNATELJI NA PRIZORIŠČU, str. 5
- USPEŠEN UČITELJ – USPEŠEN UČENEC, str. 6
- OBJAVE, str. 7

LUČKA LEŠNIK

Velika preskušnja

Prostor in srce za hrvaške otroke

V zadnjih tednih je v slovenskih krajih čedalje več družin iz sosednje Republike Hrvaške, ki so se zaradi vojnih razmer v domačem okolju zatekle k nam – k sorodnikom, znancem, v pribežališča (zbirne centre); pri vživljanju v novo okolje jim največ pomagajo štabi civilne zaščite in Rdeči križ. Zanje je to hudo obdobje, za nas pa velika preskušnja.

knjigi *Windows to our children*, v prevodu Prozori u svet naše dece), ki pogosto prikrivajo strah in tesnobo. Čutijo, da so tudi starši in drugi odrasli zaskrbljeni zaradi tega, kar se dogaja, in jih ne želijo še dodatno obremenjevati s svojimi stiskami. Če se bodo starejši odkrito pogovarjali o svojih, čeprav neprijetnih občutkih, bodo spregovorili tudi otroci, piše dobra poznavalka najmlajših. V vojni, sredi katere je Hrvaška, ni kaj prikrivati. Šolsko leto se je začelo z manjšo zamudo. Vsi vedo, zakaj. Zaradi zaostrenih razmer in čedalje več vojnih žarišč so ponekod morali ustaviti pouk, drugje so šolske ure skrajšali na petintrideset minut. O vojni nihče več ne govori v preteklem času. Ena prvih septembrskih poti v vrtec in šolah je bila letos pot v zaklonišča. Zakaj? Vsi vedo, tudi najmlajši – do

včeraj so živeli v svetu pravljic, te pa jim je odvzela vojna. V hrvaškem tedniku, namenjen-

pati v vojnih razmerah. Zato so zanje objavili posebne napotke, kako naj ravnajo z otroki, zlasti

To so priložnosti za ves razred: zanje, da se uveljavijo, in za sošolce, ki bodo po tej poti zvedeli nekaj, česar ne zmore povedati in naučiti učitelj in kar ne piše v šolskih knjigah.

Razred pripravimo na morebitni prihod novih sošolcev, da bodo zanje zbrali zvezke in druge šolske potrebščine, jih sprejeli strpno in z veseljem. »Sožitje v razredu naj postane zgled sožitja narodov v Evropi, h katerim se prištevamo tudi sami,« je zapisano med navodili za učitelje osnovnih in srednjih šol na Slovenskem. Nič drugačni niso ti otroci, morda v teh časih zaradi že doživete le bolj občutljivi in krhki. V novem okolju jim bo zelo koristilo, če jih bodo sošolci spodbujali k delu in jim pomagali, če bodo to želeli in potrebovali.

Strokovnjaki z Zavoda RS za šolstvo in šport svetujejo učiteljem, naj uporabljajo čim bolj raznolike oblike pomoči: zaživi naj notranja diferenciacija pouka ob upoštevanju načela individualizacije; vpeljejo naj redni dopolnilni pouk (za učence enega razreda ali dveh, ali pa iz različnih šol skupaj); dodatna pomoč pa naj bo zlasti pri slovenskem jeziku, da bodo lažje sledili šolskemu delu. Navodila tudi usmerjajo učitelje, kako ocenjevati gostujoče v razredih: ogibati se negativnih ocen in otrokom omogočiti, da bodo v teh, zanje hudih trenutkih, doživljali uspeh vsaj v šoli. Ocenjevanje naj bo predvsem opisno in naj zrcali otrokovo napredovanje, učitelji pa naj upoštevajo, da bodo te opisne ocene, ki jih bodo otroci pribežniki dosegli v naših šolah, vpisane v njihova spričevala.

Kako si bodo šole organizirale pouk v spremenjenih razmerah,

Zakaj?!

»Otrok ima pravico do šolanja...« S temi besedami se začne sedmo načelo Deklaracije združenih narodov o otrokovih pravicah.

Tako deklaracija. Tisk, radio in televizija pa nas iz dneva dan seznanjajo z žalostnimi novicami, kako se pod ognjem popovskih granat in letalskih bomb na ozemlju sosednje Hrvaške ruši vse več šol. Najbolj prozljivo pa je, da so najpogostejše žrtve brezumnega vojnega življenja zlasti šole na podeželju, ki so tam edini svetilnik znanja in napredka. Prav te šole v težavnih razmerah med preprostim ljudstvom požrtvovalno opravljajo svoje poslanstvo.

Kdor koli je že kdaj obiskal katero izmed njih, ve, kako kromno so opremljene, najpogosteje so samo štirirazrednice, vezidane kot podružnične šole najodročnejših krajih prav zato, da bi se v njih lahko učili vsi otroci. Veliko teh šol je zdaj bolj ali manj uničenih. Gorijo strehe, ognjeni zublji požirajo razmašane zidove, table, opremo, govorijo živobarvne risbice otrok obveznim soncem, drevesi, pticami in rožami, spisi, napisani še neizoblikovano pisavo otroških rok; gorijo knjige, redovalnice, zemljevidi.

In kaj naj zdaj poročemo o tistih, ki zavestno uničujejo otrokom to, kar v letih njihovega telesnega, duševnega in socialnega razvoja daje smisel njihovega bivanja in zagotavlja boljše možnosti za čas, ko bodo kot odrasli postali člani družbe, iz katere so izšli?

Otopele nasilneže, ki vse to povzročajo, bi morali privedi pred učence, da bi se vanje obtujajoče zazrle otroške oči in spralevale: Zakaj ste nam to storili? Zakaj uničujete naše šole in domove? Zakaj nam ne pustite, da bi se v miru učili? Zakaj?!

Morda pa vse to zločincem sploh ne bi seglo do srca. Zagotovo pa jih čaka nekaj veliko hujšega: kot v grozljivem filmu jim bodo prikazovali mučni prizori njihovih zločinov, poroteni iz lažnih občutkov nadmočnosti, »utemeljenega masčevanja in onemogočanja nasprotnika za vsako cenovno.«

Prej ali slej se jim bo oglasila vest. Ta bo čedalje glasnejša in ne bo mogla utišati. VOJAN T. ARHAR

Brigitte Burgmer: Entr'acte, 1985, RH, akril na pleksiju in pinijev les

Pred nekaj tedni, natančneje v začetku septembra, so se v Bergkammu zaprla vrata razstave Nove tendence v nemški holografiji, prav tiste razstave, ki ji je od marca do maja odmerila del svojih prostorov tudi ljubljanska Moderna galerija. Holografija je zanimiva kot ena novejših tehnik likovne umetnosti, ki se šele uveljavljajo. Njeni ustvarjalci in privrženci si namreč še zmeraj zelo prizadevajo, da bi presegle meje v katerih ne bi bila zgolj v estetski užitek, ter postala družbeno uveljavljena. Ta prostorska tehnika upodabljanja z intenzivno lučjo je stara komaj kakšnih štirideset let in je v šestdesetih letih privzela lasersko svetlobo; od tedaj zbujata ta medij precej pozornosti, s holografskimi projekti se veliko ukvarjajo v nekdanji Zvezni republiki Nemčiji. S projektiom, ki sta ga pripravila mesti Bergkamen in Ljubljana, so bila predstavljena tri tematska področja: Realno-hiperrealno. Od svetlobne skulpture do svetlobnega prostora in Dizajn – namembnost, oblika in funkcija. Na razstavi je predstavljala svoja dela druga generacija nemških holografov, poseben poudarek pa daje, kot nakazuje že sam naslov, razvojnim težnjam, kakršne so se pokazale v nemški holografiji v dveh letih od tedaj, ko je bila eden najpomembnejših dogodkov v razmeroma kratki zgodovini te umetniške dejavnosti razstava Deset let holografije v ZRN – prvi obsežnejši pregled ustvarjalnosti nemških holografov. Tokratna razstava je bila njeno vsebinsko dopolnilo.

Pri Rdečem križu Slovenije, kjer zbirajo podatke o Hrvatih, ki so se zatekli v naše kraje, je bilo v četrtek prijavljenih približno deset tisoč beguncev, med njimi dva tisoč petsto šoloobveznih otrok in prav toliko predšolskih. Podatkov o tem, koliko jih obiskuje slovenske šole, še nimamo. Na Zavodu RS za šolstvo in šport pa so povedali, da bodo zanje organizirali pouk v kombiniranih oddelkih osnovnih šol v hrvaškem jeziku in po učnem načrtu Republike Hrvaške, če bo potrebno. Če želite več informacij in nasvetov o pouku hrvaških otrok pri nas, pokličite Dragico Motik na Zavod RS za šolstvo in šport (061) 133266.

nem učiteljem in vzgojiteljem, Školskih novinah, beremo, da zaposleni v vzgoji in izobraževanju tamkajšnje ministrstvo vse pogosteje sprašujejo, kako ukre-

s tistimi, ki so prišli z nevarnejših območij.

Pouk pri nas poteka bolj ali manj normalno. Marsikaj pa je drugače tam, kjer so se v razredih ob rednih učencih kar naenkrat znašli še novi. Po Sloveniji je precej šol, ki so k pouku pritegnile k nam pribegle hrvaške vrstnike. Nekatere le za dan ali dva, drugi ostajajo. Kako ravnati z njimi, da bo pouk potekal čimbolj nemoteno? Kako jih obravnavati, da se bodo počutili dobro in morda vsaj za trenutek pozabili, kaj jih je pregnalo sem? Podobnih vprašanj, ki si jih postavljajo slovenski učitelji in drugi pedagoški delavci, je še veliko. Pri iskanju odgovorov nanja jim bodo vsaj delno pomagala Priporočila za vključevanje učencev pribežnikov iz Republike Hrvaške v vzgojno-izobraževalni proces pri nas, ki so jih oblikovali na Zavodu RS za šolstvo in šport. Učitelji in mi vsi pa skušajmo poiskati pot do njih, da bodo lažje prestajali gorje. Dajmo jim ljubezen – te potrebujejo ta čas največ. Zelo pomembno je, kako te

Republiški odbor Sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije (SVIZ) je na svoji seji 23. septembra letos sklenil, da bo sodeloval pri pomoči beguncem in pomagal pri reševanju v zvezi s šolanjem otrok. Hrvaškim šolskim sindikatom je namenil 90.000 dinarjev pomoči.

otroke sprejmemo. Ne dovolimo, da bi se počutili kot tujci, temveč jim omogočimo kar se da prijetno bivanje. Pouk in novo znanje, na novo stikane vezi med ljudmi naj bodo zanje nekaj, zaradi česar se je vredno veseliti novih dni.

Veliko jim bo pomenilo, če bomo vedeli, od kod prihajajo, kaj se dogaja v njihovem kraju; če bomo vsaj slutili njihova pričakovanja in želje in bomo poučeni o njihovem dozdajšnjem šolanju, o tem, kaj jih posebno zanima in dodatno pomoč. Omogočimo jim, da bodo predstavili svoje domače okolje, posebnosti tamkajšnje življenja, njihove običaje.

je precej prepuščeno njim samim – tako da bo zanje najugodnejše in najprimernejše. Med priporočili je le napotek, naj šole vodijo celotno pedagoško evidenco in dokumentacijo o pribeglih učencih. Zaželeno je tudi, da se učitelji s slovenskimi starši in starši otrok, ki so prišli k nam, pogovorijo o nastalih razmerah. Besede res niso vsemogočne, vendar v stiski pogovor veliko pomeni.

Letošnje šolsko leto se je začelo drugače. Ob težavah, ki že leta spremljajo učiteljski poklic, se zgrinjajo še nove. V takšnih razmerah se prebujajo drugačne vrednote: veseli smo, da imamo pouk, da šole so, da imajo hrvaški prijatelji kam priti.

dogodki novosti

● Stavka v ljubljanskih osnovnih šolah

Ljubljanski območni odbor sindikata delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti (SVIZ) je napovedal stavko delavcev osnovnih šol. Začela se bo (če zahteve sindikata ne bodo uresničene) 10. oktobra in bo trajala do preklica. Ta območni odbor zastopa osnovnošolske delavce v Ljubljani ter v občinah Domžale, Kamnik, Litija in Logatec. Sklep je bil sprejet na podlagi odločitev večine delavcev. Od občinskih organov med drugim zahtevajo usklajene plače s plačami delavcev v državni upravi od julija letos, denar za materialne stroške pa naj bo od julija usklajen z indeksom rasti drobnoprodajnih cen.

● Kandidati za novo vodstvo univerze

Sedanjemu vodstvu Univerze v Ljubljani se je s 1. oktobrom uradno iztekel mandat. Univerzo so vodili rektor prof. dr. Boris Sket in prorektorji prof. dr. Srdjan Bavdek, prof. dr. Dragan Marušič, prof. dr. Marko Zupan in prof. dr. Boštjan M. Zupančič. Za rektorja v novem dveletnem mandatu obdobju je znanstveno-pedagoški svet univerze že spomlad predlagal prof. dr. Veljka Rusa, na njegov predlog pa je 26. septembra isti organ predlagal za prorektorje prof. dr. Joška Budina, prof. dr. Jožeta Kušarja, prof. dr. Janeza Persiča in prof. dr. Boštjana Žekša. Univerzitetni svet naj bi novo vodstvo imenoval 4. oktobra (vest o sklepu s te seje bomo zapisali prihodnjič).

● Izobraževanje na univerzi odklonjenih

Na letošnjih sprejemnih izpitih in drugih preizkusih sposobnosti je bilo na obeh slovenskih univerzah odklonjenih precej kandidatov za vpis v prvi letnik rednega študija. Za ljubljansko univerzo ocenjujejo na Centru za razvoj univerze, da je bilo takih skoraj 4000. Na zavodu za zaposlovanje pripravljajo razne oblike pomoči, da bi se na univerzi odklonjeni mogli vključiti v usposabljanje za delo, pripravniški staž, izredni študij. V Skupnosti izobraževalnih centrov razmišljajo o posebnem sistemu izobraževanja gimnazijcev za dela v posameznih strokah (po svetu menda pravijo tej obliki izobraževanja kóleg). Kólegi, financirani iz sredstev za izobraževanje odraslih, bi se utegnili prvič pojaviti v prihodnjem letu, aktivnosti zavoda za zaposlovanje pa prej.

● Popusti za vpis v višji letnik

Zaradi izrednih razmer v letošnjem poletnem času, ko se mnogi študentje niso mogli normalno pripravljati za jesenske izpite, so dekanji in predsedniki svetov visokošolskih organizacij, članic univerze v Ljubljani, predlagali, naj posamezne fakultete, akademije, višje šole ustrezno omilijo pogoje za prehod študentov v višji letnik; študentom, ki so bili v teritorialni obrambi, pa naj bi omogočili pogoje vpisa v višji letnik neglede na opravljene oz. neopravljene izpite. Na posameznih fakultetah so menili, da spremembe vpisnih pogojev niso potrebne, na precej visokošolskih organizacijah pa so sprejeli olajšave: kakšen izpit manj, pogojen vpis, podaljšani izpitni roki, premaknjen vpis za dva tedna ali tri; ponekod veljajo olajšave za študente, ki so bili v TO, ponekod za vse.

● Ekologija, ekonomija, entropija

Nadvse pomembna sestavina praznovanja Univerze v Mariboru je bil posvet o ekologiji, ekonomiji in entropiji. Posvetovanje so pripravili mariborska agencijska agencija za razvoj Aram, oddelek za varstvo okolja pri izvršnem svetu mariborske občine ter Univerza. Ob tej priložnosti so organizatorji predstavili knjigi dr. Dušana Pluta Entropijska zanka ter dr. Andreja Kirna Ekologija, ekonomija in entropija. Nedavno univerzitetno posvetovanje je minilo v znamenju prizadevanj, kako ekološko in ekonomsko učinkovito ohraniti okolje, javnosti pa so zastopniki Tehniške fakultete v Mariboru predstavili še študij ekologije. Strokovnjak, ki bo končal študij na TF, bo lahko svetoval, kako iz ekološke góglje, v kateri se je ta čas znašlo človeštvo, njegovo znanje pa bo nujno potrebno tudi pri razvoju in izdelovanju takih industrijskih izdelkov, ki bodo okolju prijazni in ki ga ne bodo uničevali.

Solidarnostna podpora osamosvojitvi

Republiški odbor Sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti je dobil po agresiji jugoslovanske vojske na Slovenijo več sporočil o solidarnosti s slovenskim ljudstvom. Sporočila so poslale mednarodne učiteljske organizacije WCOTP IFTA iz Švice in FIPESO iz Pariza. V svojih izjavah podpirajo prizadevanja in zahteve Republike Slovenije za njeno mednarodno priznanje po načelih samoodločbe narodov ter za enakopravno vključitev Slovenije v Evropo narodov po mirni poti.

Solidarnostno izjavo o Sloveniji v zvezi z vojaškim napadom Jugoslovanske armade so sprejeli tudi na koroških pedagoških dnevih v Beljaku ter podprli prizadevanja slovenskega ljudstva in Sindikata vzgoje, izobraževanja in znanosti Slovenije za samostojno državo na podlagi samoodločbe. Poleg drugih je poslala solidarnostno izjavo temu sindikatu tudi kanadska učiteljska organizacija CTF/FCE.

Prosvetni delavec, p.o.
Poljanski nasip 28
61104 Ljubljana
poštni predal 21
Žiroračun: 50101-603-46509
Tel. (061) 315-585

prosvetni
delavec

Upravni odbor: Marija Velikonja,
predsednica (Zavod Republike Slo-

Modrijanova vrnitev

Iz govora dr. Petra Vencija ob odkritju spomenika Antonu Martinu Slomšku 29. 9. 1991 v Mariboru

Slovenskemu narodu je bila dana sreča, da je v usodnih trenutkih svoje zgodovine imel moze modrosti, ki so mu kazali pot iz stisk in težav. Prvi mariborski škof Anton Martin Slomšek je zagotovo moze modrosti, ki mu je slovenski narod dolzan veliko hvaleznost, spoštovanje in zahvalo. Z odkritjem in blagoslovljivo spomenika temu velikemu rojaku odpravljamo še eno od zamud in krivic iz preteklosti.

Slomšek spet prihaja v Maribor. Prvič je prišel pred dobrimi 130 leti iz severozahodnega roba lavantinske škofije v središče škofije in svojega naroda. V tem času pa prihaja drugič, še bolj od daleč. Ne prihaja samo med Mariborčane, prihaja k vsem Slovencem iz javnega, političnega in kulturnega izgnanstva. Njegova vrnitev bi bila še bolj boleča in usodna, če ne bi ostal živ predvsem v katakombah slovenske Cerkve, slovenski narod pa še bolj osiromašen za izredno bogastvo Slomškove osebnosti.

Upamo, in želimo si, da so minili časi, ki so hoteli izbrisati iz našega spomina škofa Slomška, časi, ko ni bilo natisov Slomškovih knjižnih del, časi, ko so bili Slomškovi spisi izločeni iz šolskih in ljudskih knjižnic, dostopnih bralcem. Prav v tem času pa smo tiskali na metre drugačnih knjig in se oprijemali idej, ki so nas odrgale od zdravih korenin naših prednikov in ki so globoko prizadele naš moralni in narodni čut. Na razvalinah gospodarskega, predvsem pa moralnega opustošenja življenja je Slomškova podoba še svetlejša.

Odkritje Slomškovega spomenika naj bo znanilec pomladi nove slovenske prihodnosti, za to pa ni dovolj, da postavimo kip; trudimo se odkriti živega Slomška, Slomška v živem telesu slovenskega naroda.

Trudimo se obogatiti svojo mi-

sel s Slomškovo; svojega duha s Slomškovim duhom in po Slomškovem zgledu svojo ljubezen in pripadnost slovenskemu narodu in materinemu jeziku. Ko so Slomšku očitali preveliko slovenstvo, je zapisal: »Mene to očitiranje ne moti; vsak naj dela po svojih prilikah, pa naj svetu ugaja ali ne. Tisti pa, ki me sodi, je Gospod. Slovenka me je rodila, Slovenka me je dojila, naj me slovenstvo tudi za hvaležnega sina ima. Materino zemljo želim obdelovati, dokler se nekoč v materini zemlji ne spočijem, če bo takšna božja volja...« Vendar Slomšek ni ozko zagledan v svoj narod. Tuj mu je vsak nacionalizem, kateremu – kot je zapisal – žrtvujejo največje svetinje. Takole pravi: »Spoštujem pa naravne posebnosti vsakega ljudstva kot dar božji in zato materin jezik vsakega ljudstva kot prvo sredstvo njegove izomike...« To pa so besede, ki so zelo pomembne tudi danes.

Slomšek bo živa duša slovenstva, če bodo slovenski učitelji in vzgojitelji oboroženi z znanjem, hkrati pa polni ognja vzgojne in pedagoške ljubezni. Najsodobnejše pedagoške smeri odkrivajo to, kar je delal Slomšek, ko se je trudil prenašati znanje prijetno, v zgodbi, verzu in pesmi. Zlate misli ljudskega pedagoga Slomška in njegova plemenita čustva naj v prihodnosti bogatijo slovensko pedagogiko in kulturo.

Slomškova izredna osebnost je nenavadno bogata in vsestranska: v sebi združuje lik duhovnika in škofa, pesnika in pisatelja, šolnika, narodnega in kulturnega buditelja, narodnega voditelja. Pri tej izredni osebnosti naše zgodovine vse izvira iz enega središča, ki omogoča zlahko ravnovesje med nacionalnim in človeškim, med nacionalnim in univerzalnim, med slovenskim in

krščanskim. Pri tem ni nikoli ogrožen primat duhovnega pred družbenim in etičnega pred političnim.

Za Slomškovo spomenik bi težko našli primerjaneje mesto v vsej naši deželi, kot je to, tukaj na križišču stolnice, slovenskega gledališča in najvišje šolske ustanove – univerze oziroma njene knjižnice. Kajti tudi v njegovem

življenju se je nenehno prepletale vse troje, dejavnost duhovna, kulturna, šolnika in škofa, satelja in narodnega voditelja. Takšen je Slomšek bil, kulturni šolnik in vernik.

Slomšek naj bo vir našega diha, da bi znali zajemati njegove modrosti in tako graditi svoje v razdrobljenosti življenja.

Kosovsko šolstvo pred internacionalizacijo

Svetovna konfederacija organizacij učiteljskega poklica (WCOTP) je prevzela mednarodno pobudo za zavarovanje učiteljev albanske narodnosti na Kosovu. Medtem ko se je na Hrvaškem razmahnila splošna vojna, ki spreminja v ruševine številna mesta in vasi, ko je vedno več mrtvih in ranjenih tudi med civilnim prebivalstvom, izvajajo srbske oblasti, kot pravi WCOTP, kulturni genocid nad Albanci na Kosovu, ki sestavljajo v tej pokrajini 90 odstotkov vsega prebivalstva.

WCOTP je obvestila generalnega direktorja Unesca v Parizu in generalnega direktorja ILO v Ženevi, hkrati pa tudi vse članice mednarodnih učiteljskih organizacij WCOTP, IFTA in FIPESO, da so srbske oblasti pred nedavnim sklenile odpustiti 6000 učiteljev albanske narodnosti, ki zavračajo vpeljavo srbskih učnih načrtov v kosovskih šolah. Prištinska policija je najprej 10. septembra s silo razgnala demonstracije albanskih učiteljev in učencev, ki so mirno protestirali zaradi vse močnejšega pritiska srbskih organov na šolstvo albanske narodnosti, pred nekaj dnevi pa prepredila shod univer-

zitetnih profesorjev. Z začetkom ukrepi so tako odpravili možnosti za pouk v albanskem jeziku in vsilili programe, s katerimi kršijo deklaracijo Združenih narodov o človekovih pravicah ter več konvencij in listin Unesca in ILO.

Zato predlaga WCOTP obema specializiranim organoma OZN, naj bi kosovski problem internacionalizirali, začetek bi poslali na Kosovu v Beograd skupno misijo, ocenila zdajšnje razmere in lagala ukrepe. WCOTP vzhajajoča da Unesco in ILO ostro opozorila proti nasilju nad šolstvom učitelji na Kosovu. O vseobsežne učiteljske organizacije v 130 državah WCOTP jim je predlagala se solidarnostno pridružijo narodni akciji in pošljejo protest srbskim oblastem in goslovanskim zveznim organom ter jugoslovanskim diplomatskim predstavništvom v svetovnih državah.

WCOTP bo neprenehno spremljala razmere v šolstvu na Kosovu in tudi poslednje znane mednarodne ustanove in članice, kako poteka ta mednarodna akcija.

IZJAVA ZA JAVNOST

Proti predmetu obramboslovje in vzgoja za mir

Skupina obramboslovcev je skupščinski komisiji za obrambo in s tem slovenski javnosti ponudila v obravnavo predlog za vpeljavo predmeta obramboslovje in vzgoja za mir v slovenske srednje šole. S tem je iz ropotarnice usmerjenega izobraževanja potegnila izpod preproge strašilo, s katerim se je lep del slovenske javnosti ukvarjal vsaj do leta 1986. Pet let kasneje smo z zadovoljstvom lahko ugotovili, da je nova, demokratično izvoljena oblast sklenila tovrstne predmete in vsebine zbrisati iz izobraževalnega sistema.

Toda trdoživost ljudi, ki so svoje življenje zapisali ideji vzgoje za obrambo kot rednega učnega predmeta (v zadnji verziji zavite v plašč vzgoje za mir), je presenetljiva. Potem ko so predmet ukinili na univerzi, v srednjem šolstvu pa iz njega naredili izbirne vsebine, ko so Zavod za šolstvo, Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje ter Katedra za obramboslovje tudi strokovno legitimirali takšno odločitev šolskih oblasti, so zagovorniki

predmeta očitno dobili novo zaveznika. Ta, ovenčan z slavjo, naj bi imel več vpliva, seveda tudi interes, da slovenske fantje in dekleta usposobi za por proti kakršnemu koli sorju.

Ob tej priložnosti bi rad javno slovensko javnost opozoril, sklanjajoč se na programska izhodišča Liberalno-demokratske stranke da takšno predlogo lahko nasprotujem in upam, da je tako tudi šolska strokovna nost. V Ministrstvu za šolstvo in šport sem že zdavnaj izgubil upanje, saj ni kos še dosti elementarnim problemom. Sprotovanje predlogu ne izgolji iz dvoma, da sam predlog lahko okrepi obrambno pripravljenost prebivalstva mlade žave, pač pa tudi iz dejstva, zasnovan po analogiji vojaške usposabljanja, predmet ne v izobraževalni sistem. Če predlagatelji opredeljujejo vzgojnega (izhajajoč iz sam naziva) – pa naj gre za obrambo ali mirno vzgojo – pa spada toliko manj. Šola je predvsem izobraževalna, ne pa vzgojna ustanova, pri čemer se funkcija sama po sebi kaže v alizaciji prve.

Naročnina za leto 1991 znaša 380 din za posameznike in 760 din za organizacije.

Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri 260 din na leto.

Posamezna številka stane 25 din.

Tisk ČTP Ljudska pravica, YU ISSN 0033-1643.

Dosežki vredni spoštovanja

Dr. Peter Tancig, minister za znanost in tehnologijo, ter dr. Alojz Križman, rektor univerze, sta govorila o uspehih

Dosežki višjih in visokih šol v Mariboru so vredni vsega spoštovanja, je v Mariboru menil dr. Peter Tancig, slovenski minister za znanost in tehnologijo na Pedagoški fakulteti, kjer je bila osrednja proslava ob 16-letnici Univerze v Mariboru. Dr. Tancig je še rekel, da okrog 37 tisoč diplomantov, čez 400 magistrskih nalog in nad sto doktoratov univerzi daje tudi pomemben delež k razvoju Slovenije.

Opozoril je na delovanje nekaterih novih institutov – zlasti dejaven je Institut za informacijske znanosti, ki delajo tudi zunaj slovenskih meja, republiškega pomena pa je tudi Tehnološko razvojni center, ki je vez med gospodarstvom in fakultetami. Slovesnostni govornik dr. Peter Tancig je govoril tudi o zakonu o raziskovalni dejavnosti in ga opredelil kot zgled, kako soglasno urejati razmerja med univerzo in znanostjo.

Drugi slavnostni govornik dr. Alojz Križman, rektor univerze, pa je poudaril pomen visokih šol na mariborskem in v republiškem merilu ter govoril o samostojnosti univerze. Menil je, da mora univerza sama usmerjati denar v akcije, čeprav se ji obeta državna soodvisnost. Bil je kritičen do ministra za šolstvo in

šport, ki ga na proslavi univerze ni bilo.

Na slovesnosti so razglasili štiri zaslužne profesorje – dr. Milana Novaka z Višje agronomske šole in dr. Bogomirja Deželaka, dr. Janka Kralja in dr. Danila Vezjaka z EPF. Zahvalne listine univerze pa so vročili Aleksandru Götzju, ki je lepo predstavil Tehniško fakulteto na sejni Technonova v Gradcu, Gerhardu Menzlu za dolgoletno delo z oddelkom za strojništvo Tehniške fakultete in Eugeniji Ločičnik vdovi rojaka iz Trsta – univerzi je podarila tehniško knjižnico. Slovesno listino so vročili Splošnemu združenju trgovine Slovenije, ki je dobro sodelovalo s krajnsko Fakulteto za organizacijske vede.

ZDENKO KODRIČ

venije za šolstvo). Milka Arko (Republiški sekretariat za zdravstveno in socialno varstvo). Ivan Bitenc (Republiški sekretariat za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo) in delavci delovne skupnosti podjetja Prosvetni delavec: Marjana Kunej, Lučka Lešnik, Stanko Šimenc in Metka Vovk.

Uredniški odbor: Boštjan Zgonc, predsednik, in člani Tea Dominko, Dora Gobec, Gregor Kocijan, Mar-

jana Kunej, Lučka Lešnik, Tine Logar, Lidija Magajna, Janko Svetina, Stanko Šimenc in Vladimir Tkalec.

Časnik urejajo: Stanko Šimenc – glavni urednik, Marjana Kunej – odgovorna urednica, Lučka Lešnik – novinarka – urednica in Tea Dominko – tehnična urednica. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Časnik izhaja štirinajstrednevno med šolskim letom.

ROMAN LAVTAR
generalni sekretar

razpravljamo

Je slovenščina v naši šoli še nacionalna vrednota?

Naša materinščina in drugi temeljni predmeti ob novih normativih

Novi predpisi so z ukinitvijo diferencirane učne obveznosti odpravili nekoliko poseben položaj materinščine (in drugih temeljnih predmetov). Ker pa so ohranili drugačne oblike razbremenitve učiteljev drugih predmetov, so potisnili ključne predmete v bistveno slabši položaj in katastrofalno znižali izobrazbeni standard slovenščine, matematike in tujih jezikov.

Ob novih normativih, ki jih je sprejel Izvršni svet avgusta letos (Uradni list Republike Slovenije, 16. 8. 1991, št. 9), smo se že veliko razburjali in tudi Prosvetni delavec je o tem že večkrat poročal, saj imajo ti predpisi v marsikaterem pogledu daljnosežne posledice.

Vprašanje, ki je najbolj pereče danes, pa je položaj temeljnih predmetov (slovenščina, matematika, tuji jeziki) in obveznosti učiteljev le - teh, ki so ga začrtali normativi in standardi. V zvezi s tem se nam postavlja tudi temeljno vprašanje, kakšno vizijo šolskega sistema izobraževanja imajo šolske oblasti ter celo - kako razumejo konstituante slovenske narodne zavesti, kajti materinščina je bila pri slovenskem narodu zmeraj ena izmed temeljnih narodotvornih prvin, še več: zmeraj prisegamo, da je to nacionalna vrednota brez alternative. Javnost pa pričakuje od učiteljev slovenščine malo - dane nemogoče - primerjaj polemiko Dane Zajc - Marija Merčina pod naslovom *Samostojna Slovenija in slovenski jezik* (Delo, 7. 8. in 24. 8. t. l. ter njen članek na to temo v Prosvetnem delavcu 9. 9. 1991. Šolskim oblastem navkljub je to v naši zgodovini temeljna ustava, prek katere se je v vseh zgodovinskih obdobjih uresničeval in ohranjal slovenski narod. To pa so vprašanja, ki presegajo okvire pričujočega zapisa, čeprav nanje nikakor ne moremo pozabiti.

Povrnimo se torej v prozo vsakdanjega življenja. Zakaj trdimo, da so normativi in standardi poslabšali položaj ključnih predmetov? Do zdaj je bilo učiteljem teh predmetov na vsaki šoli vsaj deloma priznana zahtevnejše in obsežnejše delo, zaradi česar so bili tudi gnotno nagrajeni, bodisi da so imeli zmanjšano učno obveznost ali pa so jim plačali dodatne ure. Čeprav financirani tega niso posebej plačevali, skoraj ni bilo šole, ki ne bi upoštevala posebnih zahtev dela pri poučevanju materinščine (in drugih temeljnih predmetov). To so šole urejale z znamenitimi pravilniki o osebnih dohodkih, s katerimi so samoupravno prerazporejale dodeljeni denar. Kjer so zniževali učno obveznost (povečini na predmetni stopnji osnovnih šol),

so za to delo priznavali od dve do štiri pedagoške ure, to je nekako od 10 do 20 odstotkov učne obveznosti ali od 87,5 do 196 delovnih ur na leto. V srednjih šolah so večinoma priznavali tem predmetom od 120 do 250 delovnih ur na leto, to pa je vplivalo na višino plače ali pa na število nadur. Zdajšnji predpisi pa šolam ne dopuščajo več kakršne koli prerazporeditve denarja po svoji presoji. Plača in učna obveznost sta določeni z republikanskimi predpisi!

Seveda poseben obseg in zahtevnost dela učiteljev slovenščine in drugih temeljnih predmetov nista bila nikjer povsem ustrezno ovrednotena. Povečini so bile učitelju nekako plačane le korekture šolskih nalog, ne pa tudi popravljanje domačih nalog, pisnih preskusov znanja, pregledovanje obveznega branja itn. (prim. članek Mojce Janežič, Delo, 28. 9. 1991, str. 29). Predvsem pa ni nihče upošteval posebne zahtevnosti poučevanja teh predmetov, hitrega razvoja teh strok, obsežnosti učne snovi, zahtevnosti priprav, pomena učne in vzgojne vsebine itn. Družba in šolske oblasti pa so seveda postavljale posebne zahteve ravno ob teh predmetih, ker pač nihče ne more mimo znanja materinščine in drugih temeljnih predmetov, zato so tudi na sprejemnih in zaključnih izpitih zmeraj prav ti predmeti. Obenem pa so to tudi selektivni predmeti, pri katerih je največ popravilnih izpitov. Imeli smo veliko pomislekov o dotedanjem neustreznem vrednotenju tega dela; na to so slavisti večkrat opozarjali širšo javnost in odgovorne oblasti (zadnjič na strokovnih posvetovanjih v Novi Gorici 1984 in v Bohinjski Bistrici 1986), vendar ni nihče šel povsem molče mimo tega obsežnega dela, ki samo pri korekturah šolskih nalog zahteva dober mesec intenzivnega in odgovornega strokovnega dela na leto. Pri dvainštirideseturnem delovnem tednu namreč opravi delavec manj kot 190 delovnih ur, slovenist pa potrebuje za korekture šolskih nalog na leto od 120 do 252 ur, odvisno od programa, ki ga uči (predmetniki vsebujejo od dveh do petih ur slovenščine na teden), in od števila učencev, ki jih ima v posameznih razredih (od 25 do 36), in če za korekturo ene

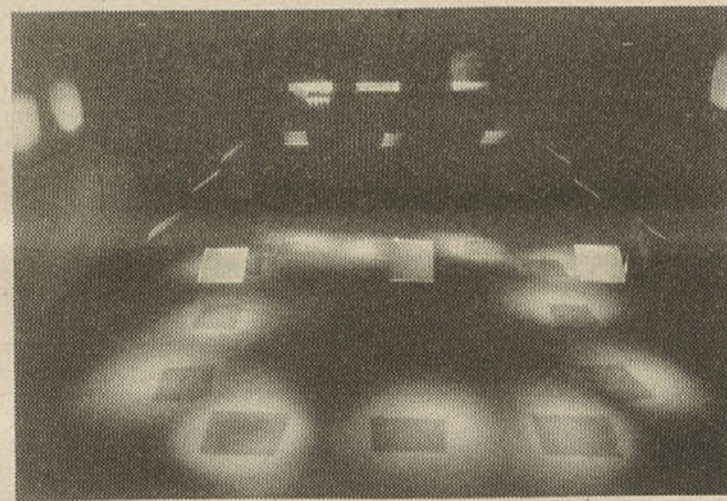
naloge potrebuje 15 minut časa.

Pri pripravi nove zakonodaje je obveljalo stališče, da naj bi bilo v sistemu nagrajevanja čim manj dodatkov, sistem pa naj bi bil čim enotnejši, tako da bi šole omejili pri razporejanju denarja. Pojavila se je celo želja, da bi vse plače šolnikov odračunali v republikanskem središču, ki bi vsakemu učitelju neposredno poslalo ček s plačo. Vsekakor pa naj bi bil učitelj povsod plačan enako. Ta centralizem se kaže tudi v Predlogu zakona o plačah šolnikov (Poročevalec Skupščine republike Slovenije, 8. 8. 1991, št. 22, str. 8-19). Zaradi tega se v gradivu na različnih stopnjah priprave niso več pojavljali dodatki za temeljne predmete, pač pa je bilo predvideno, da se učiteljem nekaterih predmetov (slovenščina, matematika, tuji jeziki) zniža tedenska učna obveznost. To seveda spet ni bilo povsem ustrezno, temveč bi le ohranjalo trenutno stanje, kajti o »novih stroških« se ni smelo niti razmišljati.

Normativi in standardi pa so sli še korak naprej in v določilih za sistematizacijo delovnih mest (točka 1. 1.) so odpravili celo diferencirano učno obveznost, ki

pouk materinščine zožen na raven katerega koli drugega predmeta (npr. na raven zdravstvene vzgoje ali mirovne vzgoje), kajti vsi učitelji imajo enako tedensko učno obveznost, le da eni ne nosijo domov nalog in ne sodelujejo pri vseh mogočih in nemogočih izpitih. Kaj pomeni to za učiteljevo delo, ni potrebno posebej opisovati, srh pa sprejeta človeka, če pomisli, kakšne katastrofalne posledice bo to imelo za kakovost pouka temeljnih predmetov.

Po drugi strani pa so napravili še več: slovenščina in vse tisto, kar predstavlja, je potisnjeno v slabši položaj, kot ga imajo drugi predmeti, kjer je ohranjena drugačna diferenciacija učne obveznosti. Vsi učitelji imajo sicer predpisano dvajseturno tedensko učno obveznost, vendar je sistem ohranil pri nekaterih predmetih dve drugačni obliki diferenciacije. Pri nekaterih predmetih (računalništvo, fizika, kemija pa tudi pri naravoslovju in še kje!) se **doda uram iz predmetnika določeno število ur**, ki omogoča zaposlitev več učiteljev ali zaposlitev laboranta (Poglavje B, točka 2. 1.). Pri drugih predmetih (nekateri stro-

Itoko Ishihara: Iluzija, 1989, instalacija z 9 hologrami

naj bi se po prvotnem predlogu gibala od 18 do 22 ur tedenske učne obveznosti za učitelje različnih predmetov. Bajje je pri tem imel odločilno vlogo Zavod RS za šolstvo, ki naj bi trdil, da je takšna diferenciacija zastarela, neutemeljena... (prim. izjave Vladimira Mikliča v Delu, 7. 9. 1991, str. 25). Morda ni tako, res pa je, da je bila odpravljena diferenciacija učne obveznosti brez kakšne koli strokovne analize o njeni upravičenosti.

Zakaj je bil s tem pouk materinščine ponižan izpod standardov, ki ga odredbodajalci predvidevajo pri drugih predmetih?

Iz enega zornega kota je bil

kovnoteoretični predmeti, praktični pouk, športna vzgoja, tehnični pouk, gospodinjstvo... se razredi delijo v skupine, to pa spet razbremeni učitelja že pri delu v razredu, doma pa mu sploh ni treba popravljanja nalog, da vsega drugega tja do brezplačnih popravilnih in zaključnih izpitov niti ne omenjamo.

Materinščina in tudi drugi temeljni predmeti so nesporno degradirani izpod izobrazbenih standardov drugih predmetov.

Ali se vsi organi oblasti in vse njihove strokovne službe zavedajo, kaj počnejo?

ZOLTAN JAN

Če se naš glas ne bo slišal, ne verjamemo v boljšo šolo

O časovnem obsegu našega dela

Mnenje učiteljev osnovne šole I. celjske čete Celje o sprejetih standardih in normativih za opravljanje vzgojno-izobraževalnih dejavnosti in o predlogu zakona o osebnih dohodkih in drugih prejemkih v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih

1.

S sprejetimi standardi je določeno, da mora učitelj v osnovni šoli opraviti 22 učnih ur na teden in po razlagi gospoda Bitenca (5. 9. 1991) ravnateljcem v Celju še vse drugo, kar spada zraven, skratka vse, kar je določeno z letnim delovnim načrtom šole. Načelno nimamo ničesar proti 22-urni učni obveznosti, ker naj bi bil to po mnenju gospoda J. Zupančiča neki splošen zahodnoevropski normativ.

Ne vemo sicer, ali je to res, prepričani pa smo, da zahodnoevropski učitelj še zdaleč ni toliko obremenjen s tistim, kar spada zraven, kot smo to mi. Zdi se nam, da tisti, ki je predpisal 22-urno učno obveznost učiteljev v osnovni šoli, sploh ne ve, kaj še vse spada zraven. Naj naštejemo nekatere stvari: nenehno reševanje vzgojnih problemov med učenci, razredne ure, govorilne ure za starše, aktivni (občinski, regijski), konference (delovne, redovalne, oddelčne), roditeljski sestanki, da o vse obsežnejši administraciji ne govorimo, v dimo otroke na športnih, naravoslovnih, kulturnih dnevih. Mnoge od teh obveznosti, ki spadajo zraven, potekajo v popoldanskih urah, ko učitelji najprej opravijo svojo obveznost v razredu in popoldne prihajamo drugič na svoje delovno mesto - v šolo. In zaradi tega, kar spada zraven, je po našem prepričanju učna obveznost previsoko določena. Povečali so nam jo za 2 učni uri, ne da bi tiste obveznosti, ki spadajo zraven, zmanjšali, prej obrnjeno, od nas se zahteva čedalje več.

2.

V 12. členu predloga zakona o osnovnih dohodkih je določeno: »Učne ure, določene z letnim delovnim načrtom, ki jih učitelj opravi v obsegu do trideset odstotkov čez predpisano tedensko učno obveznost, se štejejo kot povečana učna obveznost in vrednotijo kot ure, opravljene med polnim delovnim časom.«

Pričakovali smo, da bo novi zakon »delavcem v vzgoji in izobraževanju zagotovil enak položaj, kot ga imajo delavci v gospodarstvu in tudi delavci v drugih družbenih dejavnostih«. Vendar smo prepričani, da se s tem členom delovna obveznost učiteljev še dodatno širi. Ustava R Slovenije, ki še velja, določa v 204. členu, da imajo delavci v RS pravico do omejenega delovnega časa, to se pravi, da delavec delovni čas ne sme biti v povprečju daljši od 42 ur na teden. Zakon o delovnih razmerjih je predvidel, da lahko delavec dela prek polnega delovnega časa, »če splošni družbeni interes in narava dejavnosti terjata, da se brez prekinitve opravijo določena dela.« Delavčev delo se v tem primeru »šteje kot poseben delovni pogoji«. Kaj to pomeni? Naša razlaga: delavec je opravil svojih 42 ur, za povečan obseg dela, ki mu je vsiljen in zahteva dodaten napor, pa naj dobi tudi dodatno plačilo. Predlog zakona odkritosrčno priznava, da je dodatnih 7 ur »pove-

čana učna obveznost,« ki pa se vrednoti enako »kot ure, opravljene med polnim delovnim časom«. S kom nas poskuša ta zakon poenotiti? Z delavci že ne, ne z našimi, še manj pa z zahodnoevropskimi.

Smo proti formulaciji »polni delovni čas«. Zahtevamo, da se nam naj prizna 42-urni delovni teden. Kakršno koli preseganje naj bo posebej vrednoteno. Učitelji nismo delovna sila, ki ima še polno delovnih rezerv in se nam lahko še vedno poljubno dodaja, kar kdo hoče. Naj se že enkrat določi, kaj moramo opraviti v teh 42 urah; vsakršne nove obremenitve se naj tudi dodatno vrednotijo.

Po mnenju g. Bitenca je vprašanje povečane učne obveznosti tako »genialno« rešeno zato, da se lahko tudi plačilo za te ure prišteva k obračunu pokojnine. To poznamo tudi do zdaj. Kakšne posledice je imelo to? Zlasti starejše delavke so se iz strahu pred nizko učiteljsko pokojnino zavemale za ta sistem, ki ni poznal nobene časovne omejitve. To se zdaj vpeljuje, vendar se ne spreminja bistveno.

Zahtevamo dobro plačilo za opravljenih 42 ur na teden; če že ni mogoče stvari reševati drugače, smo seveda pripravljani sprejeti tudi povečano učno obveznost, vendar v obliki nadur. Učitelj se mora bojevati proti njim, saj jih ne more trajno kakovostno opravljati. Za dobrega učitelja je 4 do 5 ur učne obveznosti na dan v naših razmerah več kot dovolj.

3. Drugi odstavek istega 12. člena pravi: »Nadomeščanje učitelja, ki je krajši čas odsoten z dela (suplence), se zagotavlja z delom drugih pedagoških delavcev in se delavcu v obsegu do 3 ur tedensko ne plača.«

Sprašujemo se, v čigavi glavi je zrasla ta zamisel. Kaže na popolno nepoznavanje šolskega dela. Če učitelj »suplira« sodelavca, seveda učitelj zgodovine ne bo poučeval matematike, temveč zgodovino in bo pouk potekal strokovno. Avtorju se niti ni zdelo vredno obrazložiti, zakaj se od učitelja nenadoma brezobzirno zahteva, naj dela zastoni. V prvem odstavku se od učitelja zahteva, naj kljub povečani učni obveznosti dela za isti denar, v tem pa to doseže vrh, ko se od nas zahteva, naj delamo zastoni. V razredu nismo pripravljani delati zastoni, zastonskega dela je na šoli tako dovolj in preveč. Zahtevamo, da se ta odstavek črta, saj nas ne izenačuje z nikomer ne pri nas ne v Evropi.

Našteli smo samo tisto, kar nas najbolj teži. Ne zahtevamo nobenih privilegijev, nismo pa več pripravljani živeti v podrejenem položaju, ko je oblast z nami počenjala, kar je hotela in nam tudi nalagala, kar je hotela. Če se naš glas ne bo slišal, ne verjamemo v boljšo šolo. Kje se bodo vzeli dobri učitelji? Pametni bodo študirali za druge poklice, v katerih bodo delali in dobili za to dobro plačilo.

Učitelji OŠ I. celjske čete Celje, 30 podpisov

GLOSA

Enako plačilo za enako delo

Spoštovani gospodje Izvršnega sveta Republike Slovenije, malo pred začetkom šolskega leta ste rešili prosvetarsko zahtevo po enakem plačilu za enako delo.

Za nepoučene: šlo je za zahtevo, da bi uskladili osebne dohodke na ravni šol iste stopnje. Tisti, ki poučujejo npr. fiziko na različnih koncih Slovenije, naj bi bili plačani po istih merilih, delo učiteljev telesne vzgoje v Beltrancih naj bi bilo finančno ovrednoteno toliko kot na Vrhniki, delo osnovnošolskega slavista v Rušah naj bi veljalo toliko kot v Metliki. Izenačitev po strokah torej, ne pa glede na kraj službovanja.

Očitno ste ocenili, da je taka zahteva sprta z zdravim razumom in logiko. Zakaj vendar naj bi vsi slovenski osnovnošolski učitelji zemljepisa npr. - z istim stažem in isto stopnjo izobrazbe - dobili enako plačo? Ko so ravnatelji že pripravili lemi načrt dela za slehernega učitelja na svoji šoli, ste postregli s predpisi, ki so stvari postavili na pravo mesto. Odločili ste se za staro zlato uravni-

lovko, in to vse vprek! Sploh ni pomemben ne učni predmet, ne učiteljeve »domače naloge« v zvezi s predmetom, ne delovne izkušnje, ne kakovost dela. Za najbolj smiselno ste spoznali ENOTNO tedensko učno obveznost. Učitelji osnovnih šol naj imajo torej enotno obveznost, in to za dve uri večjo kot v prejšnjih letih (najbrž zato, ker potrebujejo za pripravo na sodobni diferencirani in individualizirani pouk zdaj manj časa, še posebno, ker imajo na voljo dovolj ustreznih učbenikov, katalogov znanja ipd.). Minimalna norma je 22 ur neposrednega pedagoškega dela z učenci ne glede na predmet, ki ga kdo poučuje. Povečan obseg domačega dela učiteljev nekaterih strok zaradi popravljanja pisnih izdelkov učencev ni dokazan! Torej lahko učitelji tujih jezikov in matematike mirne duše opustijo korekture. Popravljanje spisov, zapisov domačega branja, narekov, pravopisnih preskusov znanja in slovničnih kontrolk je samo posebnost poučevanja materinščine, ne bomo se vračali v čas Marije Tere-

zije in zaradi tega slavistom zniževali učno obveznost.

Čisto prav je, da je razrednik povsem izenačen z »nerazrednikom«. Spreten razrednik tako ali tako napiše uradne knjige, matične liste, zapisnike, poročila, analize pedagoške dela oddelka, statistiko, spričevala in opravi drugo administracijo mimo-grede. Tistih osem govorilnih ur in dva roditeljska sestanka v šolskem letu naj jemlje kot večerno sprostitivo, družabno srečanje ali kaj podobnega. Šolski plesi, izleti, prireditve, pikniki ipd. so za razrednika zgolj zabava, ima pa tudi priložnost, da poln razumevanja in ljubezni prisluhne problemom prav njemu zaupanih mladostnikov.

Prav nedopustno je bilo, da so doslej urejali šolniki različno število dni letnega dopusta z diferencirano tedensko ali mesečno obveznostjo. Zakon je zdaj jasen: učitelj pred upoko- jitvijo naj poučuje toliko kot učitelj začenik in kuverta naj bo za oba enako debela. (Če stare učiteljice ne bodo dale miru, naj pa mlade delajo

malo več med počitnicami, saj lahko pomagajo pleskati šolo ter popravljati stole in mize.)

Čeprav vsak otrok ve, da je učinek dela različnih učiteljev različen, se ni več treba truditi z merjenjem kakovosti učiteljevega dela. Bolje je opustiti neeksaktna merila, kot pa se ukvarjati z napornim, nevhvaležnim poslom, ki rojeva le nevoščljivost med »šomoštri«.

Tisti, ki zahteva od njih družba najprej visoko pedagoško izobrazbo, nato pa še strokovni izpiti, so torej dobili z novim zakonom vse zahtevano: »enako plačilo za enako delo«, da o obljubljenih tisoč DEM mesečno - v dinarski nasprotni vrednosti - sploh ne govorimo.

Pa tudi za zdravo, čisto in urejeno okolje za delo otrok in učiteljev bo z novim zakonom bolje poskrbljeno. Predpisuje 1.200 kvadratnih metrov površine za eno snažilko. Da bi se dela po novem normativu samo za en dan lotil eden tistih, ki ste to predpisali!

MARJANA ŠTERN

doma
drugje

Slovenci v Italiji

Šolska vrata so se odprla

Šola je bila za vsako narodno skupnost občutljiv organizem, povezan z njenim obstojem in življenjem na vseh ravneh. Število učencev je pomenljiv barometer utripa skupnosti, od šole vsi veliko pričakujejo in z njo tudi tako ali drugače živijo. Še dodaten pomen pa ima šolstvo, ker ponuja največ državnih delovnih mest Slovincem v Italiji.

Število vpisanih učencev se letos ni bistveno spremenilo, čeprav kaže težnja zmanjševanja, zaradi demografskega padca, ki je značilen za celotno Italijo, odkar je vstopila med najbogatejše države. Zanimivo pa je, da se je zvečalo število dijakov na višjih srednjih šolah, in se že zvečuje posebno na Goriškem. Od kod se jemljejo, če pa je v nižjih razredih čedalje manj učencev? Prihajajo z naše strani, in ne samo v slovenske šole. Številni se vpisujejo tudi v italijanske.

Odveč je seveda pripomniti, da so praviloma to najposobnejši učenci, za katere tvegamo, da jih bo slovenski narod prej ali slej izgubil.

Novogoriška enota Zavoda za šolstvo in šport in nekateri časnikarji so menda raziskovali razloge za ta pojav. Anketa naj bi pokazala, da med razlogi na prvem mestu prevladuje »humanejši odnos do učencev«, to pa bi težko sprejeli že samo zaradi učnega uspeha in polomov, ki jih dijaki doživljajo. Učni uspeh v italijanskih šolah je namreč precej nižji kot pri nas in bistveno večji je odstotek popravnih izpitov. Nič posebnega ni, če je v razredu s šestimi osmimi učenci junija pozitiven le eden ali dva. Verjetneje se zdi domneva, da se učenci odločajo za italijanske šole zato, ker ima njihovo spričevalo večji ugled v svetu. Z njim se laže vpišeš na tujo univerzo, tuja diploma (v Italiji se imenuje doktorat) pa tudi pri nas pomeni precej več kot domača, da ne omenjamo, kako težko postaja vpisati se na naši univerzi, saj smo letos na ljubljansko univerzo sprejeli v povprečju le vsakega tretjega kandidata. Videti je, da zaostriš v pisnih meril in vse dražja šola ne vodijo v pozitivno smer. Zaradi tega se ne vpisujejo le najboljše, kot bi si želeli, pač pa najboljše odidejo v tujino. Vsekakor bi morali o pojavu temeljito razmisliti.

Posebnost letošnjega leta so begunci - hrvaški, albanski. Njihovi šoloobvezni otroci se morajo vpisati v šole, preprečiti je treba še večjo ekspanzijo izrabljanja dela mladoletnikov, širjenje mladinskega kriminala...

Šola je najbolj priročna in učinkovita ustanova, toda kako učiti. Tudi učenci če razumejo italijansko (pa to je prej izjema kot pravilo), je to poznavanje jezika bistveno preskromno, da bi omogočilo normalen učni proces. Poleg tega nihče ne ve, katera poglavja celo pri realnih predmetih (matematika, kemija, fizika...) poznajo in na čem graditi. Zdaj vsi iščejo celo Sindikat vzgoje, izobraževanja in znanosti. Morda bi kazalo o tem razmisliti tudi pri nas, da ne bomo na novo odkrivali Amerike, če se bomo znašli pred podobnimi vprašanji.

Po tradiciji se šolsko delo v Italiji krepko odmika uradnemu začetku. Prvi dan se nihče

ne domisli, da bi imel pouk, ker mora biti to slovesen dan. Potem se čaka na imenovanje suplentov, ki sestavljajo dobršen del učnega zbora, tako da brez njih poteka pouk le deloma. Potem je še kakšna stavka in že je tu prvi trimester. V Italiji imajo tako kot v mnogih razvitih državah le tri konferenčna obdobja in prav dobro izhajajo brez živčnega loma na ocene. O naših poskusih prehoda na takšen sistem se letos kar molči.

V Italiji skušajo zadnja leta spodbuditi učitelje k dejavnejšemu sodelovanju, pri tem pa pridno sodelujejo tudi slovenski profesorji. Zanimivo je, da so različni seminarji vse manj priljubljeni in da se jih učitelji neradi udeležujejo, čeprav so oproščeni nekaterih delovnih obveznosti. Zanimanje zbuja le, če so organizirani v manjših skupinah, kjer je mogoče aktivno sodelovati in bolj razpravljati kot pa poslušati. Tradicionalni seminar za slovenske šolnike v zamejstvu ima npr. skupen, plenarni del pravzaprav le ob slovesnem začetku, ko se vrstijo pozdravi zastopnikov oblasti (letos sta udeležena med drugim pozdravila kar dva slovenska ministra: dr. Janez Dular, minister za Slovence po svetu, ter dr. Peter Vencelj, šolski minister, to pa je zavezovalo tudi italijansko stran). Vse drugo delo seminarja pa poteka v manjših skupinah in še tu se izogibajo klasičnim predavanjem, ker so ta vse manj priljubljena.

Čedalje bolj pa se širi druga oblika izobraževanja učiteljev. Državni inštitut za spodbujanje poskusov in pedagoško sodelovanje (IRSAE) pridobiva posamezne učitelje, da sodelujejo v posameznih raziskovalnih projektih dejavno ter speljujejo v svoj razred različne nove oblike in metode dela, nove programe in vsebine ipd. Uporabljajo torej podobne prijeme, kot smo jih začeli gojiti tudi mi, le da se je to pretek meje bistveno bolj razširilo. Zajete pa so tudi srednje, in ne le osnovne šole. In še nekaj se zdi pomembno: učitelj lahko tudi sam ponudi program za raziskavo tistega problema, ki ga osebno zanima. Morda je razlika tudi v spodbujanju učitelja, ki ima že ob skromni udeležbi pri poskusnem projektu kar znatno zmanjšano obveznost, pa še kakšno ugodnost.

Vse skupaj pa je povezano z nujnostjo, da se tudi italijanska šola spremeni in prilagodi novi dobi. Najprej so tudi italijanske oblasti poskušale z reformo, vendar se je dvignil tak vihar, da nihče več ne misli prav resno na zakonsko urejanje šolskega razvoja.

Vsak minister, ki je drezal v to, je pogorel. Kasneje so spoznali, da se šola mora razvijati sama, iz sebe, in ne v kalupu zakonskih predpisov. Če hočemo prilagoditi šolo današnjemu življenju, je treba spustiti vse ustvarjalne zmogljivosti med učitelji, tako da se svobodno uresničujejo na tistih področjih, ki jih zanimajo in kjer je najprijetnejše, da bodo uspešni. Tu bodo začeli vreti nove ideje, novi prijemi, izmed katerih ne bo težko spontano uveljaviti najboljše.

ZOLTAN JAN

UČITELJSKE PLAČE POD MEDNARODNIM DROBNOGLEDOM

Kaj upravičuje tolikšna nesorazmerja?

Na letni evropski konferenci Svetovne konfederacije organizacij učiteljskega poklica (WCOTP), ki bo na sedežu Mednarodne organizacije dela (ILO) v Ženevi od 19. do 22. oktobra letos, bo glavna tema namenjena razčlenjevanju delovnih razmer učiteljev in pridobivanju naraščajočih za učiteljski poklic v Evropi. Pregled stanja z najznačilnejšimi podatki o učiteljskih plačah, pokojninah, delovnem času in pravnem varstvu pogajalskih postopkov pri sklepanju kolektivnih pogodb med zastopniki učiteljskih organizacij ali njihovih sindikatov ter za šolstvo pristojnih državnih organov bo podlaga za razpravo na tej konferenci, ki bo o tem vprašanju sprejela tudi posebne dokumente. Gradivo je prava primerjalna študija, ki jo je izdelala WCOTP v sodelovanju in s finančno pomočjo Komisije Evropske skupnosti v Bruslju. Analiza je dovolj reprezentativna, saj so v njej zbrani in komentirani podatki iz 16 evropskih držav.

Mednarodna organizacija (ILO) bo zatem o tej temi razpravljala novembra skupaj z Evropskim komitejem WCOTP. Pri podatkih o učiteljskih plačah v različnih evropskih državah je treba upoštevati, da niso vselej primerljivi. Razlike so namreč med bruto in neto plačami, ki se oblikujejo glede na razne prispevke za socialno varstvo ter različne davčne osnove in olajšave na osebni dohodek v posameznih državah. Ponekod so npr. zelo progresivne davčne stopnje na plače, druge spet od plač ne obračunavajo prispevkov za socialno zavarovanje itn. Zato so imeli sestavljalci poročila precejšnje težave, da so lahko sistemizirali prikaze plač kot primerljive vrednostne količine, in sicer v švicarskih frankih po stanju ob koncu letošnjega januarja.

Sestavljalci poročila so upravičeno opozorili tudi na različno sestavo življenjskih stroškov in kupno moč učiteljev v posameznih deželah. Zato bi bilo vsakršno poenostavljanje nevarno in bi lahko pripeljalo do napačnih sklepov o gnetnem položaju učiteljev v tej ali oni državi.

Tokrat bomo predstavili samo kratek povzetek iz prikaza učiteljskih plač v dvanajstih drža-

vah. Podatki kažejo, da so razlike med plačami v posameznih državah precejšnje, predvsem pa so v prejem sorazmerju z razvirstoj ali narodnim dohodkom neke države. Če bi imeli na voljo tudi najnovije podatke o družbenem proizvodu in narodnem dohodku na posameznega prebivalca v vseh navedenih državah, bi lahko zanesljivejše skleпали, ali gnetni položaj šolstva in učiteljev povsod sledi rasti narodnega dohodka, skratka ali je v sorazmerju z družbenim proizvodom.

Manjkajo tudi najnoviji podatki o odstotnem deležu šolstva v razdelitvi narodnega dohodka. Ker ta študija ni bila izdelana zato, da bi prikazala ta razmerja, si lahko pomagamo tako, da Slovenijo in gnetne razmere v šolstvu skupaj z učiteljskimi plačami primerjamo s stanjem v tistih deželah, ki so Sloveniji blizu po narodnem dohodku na prebivalca. Za takšne primerjave bi bile najprimernejše države, kot npr. Grčija, Ciper, Malta, mogoče še Island in Irsko. Pri materialnem standardu šol večino od njih zagotovo dosegamo, če ne celo prekašamo. Če pa v ta šolski standard uvrstimo tudi letošnje učiteljske plače in njihovo vrednost, potem smo v primerjavi s temi deželami ne le zastali,

WCOTP svari pred množičnim odpustom albanskih učiteljev na Kosovu

Svetovna konfederacija organizacij učiteljskega poklica (WCOTP), ki ima svoj sedež v Morgesu (Švica), je sporočila, da je resno zaskrbljena zaradi kršenja poklicnih pravic učiteljev albanske narodnosti na Kosovu. Represivni ukrepi srbskih šolskih organov bodo prizadeli 6000 učiteljev srednjih šol v tej pokrajini, saj jim grozijo, da jih bodo odpustili z dela. Učitelji upravičeno nasprotujejo, ker so srbske oblasti razveljavile dozdajšnje učne načrte, ki so jih uporabljali na Kosovu. Odslej naj bi v pokrajini izvajali zgolj vzgojno-izobraževalne programe, ki jih je predpisalo srbsko šolsko ministrstvo za vso Srbijo.

WCOTP meni, da bo s tem grobo kršena že tako skromna samostojnost albanske narodnosti na področju šolstva. Zato bo

John Elliott, nestor akcijskega raziskovanja v Veliki Britaniji, na obisku v Ljubljani

Kljub negotovim razmeram pri nas se je britanski profesor John Elliott prijazno odzval vabilu, da ob svojem obisku celovške univerze obišče tudi Ljubljano. Za poznavalca akcijskega raziskovanja to ni novo ime, saj je prof. Elliott, skupaj z zdaj že pokojnim prof. I. Stenhouseom, začetnik akcijskega raziskovanja na šolah v Veliki Britaniji. Leta 1970 sta ustanovila Center za aplikativno raziskovanje v vzgoji (CARE) na univerzi East Anglia, ta deluje še danes, in doseglja, da se je akcijsko raziskovanje razširilo v pravo gibanje ne le med britanskimi učitelji, temveč tudi med učitelji drugje po svetu in postalo pomemben vzvod za izboljšanje pouka »od spodaj navzgor«.

Prof. Elliott je med drugim vodil Fordov projekt za uveljavljanje problemskega učenja, dalje projekt TIQL - Poučevanje za učenje z razumevanjem, zdaj pa je glavni metodološki svetovalec velikega mednarodnega projekta pri OECD / CERI Okolje in šolske iniciative.

Svetovna konfederacija učiteljev ta problem internacionalizirala; o tem bo obvestila ustrezne mednarodne organizacije, zlasti UNESCO in Mednarodno organizacijo dela ILO; te naj bi o zadevi razpravljale in ukrepale. Protestirala bo tudi pri pristojnih upravnih organih Republike Srbije.

Pri vsem tem pa preseneča, da nismo doslej zasledili v zvezi z napovedanim množičnim odpustom učiteljev albanske narodnosti na Kosovu nikakršnega uradnega protesta naših šolskih organov, niti sindikatov v vzgoji in izobraževanju v Sloveniji, čeprav gre za očitno kršitev temeljnih človekovih pravic. Kosovski učitelji nedvomno potrebujejo širšo solidarnostno podporo.

B. L.

John Elliott, nestor akcijskega raziskovanja v Veliki Britaniji, na obisku v Ljubljani

Je avtor številnih knjig in člankov, v katerih dosledno razvija svojo filozofijo »učitelja raziskovalca«, ki lahko, pod primernim vodstvom, naravno izboljšuje svojo prakso, pri tem pa tudi pripomore v zakladnico vrednega pedagoškega znanja. Najbolje pa se da spoznati njegov demokratični, nevsiiljivi in globoko humani prijem v neposrednem stiku. Vodi več oblik usposabljanja za akcijsko raziskovanje - od nekajdnevni delavnice do magistrskega študija.

Profesor Elliott bo imel predavanje z razpravo predvidoma na Filozofski fakulteti, v organizaciji Centra za pedagoško izobraževanje in Slovenskega društva pedagogov, v torek, dne 15. 10. 1991, ob 10. uri. Predavanje bo prevajano v povzetku. Glede na zanimanje za ta vprašanja pri nas, ki se kaže v publikacijah, delavnicah in prvih projektih, lahko upamo, da bo srečanje uspešno.

B. MARENTIČ-POŽARNIK

temveč že nazadovali. Poglejmo, kakšne so bile na začetku leta 1991 plače osnovnošolskih učiteljev v dvanajstih od šestnajstih evropskih državah. Učitelji v njih imajo v povprečju

najmanj višješolsko izobraževanje. V pregledu so poleg držav dane plače v razponu od začne do tiste pred upokojitvijo, nacionalne valute so preoblikovane v švicarske franke.

Plače osnovnošolskih učiteljev v Evropi

Država	Bruto plača v CHF	Prispevki ob davčne stopnje
Švica	3800-5300	20-25%
Nemčija	2800-4160	20-33%
Norveška	2750-3400	30-45%
Finska	2540-3600	30-35%
Švedska	2500-3800	40%
Irsko	2100-3800	35%
Velika Britanija (Anglija)	2085-3770	25-40%
Nizozemska	1940-3950	35%
Francija	1500-2680	17%
Ciper	1360-3060	28%
Grčija	900-1360	7,8-12%
Bolgarija	416-778	14%

Pri plačah srednješolskih profesorjev je na prvem mestu Švica. V kantonu Luzern so npr. njihove bruto plače v razponu od 5090 do 8150 CHF, davčna stopnja pa je 15 do 20 odstotkov za socialno zavarovanje pa še posebej prispevajo 5,05 odstotka od bruto plače. Na drugem mestu v Evropi so srednješolski profesorji v Nemčiji (splošne srednje šole imajo bruto plače v razponu od 3280 do 4880 DEM (ali 3160 do 4160 CHF), v poklicnih šolah pa od 4170 do 6330 DEM (3550 do 5395 CHF). Odbitki od bruto plač znašajo od 20 do 33 odstotkov. Nemčiji sledijo skandinavske države, Velika Britanija, Francija in Grčija (1050 do 1710 CHF bruto), na koncu seznama Bolgarija, edina vzhodnoevropska država, ki je poslala podatke. Glede na stvarno vrednost bolgarske valute na mednarodnem denarnem trgu pa je verjetno učiteljska plača v Bolgariji, preračunana po uradnem tečaju v CHF, nerealna. V povprečju so plače v srednjih šolah v mno-

gi evropskih deželah za 15 do 20 odstotkov višje kot v osnovnih šolah.

In kako je z učiteljskimi plačami pri nas? Če so v Sloveniji plače srednješolskih profesorjev pogosto pa tudi osnovnošolskih učiteljev v neto zneskih med 10.000 in 13.000 din, potem veljale glede na dnevni devalvacija Ljubljanske borze (19. septembra 1991 1 CHF = 26,96 torej 370/482 CHF (na črni ljubljanske tržnice pa 322 in 416 CHF).

Na plačilnem seznamu evropskih držav, ki so poslale podatke Svetovni konfederaciji organizacij učiteljskega poklica, bi bila tako Slovenija uvrščena na zadnje mesto. Če pa skušamo najti svoj prostor med vsemimi državami evropske celine, potem je za nami brzkone večina republik na ozemlju dozdajšnje Jugoslavije, zagotovo pa večina vzhodnoevropskih držav z Alžirijo. Seveda je to kaj slaba lažba.

BORIS LIPUŽIČ

Desni možgani po dunajsko

Od 9. do 11. maja je potekala na Dunaju avstrijska konferenca o poučevanju angleškega jezika. Tudi tokrat jo je priredilo predstavništvo Britanskega sveta v Avstriji. Če bi shoda jezikoslovcem in učiteljev ne pokvarilo slabo vreme in kritične politične razmere pri nas, bi lahko rekli, da je bila prireditelj strokovno in turistično osveščujoč premor pred letnim zatišjem.

Prireditelj je za to priložnost najel veličastne prostore palače Ferstel z vsem sijajem vodnjakov, pokritih dvorišč, stopnišč in prehodov. Zvečala imena s področja lingvistike so dala shodu tako močan pečat, da smo bili pripravljani prezeti tudi to, da so nekateri udeleženci govorili ali prikazovali stvari, ki jih poznamo že leta.

In kaj je novega v teoriji in praksi poučevanja angleškega jezika? Enovitega, zelo opaznega gibanja na tem področju ni. Če bi hotela potegniti skupni imenovalac tega, kar smo slišali, bi ugotovila, da se zelo veliko jezikoslovcem ukvarja z vprašanjem, kako kar najbolj izrabiti zmogljivosti človeških možganov.

Nekaj predavateljev se je torej ukvarjalo z zamislili, kako aktivirati desno možgansko polovico. Kot vemo, je zanjo značilna sintezna mišljenje, v njej so središča za dojemanje barv, glasse, za poezijo, domišljijo in ustvarjalnost. Največji dosežki človeškega uma so baje plod hkratne dejavnosti in povezanosti v delovanju obeh polovic možganov; moderna lingvistika pa išče v njej načine boljšega pomnjenja.

Povezovanje dejavnosti obeh delov možganov je obsegalo zelo različne oblike dela. Dr. Puchta nas je na primer presenetil s stavkom: »Rad bi poznal zlatooko žensko s kačo okrog vratu, ki se druži s čarodejem in se na mojo željo zmuzne v stekleničko, ki jo hranim na nočni omarici.«

Stavek je prebral in dokazal, da smo si ga zlahka zapomnili zato, ker je zbudil čustveni naboj. Pri nekaterih s šokantnim odnosom do žensk, z zbujanjem domišljije, asociacij idr. Seveda je sledil še pragmatični del

predavanja, kako to začetno stanje izrabiti za nadaljnje jezikovne ustvarjalnosti.

Marina Štros je s svojim predavanjem o metaforičnem razmišljanju kot pripravi na ustvarjalno pisanje dokazovala enaka spoznanja v učenju je treba spodbuditi čustveni odpreti domišljiji svet, če hočemo da bo učenčev pisanje izvirno ustvarjalno bogato.

V isti navezi lahko omenim še avitega M. Rinvolucija, ki je pri svoji nju poudarjal pomembnost vidnih slušnih in konceptualnih asociacij nastajajo ob uporabi mešanih besed tujeja in materne jezika. Winnigate, ki je sicer govoril o uporabi mask pri učenju tujeja jezika, trdil isto, ko je dokazoval, da si učenec z masko nadene tudi novo idejo. V vlogi drugega nastopa splošno, privoščiti si lahko napake in drznosti, kot bi si je sicer.

Predavatelj Skinner je imenoval povezal učenje tujeja jezika z do manjem umetniškega profila slikarja Van Gogha. S slikami in glasbo zbudil svet domišljije, asociacij in stev, ki smo si ga udeleženci splošno delili.

Naj omenim še nekaj drugih zanimivih tem. Zgodnje učenje tujeja jezika kot sestavnih del kurikulumov za zdaj še tipanje za pravilnimi besedami, vsebinami itn.

Sijajno je nastopil prof. M. Lewin, ki je duhovito stopnjeval nasprotno med pomembnostjo slovnice in besedišču v korist slednjega.

Svojo trditve, da ima pri sporocnem pomen zmeraj prednost pred slovnico obliko, je razširil z mnogimi uporabnimi zamislili, kako priložiti več koristnega besedišču.

Delavnice učiteljev praktikov najrazličnejših delov sveta so bile zelo dobro obiskane, čeprav je bila udeleževalec nemalokrat njihova edina omembe vredna kakovost. »Sejem« je bil torej živ, kot da se predavateljem z izzivi za mnoge desno polovico možganov res posebej čilo pustiti v naši zavesti, globlje slovnice o novostih pri poučevanju angleškega jezika in povečati ustvarjalni naboj.

JELKA VINTAR

RAVNATELJI NA PRIZORIŠČU

Ne učenci, temveč otroci

Lenka Bezeljak: »Najpomembnejše je, da učitelj ve, da je v šoli zaradi otrok, in ne zaradi učencev.«

Lenke Bezeljak nisem poznala, a so me opozorili, naj jo v tej rubriki vsekakor predstavim, saj spada med najbolj nadarjene in inteligentne ravnateljice z odličnim organizacijskim modelom šole. Kot psihologinja je bila na Osnovni šoli Vojkove brigade v Spodnji Idriji že več let, štiri leta pa je tu ravnateljica. Septembrsko jutro je bilo sveže, saj je nad Idrijo še ležala megla. Pogovor naju je kmalu sprostil in ogrel.

● **Dobro jutro, kako se počutite?**

– Imenitno. Zdaj ko sem starejša, sploh veliko bolj kot prej. Naša družba sprejme raje starejše, urejene ljudi, čeprav sem bila v mlajših letih teoretično bolj podkovana. Takrat sem imela več časa za študij; delala sem tretjo stopnjo. Ampak bila sem ženska in mlada in nisem mogla prodreti. Vsekakor sem raje tu v pisarni, kjer mislim, kar hočem, kot pa da bi bila otrok v razredu, kjer mu misli usmerjajo drugi.

● **Priprave na pouk naj bodo takšne, kakršne si želi učitelj.**

– Res je. Če bi zavist v šolah gorela... Prav zavrtost pa je pomogočila, da so bili učitelji toliko let podrejeni, da so si pustili predpisovati, s kakšnim svinčnikom morajo kaj podčrtati. Ko sem postala ravnateljica, je bil moj cilj, da to preprečim. Želim, da se učitelji ne strinjajo z menoj, da mi ugovarjajo, imajo svoje mnenje. Nikoli ne rečem učitelju, naj naredi po moje, temveč mu pravim: »Ti si strokovnjak, ti se odloči.« Tako si poveča zaupanje v svoje delo.

● **Se strinjate, da smo Slovenci zelo zaprti, zavrti, prepolni strahu, zavisti in da lahko vse te lastnosti hudo ovirajo napredek?**

– Res je. Če bi zavist v šolah gorela... Prav zavrtost pa je pomogočila, da so bili učitelji toliko let podrejeni, da so si pustili predpisovati, s kakšnim svinčnikom morajo kaj podčrtati. Ko sem postala ravnateljica, je bil moj cilj, da to preprečim. Želim, da se učitelji ne strinjajo z menoj, da mi ugovarjajo, imajo svoje mnenje. Nikoli ne rečem učitelju, naj naredi po moje, temveč mu pravim: »Ti si strokovnjak, ti se odloči.« Tako si poveča zaupanje v svoje delo.

● **Kaj še posebno močno ovira človekov razvoj?**

– To, da pred svetom nočes priznati, da nečesa ne znaš. S tem škoduješ sebi in drugim.

● **Je to zaradi sramu?**

– Morda, pa tudi zaradi prevelike samozavesti ali občutka odgovornosti.

● **Gospa Dora Gobec s Pedagoškega inštituta pravi, da smo Slovenci pridni, ponižni ubogljivci, tiho trpimo, se trudimo biti povprečni, namesto da bi otroke spodbujali, naj bodo drugačni, pogumni, radoživi, iznajdljivi, vedoželjni, pripravljeno izražati čustva in o njih govoriti.**

● **Projektna metoda – to je učenje po zdravi kmečki pameti.**

– O tem sem razmišljala danes zjutraj ob svojem enajstmesečnem sinu. Zmeraj sem si želela otroka, ki bi razmišljal in imel svojo voljo. Zdaj ko imam takšnega, pa mi ni všeč. Otroci s svojo voljo so težko vzgojljivi.

● **Kako se s takimi pogledi na vzgojo počutite v šoli?**

– Čudovito, čeprav je v tem občutku tudi nekaj mazohističnega, saj me noben otrok ne »šmirgla«. V resnici se mi zdi to dobro, saj ne maram vojaške discipline – otrok, ki bi se mirno sprehajal po desni gor, po levi dol.

● **Kaj je po vašem najpomembnejše za uresničitev šole, v kateri bi se dobro počutila tako učitelj kot učenec?**

– Zelo težko vprašanje. Najpomembnejše je to, da učitelj ve, da je v šoli zaradi otrok, in ne zaradi učencev. To pa je težko. Vse drugo pride samo po sebi.

● **Nameravate dati šoli poleg predpisanega programa še kaj?**

– Ne vem natanko, kaj moram delati in kaj delam. Rada bi obrnila šolo na glavo in čez nekaj let bo obrnjena, če mi bodo dovolili in če bodo učitelji za to. Vse mi gre prepočasno. Zato ljudje ob meni težko živijo.

● **Ženska na vodilnem mestu je verjetno boljše od »moškega povprečja«.**

● **Vas kaj ovira pri uresničevanju vašega programa?**

– Zelo me ovirajo zadnji normativi z 22-urnim tednikom, ki so že sprejeti in postavljajo učitelja za dvajset let nazaj, ko so bili vsi učitelji enaki. Ravnatelj je v nemogočem položaju, saj mora enotiti kakovostno in količinsko povsem različno delo. Pri tem vendar vsi vemo, da učitelj, ki vpeljuje novosti, dela neprimerno več kot tisti, ki uči po starih priporočilih.

● **Gotovo spremljate razvoj šolstva po svetu in ga primerjate z našim. Kaj ugotovljate?**

– Ugotavljam, da smo v zadnjih letih napravili tako velik korak, da so nekatere naše šole lahko zgled elitnim šolam na Zvezni republiki Nemčiji.

● **Popravni izpiti štirinajst dni po pouku so kretenizem.**

– Praksa je pri nas daleč pred teorijo. Dobro je, da se je Zavod toliko zbudil, da dovoli spremembe. Dovolil ljudem razmišljati. To se je začelo pred štirimi leti.

● **Težnja po prenovi šole je stara. V čem je bistvo prenove?**

– Prenova mora biti predvsem vsebinska. Vsaki šoli pa je treba pustiti, da si prilagodi sistem, kajti učitelji in otroci se v različnih krajih odzivajo drugače. Enako, pavšalno delo ni prida.

● **Za novo pojmovanje učenja velja, da učitelj ne bi le prenašal znanja, temveč naj bi**

Lenka Bezeljak

● **učenca predvsem usmerjal in spodbujal k razvoju. Se vam zdi, da ti pogledi že prodirajo v šolo?**

– To je temelj za prenavo šole. Z integriranim poukom od prvega do četrtega razreda se otrok počasi nauči samostojno delati. S projektno metodo v četrtem razredu pa se pripravi za delo na predmetni stopnji. To je učenje po zdravi kmečki pameti – življenjsko in celostno. Zaživelo je že na marsikateri šoli.

● **Kako pripraviti človeka, da bo delal po novem?**

– Če ne spremeniš miselnosti, ne moreš delati tako. Zato je po-

● **Ženska na vodilnem mestu je verjetno boljše od »moškega povprečja«.**

trebno nenehno učenje. Pri nas imamo trojni sistem izobraževanja učiteljev. Vsako leto obnavljamo znanje posameznih predmetov. Tako je ves kolektiv študiral slovenščino, zgodovino in naravoslovne vede. Letos je na vrsti zemljepis. Študij vodi učitelj, ki je strokovno bolj podkovan, ali pa zunanji sodelavec. Tako naj bi se

● **Ocenjevanje bi morali postopoma odpraviti.**

nam zvišala kulturna raven in splošno znanje. Učitelji hodijo na seminarje strokovnih šol in Zavoda. Vsaj enkrat na leto gremo hospitirati v različne šole in sodelujemo pri pogovorih, ki so najpomembnejši del teh srečanj. Tako smo obiskali šole v Italiji, v Mirni, Repentaboru in še

● **Popravni izpiti štirinajst dni po pouku so kretenizem.**

kakšno. Želeli smo hospitirati v neki avstrijski šoli, a brez ministrovega dovoljenja. – tega si nisimo utegnili priskrbeti – obiska ne dovolijo. Če nam bo uspelo, bomo šli vsi na Didakto.

● **Je kaj upanja, da bo administrativna navlaka z vsemi poročili in statistikami kaj manj obremenjevala učitelja?**

– To je odvisno od organizacije dela. Mislim, da pri nas administracija učitelja ne ovira pri delu. Treba je pisati v dnevnik in redovalnico ter napisati mnenje o učenju, priprave pa naj bodo takšne, kakršne si želi učitelj.

● **Menite, da šola dovolj pripravlja otroke na življenje?**

– Sprašujem se in sem v dilemi. Gledam našo šolo. Ugotav-

ljam, da smo otroke osem let crkljali, potem pa ne zmorejo prenesti krutosti življenja. Otroka v srednji šoli spodkoplje odnos. Pri nas je Jaka, tam pa številka. peti učenec v redovalnici. Tu lahko reče, da danes ne zna in se bo naučil do jutri, tam pa...

● **Najbrž spremljate svoje učence, tudi ko zapustijo to šolo?**

– Spremljam jih ves čas šolanja, dokler ne gredo v službo. Zanimivo je, da se v srednji šoli najbolje znajdejo tisti, ki so imeli pri nas »le« dober uspeh. Pa ne vem, kje je vzrok za to.

● **Kako gledate na ocenjevanje?**

– Odpravila bi ga. Verjetno za vse stopnje. Toda odpravljanje mora potekati postopno, že od prvega razreda, da se lahko starši in otrok privadijo na vrednotenje znanja, in ne na ocene v spričevalu.

● **Se vam ne zdi, da sta diferenciacija v teoriji in praksi zelo različni?**

– Teorija je zelo toga, praksa pa jo prehitava. Pri klasičnem pouku pa diferenciacija komaj zaživi.

● **Kaj bi predlagali, da bi bilo v srednji šoli osipa manj in šolanje uspešnejše?**

– Srednja šola bi se morala prilagoditi otroku. Tistega, ki bo delal z rokami, naj bi učila delati z rokami, tistega, ki bo delal z možgani, pa z možgani. Za te bi naredila še bolj elitno šolo. Predvsem pa bi bilo treba spremeniti metodiko dela.

● **Kako gledate na zaključni izpit?**

● **Ocenjevanje bi morali postopoma odpraviti.**

– Potreben je. Dijak ob dodatnem študiju, ko se pripravlja na zrelostni izpit, svoje znanje zaočkroži in poglobi, komisija pa naj mu pri tem pomaga. Pri maturi klasično spraševanje ni potrebno, to naj bo pogovor, izmenjava stališč. Pri današnji srednji šoli je to največkrat le utopija. Otrok je isto stvar vprašan že pri rednem pouku, torej ni razloga, da bi na enako vprašanje odgovarjal še enkrat. Kot sem že omenila: tudi na srednji šoli je treba temeljito spremeniti metode dela.

● **Ste za popravne izpite?**

– Štirinajst dni po pouku so kretenizem.

● **Kakšen je vaš odnos do Žagarjevih in drugih nagrad?**

– Nagrade za učitelje so nujne, učitelj pa naj jo dobi takrat, ko vpelje kaj novega v šolo in s tem v slovenski prostor.

● **Kaj menite o ženskah na vodilnih mestih?**

– Kot ženska je težko priti na vodilno mesto, še težje je doseči to v ženskem kolektivu; če pa se to zgodi, je verjetno boljše kot moško povprečje. Najtežje pa je mladi ženski.

● **Kaj najbolj cenite pri človeku?**

– Inteligenost in odkritost.

Pogovor pripravila
DANIČA CEDILNIK

pogledi

STOP THE WAR

Storite nekaj, zdaj!

Ljudje! Prebivalci moje lepe dežele Slovenije ne čakajte, da bodo bombe spet padale tudi pri nas. Ne čakajte, da bodo drugi kaj storili. Storite to vi, zdaj, takoj! Naredimo to skupaj!

PIŠIMO!

Pišimo parlamentom Evrope!

Zasujmo jih s pismi, bombardirajmo jih z našimi zahtevami. Če bo vsaka družina v Sloveniji poslala po eno pismo v evropski parlament, bodo birokrati pokopani pod našimi pismi. Morali jih bodo odpirati, brati in nanje odgovarjati. Zaradi tega ne bodo mogli opraviti drugega dela. Pritoževali se bodo pošteni uslužbenci. Od svojih politikov bodo zahtevali, da nekaj storijo. Če ne bodo nič storili, jim bomo spet pisali, isto, vsak teden. Dokler ne bodo pomagali ustaviti vojne.

Povejmo jim, kako je pri nas. Spomnimo jih, da so soodgovorni. Zahtevajmo od njih dejanja.

Vemo, kako je pri nas. Vsi smo odgovorni. Krivi bomo tudi mi, če bomo samo čakali. Zato

PIŠIMO:

1. SFRJ ni več.
2. Nekdanja JLA je zdaj srbska vojska.
3. Srbsko vodstvo in generali njene vojske so krivi za to vojno.
4. V tej vojni morijo in uničujejo vse.
5. Če ne boste nič storili, boste krivi tudi vi.

Zato zahtevamo:

1. Da se priznajo republike nekdanje Jugoslavije, ki to želijo, kot samostojne države.
2. Da se nekdanja zvezna armada razoroži.
3. Da se zagotovijo človekove pravice in pravice manjšin.
4. Da se izvede prava mirovna konferenca.
5. Da se postavijo vsi vojni zločinci iz te vojne pred mednarodno sodišče.

ZAHTEVAMO ODGOVOR.

Majhen narod smo, našega jezika Evropa ne razume. Da ne bodo mogli reči, da nas niso razumeli, jim pišite v angleščini. To pismo lahko fotokopirate ali ga prepisate. Pomembno pa je, da se podpisate in napišete tudi svoj naslov, saj zahtevate odgovor. Nikar ne recite, da ne bo uspelo, da nima smisla. Če ne naredimo tega, ne bomo nikdar vedeli, ali bi pa morda vendarle delovalo, vedeli pa bomo, da nismo ničesar storili in čutili bomo, da smo krivi tudi mi.

Storimo torej to zdaj. PIŠIMO!

1. YUGOSLAVIA DOESN'T EXIST ANY LONGER.
2. EX-YUGOSLAVIAN NATIONAL ARMY IS NOW SERBIAN ARMY.
3. SERBIAN LEADERSHIP AND ARMY GENERALS ARE RESPONSIBLE FOR THIS WAR.
4. THEY DESTROY EVERYTHING AND MURDER ANYBODY IN THIS WAR.
5. IF YOU DON'T DO ANYTHING YOU WILL BE GUILTY, TOO.

THEREFOR WE DEMAND:

1. THAT THE EX-YUGOSLAVIAN REPUBLICS, WHICH WANT THAT, ARE RECOGNIZED AS INDEPENDENT COUNTRIES.
 2. THAT THE EX-FEDERAL ARMY IS DISARMED.
 3. THAT HUMAN RIGHTS AND THE MINORITY RIGHTS ARE RESPECTED.
 4. THAT A REAL PEACE CONFERENCE IS CARRIED OUT.
 5. THAT ALL THE WAR CRIMINALS OUT OF THIS WAR ARE BROUGHT TO THE INTERNATIONAL COURT.
- WE DEMAND AN ANSWER.

Pišimo na naslove:

SVET EVROPE:
MRS. CATHERINE LA LUMIERE
SECRETARY GENERAL OF THE COUNCIL OF EUROPE
F 6700 STASBOURG CEDEX
FRANCIJA

OZN:
HIS EXCELLENCY
MR. JAVIER PEREZ DE CUELLAR
SECRETARY GENERAL OF THE UN
UNITED NATIONS PLAZA
NEW YORK, NY 10017
USA

KVSE:
HIS EXCELLENCY
MR. HELMUT LIEDERMANN
AMBASSADOR AND SECRETARY GENERAL OF CSCE
HOFBURG-JOSEPHPLATZ
A-1600 WIENNA
AVSTRIJA

PARLAMENT OF GERMANY
5300 BONN
NEMČIJA

PARLAMENT OF NETHERLANDS
2500 EA THE HAGUE
NIZOZEMSKA

PARLAMENT OF ITALY
00100 ROME
ITALIJA

PARLAMENT OF ENGLAND
LONDON SWIA ZAA
ANGLIJA

PARLAMENT OF AUSTRIA
A-1014 WIEN
AVSTRIJA

Napisala:
JULIJANA TURNŠEK-HEJ

Sodelujte z nami!

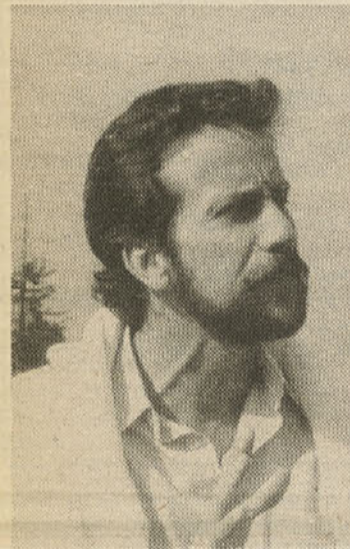
zanimivosti

Od paragrafov k ljudem

Pogovor z Richardom H. Greenom, mednarodno uveljavljenim strokovnjakom in zagovornikom novega načina komuniciranja

● Po poklicu ste pravnik, vendar vas poznamo kot medijsko osebnost, ki večinoma preučuje medosebne odnose po naj-sodobnejših psiholoških metodah.

– Trinajst let sem opravljal poklic, za katerega sem študiral na kalifornijski univerzi. Ni mi žal. Dodobra sem spoznal, kako je biti odvetnik: marsikaj lepega sem doživel, veliko preveč je bilo pisarniškega dela; reševanje sporov med ljudmi na način, za ka-

Richard H. Greene

kršnega so me izurili, pa me je sčasoma začelo ubijati.

● Kako to?

– Leta 1983 sem se seznanil z nevrolingvističnim programom. To je področje psihologije, razvija se znanost o komunikaciji med telesom in dušo v človeku in med različnimi ljudmi. O tem sem poslušal predavanja in zelo so me očarala. Nekaj v meni se je premaknilo. Nisem mogel več nadaljevati svojega dotodanjega dela. Vzel sem si čas zase, premišljeval o svoji prihodnosti, kaj je tisto, kar je resnično moje, kaj me zanima. Odpravil sem se na potepanje po Indiji, Nepal. Ko sem se vrnil, sem dokončno vedel: odvetnik ne morem in ne želim več biti.

● Zdaj ste direktor Mind Expansion Instituta v Los Angelesu.

– Ko sem opustil prejšnji poklic, sem domala ves svoj čas namenil komunikaciji. Obiskoval sem zasebne tečaje pri različnih organizacijah in inštitutih, ki se ukvarjajo s tem področjem psihologije. Pred štirimi leti so me povabili v Avstrijo, da bi tam predstavil nevrolingvistični program. Tokrat sem že petnajst let v tem času na predavateljski turneji po Evropi in svetu. Nikdar si nisem mislil, da bo ukvarjanje s komunikacijo postalo moja polna zaposlitev. Ko pa sem ugotovil, kako zanimiva in potrebna so takšna predavanja Američanom (in vsem drugim), sta mi postali moja usmeritev in pot zelo jasni. Zdaj vodim inštitut, v katerem se ukvarjamo z možganskimi zmogljivostmi (mind expansion). Kolegi preučujejo različna področja, sam pa vztrajam pri komunikaciji. Približno pet let imamo tudi redne radijske oddaje, v katerih predstavljamo nove zamisli o holističnem zdravju, komunikaciji, ezoteričnem mišljenju. Veliko tega se lahko slišali tudi pri vas, saj imamo med Los Angelesom in nekdanjo Jugoslavijo t. i. radijski most z radiom Samobor.

● Ali je komunikacija tisto temeljno, kar se dogaja med ljudmi?

– Komunikacija je vse, kar je! Holistično vzeto (celostno) govorimo o duhovni, intelektualni, čustveni in fizični komunikaciji. Vse, kar je v univerzumu, je komunikacija – med različnimi atomi, molekulami, organizmi, ljudmi in njihovimi skupinami. Komunikacija je bistvena prvina vsega, zato se lahko pogovarjamo o toliko različnih stvareh. Vse, kar je, komunicira med seboj.

● Vemo o komunikaciji dovolj?

– Do nedavnega so o njej razmišljali le redki. Kot majhni otroci smo se lahko učili od najbližjih – staršev, bratov, sestra, prijateljev, učiteljev – ti so nam kazali pot, bili so naši vzori. Učili smo se brati, pisati, računati, spoznavali smo biologijo, kemijo, umetnost, zgodovino... Vse to so zelo zanimive stvari, vendar – ali je še kaj pomembnejše od komunikacije? Te nas ne v osnovni šoli in ne v srednji ni učil nihče. Morda smo o vlogi komunikacije razmišljali šele pri osemnajstih in kasneje. Škoda da tako pozno, takrat so temelji osebnosti že trdno zasidrani.

● Kakšne so vaše izkušnje z dozdajšnjimi seminarji?

– Ponavadi me ljudje lepo sprejmejo, vsaj osemdeset odstotkov poslušalcev, če že ne vsi. Kadar me kritizirajo, sem potr. To pomeni, da seminarja ne izpeljem, kot bi ga želel; zavedam se, zmeraj znova, da ni slabih učencev, so le slabi učitelji. Vesel sem, kadar srečam ljudi, ki so obiskovali moje seminarje in mi zadovoljni pripovedujejo, kaj vse odlele uporabljajo v medsebojni komunikaciji. Žal pa se le redki spoprimejo s povsem »novo komunikacijo«. Kako to? Večina se boji, da jih bodo drugi zavrnil, bojijo se novega, trmasti so in predvsem radi počno tisto, kar je zanje najudobnejše. Komunicirati drugače, po novem, pa je težje, kot si mislimo: ne gre, dokler se ne spremenimo tudi sami.

● V Sloveniji ste imeli že kar nekaj seminarjev, na katerih ste predstavili nevrolingvistični program: na pomlad poslovnežem, zdaj športnim vaditeljem in učiteljem. Kaj menite o nas, Slovencih?

– Prijetno je z vami. Ne glede na to, kar počnem, so tukaj ljudje sprejemljivi in zelo zavzeti za učenje in spreminjanje. Včasih so sicer nezaupljivi in presenečeni, npr. učitelji, ko jim pripovedujem, da bodo veliko lažje poučevali, če se bodo znali igrati, biti radovedni, če bodo prebudili v sebi čim več otroškega. To ne zaupanje izvira iz nevrološke zgodovine starega sloga. Čutiti je okorelost, včasih zavrtost. Prepričan sem, da je k temu pripomogla komunistična indoktrinacija, ki povsem nasprotuje moji filozofiji o življenju, izobraževanju in učiteljih. Rad prihajam v Slovenijo. Všeč mi je, ker ljudje ugotavljajo, da je marsikaj, kar povem, res, in postajajo radovedni. To pa je že veliko.

Pripravila:
LUČKA LEŠNIK

SEMINAR USPEŠEN UČITELJ – USPEŠEN UČENEC

PRAVILNA KOMUNIKACIJA – KLJUČ DO SPORAZUMEVANJA

Samo besede so premalo

Ni slabih učencev, so le slabi učitelji. Besede, ki še danes vznemirjajo šolske zbornice, čeprav je minil že poltretji teden, odkar smo jih slišali v radijskem dnevniku. Z njimi je kolegica, ki dela na Radiu Slovenija, končala poročilo o gostovanju ameriškega strokovnjaka za komuniciranje po nevrolingvističnem programu (NLP) Richarda H. Greena. Udeležence seminarja, naslovljenega Uspešen učitelj – uspešen učenec, je zelo navdušil, čeprav je trdil to, kar smo napisali na začetku. Iz ure v uro je imel čedalje več somišljenikov, med njimi precej učiteljev. Tudi tiste, ki so ga sprva nejeverno opazovali.

Če bi se lotili seznama, kaj vse učitelj »mora«, bi popisali precej papirja.

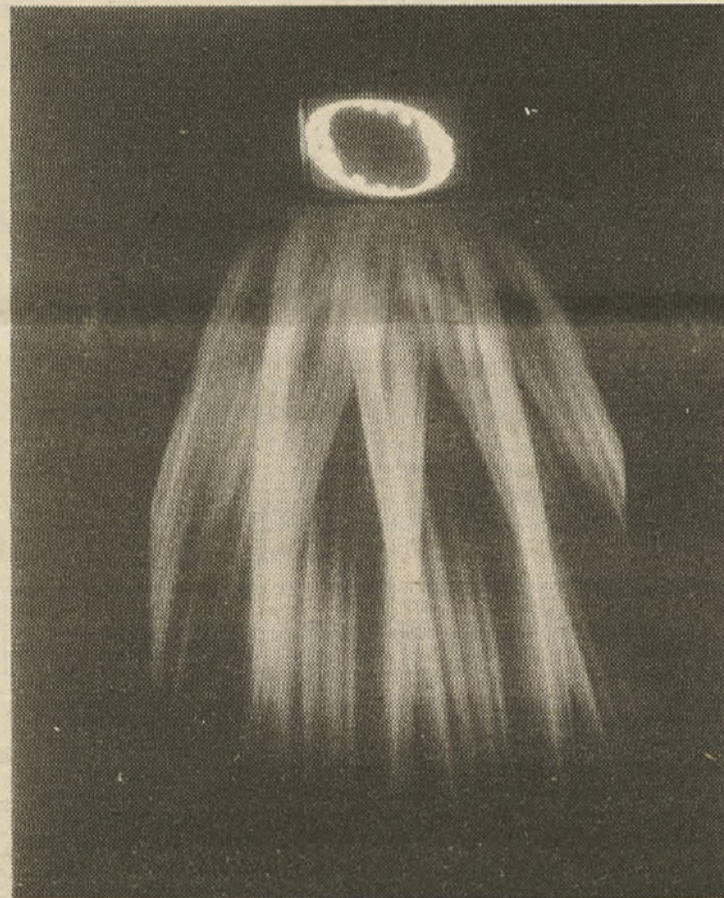
Če bi začeli govoriti o tem, da vse to čedalje pogosteje počne na »etični pogon«, kot rečemo, kadar delo ni primerno ovrednoteno in spodobno plačano, razprave ne bi kmalu končali.

Če bi zagovarjali samo učence in trdili, da so učitelji slabi kdo bi sploh še hotel opravljati to delo?

In če tako menijo celo učitelji? Kaj se dogaja?

Spodbudimo vse slovenske otroke, da bodo radi hodili v šolo, se učili, izrabljali vse svoje zmogljivosti, odkrivali in razvijali svoje sposobnosti – cilj, ki so si ga postavili udeleženci seminarja (19. septembra letos se jih je v Ljubljani zbralo približno sto iz vse Slovenije), zveni lepo in – nedosegljivo.

Zanje ni naravno, da so »ujetniki za mizo«. Strokovnjak iz Kalifornije svetuje odmore, tudi krajše, med učno uro, če je treba. Kadar le za minuto ali dve prekinemo pouk, prisluhnemo taktom živahne glasbe, otresamo z rokami in morda nekajkrat poskočimo, se pripognemo, globoko zadihamo ob odprtem

Vito Oražem in Thomas Lück: H. O. E. – TV, 1990–1991, instalacija

Richard H. Greene, nekdanji odvetnik, zdaj medijska osebnost, svetovalec in oče, predvsem pa strokovnjak, ki prireja delavnice o novem načinu komunikacije v desetih državah sveta, je prepričan, da je ta cilj uresnič-

oknu, je šolsko uro lažje nadaljevati in pouk je učinkovitejši. Podobno je na sestankih in konferencah. Ste že poskušali učence med poukom presedati? ne mislimo na kazensko presedanje, ko namestimo »klepetulje« iz

Telo nikdar ne laže.

V njem se zrcali človekov um, v možganih pa človekovo telo. Zunanost kaže na to, kaj se dogaja v človekovi notranjosti.

ljiv. »Le nekatere zakoreninjene poglede je treba spremeniti, bolj prisluhniti otrokom in jih upoštevati, jih priznavati. To je drugačna, popolnejša komunikacija.«

V šoli starega kova je veljalo pravilo, da ima učitelj vselej prav in da mu učenci morajo slediti. Danes je drugače: učenčeva naloga ni, da posnema učitelja in je takšen kot drugi, temveč da je natanko to, kar je.

In kako naj se znajde učitelj med množico različnih otrok? Kakšen naj bo pouk, da bo ustrezal vsem? Je sploh mogoče? Kako ohranjati disciplino?

»Otroci naj se ne počutijo kot zaporniki.« pravi Richard H. Greene. »Med poukom jih opazujemo in upoštevajmo, da potrebujejo več dejavnosti kot odrasli.

zadnje klopi v prve in podobno. Sprememba prostora zelo zboljša učno učinkovitost, ugotavljajo strokovnjaki.

Bodi korak pred razredom!

V vabilu organizatorja seminarja Alpha centra je pisalo: avtor programa vodi seminar izredno dinamično in zanimivo. In res je bilo tako. Richard H. Greene spominja na igralca, ki obvlada vlogo, prostor in občinstvo. Prav igralske sposobnosti pa so tiste, ki naj bi odlikovale tudi dobrega učitelja. Ta naj bi znal učence pritegniti, navdušiti, vstopiti v njihov svet, se jim prilagoditi, jih priznati, sprejeti in jih – obvladati. In kako obvladati ves razred? Bodi nepredvid-

ljiv, korak pred njim, presenečaj!« svetuje kratko in jedrnat ameriški predavatelj.

Strokovnjaki iz Pensilvanije so že pred dvajsetimi in več leti ugotovili, da ljudje komunicirajo na tri različne in neodvisne načine: z besedami, višino in barvo glasu, fiziologijo. Tudi v naših možganih so trije komunikacijski centri, ki jih v nevrolingvističnem programu imenujemo vizualni, avditivni in kinestetični center. Ti centri in njihove povezave so jezik medsebojne komunikacije.

Med praktičnimi vajami na seminarju je bila tudi igrlica, pri

bo naša komunikacija vseska, zato tudi uspešna in jetna.« zatrjuje izkušeni strokovanj in razkriva preprosto skrivnost, ki jo je dobro sprejeti komunikaciji je najpomembnejši odziv. Ni toliko pomembno, resnično mislimo, kaj reče, temveč to, kakšen je odziv.

Kako torej obvladati razred? Kako biti nepredvidljiv, kot pred drugimi in presenečati?

Kdo je ta otrok, kaj si želi?

Skušajmo razumeti vsakega v razredu: prisluhnimo njegovi

Nesramen si! Nikdar več ne govori tako.

Govoril si zelo nesramno. Tega si ne želim več.

Lenuh, spet se nisi naučil. Nikoli ne bo nič iz tebe.

Te je spet premamila lenoba? Skrbi me zate, prevečkrat se potoleva.

Čudovit si! Priden, zelo priden, vse si pravilno zračunal.

Dobro si zračunal. Zadovoljna sem s teboj.

Za nalogo morate napisati spis o...

Želim, da bi za nalogo napisali spis o...

Ne smete prepisovati!

Ne bom zadovoljna, če boste prepisovali.

Zaznavate razliko?

Več o »starem« in »novem« načinu komunikacije preberite v knjižici *Nov način komunikacije* Richarda H. Greena (prevod dela *The new communication*), samozaložba M. Hafner, Ljubljana, 1991.

kateri bi bilo treba zapisati prvih deset pojmov ali lastnosti, ki smo se jih domislili ob besedi učitelj. V skupinah – v vsaki je bilo po šest udeležencev – smo primerjali, koliko od teh desetih zapisanih besed je bilo skupnih vsem v skupini. Kaj menite? V večini primerov nobena(!), nekajkrat pa le ena ali dve. Ste presenečeni?

Richard H. Greene pojasnjuje: »Niti dva človeka na tem planetu nimata enakih predstav o istih besedah in jih ne razume enako. Vsaka beseda vsebuje nenavadno mrežo slik, glasov in občutkov. Vse te slike, glasovi in občutki so programirani v naših možganih in telesu.«

Kaj smo zapisali ob besedi »učitelj«, je torej odvisno od naših izkušenj, ki smo si jih nabirali v prvih letih šolanja in kasneje. Ni torej čudno, da je bila lestvica pojmov zelo raznolika: od svetovalca, prijatelja, vzornika, do dolgočasneža, neobdiganca ipd.; nekateri pa so razmišljali drugače in pisali pojme »družina«, »avtoriteta«, »urejenost«.

Se še čudite, če otroci v šoli pogosto rečejo, da snovi niso razumljive, čeprav ste sami pripravili, kako nazorno ste jim vse pojasnili? Velikokrat se zgodi, da razumemo iste besede vsak po svoje. »Samo besedna komunikacija pogosto vodi v nesporazume. Če pa sogovornika pazljivo opazujemo in se mu zmoremo približati na vseh ravneh,

besedam, bodimo pozorni, kaj so izgovorjene, zaznavamo njihovo govornico telesa. Odkrijmo njegove občutke, želje in potrebe. Spoznajmo, kdo so mladi ljudje, kaj komu naj pomeni. Odkrijmo vrednote, jih imajo – zanetile bodo ogenj, ta jih bo motiviral.

Kateri komunikacijski jezik najpomembnejši? Tudi naš predavatelj vprašal podobno odgovarjali – ugibali smo različno. Če bi skušali odgovoriti v odstotkih, bi jih sedem priložilo besedam, osemtrideset pa šlini in barvi glasu, kar petindeset pa fiziologiji.

Pri različnih ljudeh so v ospredju različne ravni komunikacije. Če se potrudimo in obdamo vse tri (vidno, slušno kinestetično), nam to omogoča da se vsakomur približamo na način, ki mu je najbližji. V zredu se otroci, pri katerih prevladujejo različni komunikacijski načini (jeziki možganov). Učenci se najhitreje ujame s tistimi učenci, s katerimi je »na enovalovni dolžini«, in velikokrat ima druge po krivici za manj sposobne, slabe, neuspešne. Če dobro opazoval in obvladal tri »jezike«, bi znal komunicirati z vsemi. Se vam zdijo zapleteni? Vredno je poskusiti, Richard H. Greene namreč meni: »Učenje novega načina komuniciranja je pomembno. Morda je ključ našega obstoja.«

Kako se prepoznavamo

Za vizualno usmerjenega človeka so značilni hitri gibi, misli govor; glava, ramena in oči so dvignjeni, vdih je globok in besede pričarajo slike. Pritegnemo jih z besedami: pogledaj to; predstavljaj vidim, kaj misliš. Tak otrok je zelo dinamičen, ima veliko energije, razposajen. Zanj potrebuje veliko časa, pri poučevanju pa so mu učinkovite slikanice, grafi, ipd.

Slušno (avditivno) usmerjeni so pozornejši na besede: poslušajo kaj nam imaš povedati; slišiš ta zvok; kako ti zveni to; poslušam. Njihova komunikacija je počasnejša, pogovori daljši. Govor in misel, glava, ramena, oči in dihanje so usklajeni. Glas teh ljudi je ponavadi bogat, srednje visok in srednje močan. Ti otroci potrebujejo glasno radi imajo pripovedke in čim več podatkov pri učenju.

Največ težav je s kinestetičniki. Njihova komunikacija je globoko počasnejša, nekoliko težja. Glava, ramena, oči in dihanje so usklajeni, lahko občutiti; kaj mislim; razumem tvoje občutke; skušajmo ugovoriti, kaj se dogaja. Učijo se počasneje, vse v sebi predelujejo, stvari pa jih navdušijo šele, ko razmislijo o njih.

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
LJUBLJANA, Župančičeva 6
Komisija za štipendiranje in izpopolnjevanje učiteljev

PROSVETNI DELAVEC ŠT. 15
7. oktober 1991

KATALOG

objave

PROGRAMOV STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA PEDAGOŠKIH DELAVCEV V REPUBLIKI SLOVENIJI ZA OKTOBER, NOVEMBER IN DECEMBER 1991

PEDAGOŠKIM DELAVCEM V SLOVENIJI

Tudi v tem šolskem letu bodo izhajale Objave o strokovnem izobraževanju učiteljev v Sloveniji. V tej številki objavljamo natančne datume in programe, ki bodo potekali oktobra, novembra in decembra 1991.

Programi so razpisani v skladu s Katalogom programov strokovnega izpopolnjevanja učiteljev v Republiki Sloveniji z dne 24. 6. 1991, objavljenem v tem časniku. Ker so v besedilu navedeni le naslovi, čas predavanj in predavatelji, vam priporočamo, da si natančno ogledate tudi vsebine v Katalogu z dne 24. 6. 1991.

Ravnatelje in druge pedagoške delavce prosimo, da se prijavljajo na prijavnice le posamezno, na naslov izvajalca programa. Priporočamo vam tudi, da se prijavljate po pravilih, ki so sestavni del Kataloga programov.

Pedagoške delavce, udeležence različnih oblik strokovnega izobraževanja, prosimo, da svoje pripombe sporočajo pisno Ministrstvu za šolstvo in šport.

V Objavah naj vas opozorimo zlasti na te razpisane vsebine:

- slovenski jezik in književnost ter tuji jeziki
- metodike raznih strok
- vsebine geologije in montanistike (za biologe in geografе)
- naravoslovne programe
- pedagoške delavnice
- program izpopolnjevanja razrednih učiteljev
- izbor iz programov Pedagoškega inštituta.

Pri izbiri programov želimo učiteljem in ravnateljem veliko uspehov.

Svetovalec
za permanentno izobraževanje
in štipendiranje učiteljev
JOŽE ŽLAHTIČ

1.

**FILOZOFSKA FAKULTETA
AŠKERČEVA 12 LJUBLJANA
telefon: (061) 332-611 interna 378**

Koordinatorica programov BREDI JURČIČ-CACOVICH, dipl. psihologinja

Center za pedagoško izobraževanje

**Z AKCIJSKIM RAZISKOVANJEM DO EKOLOŠKE VZGOJE.
A-PROGRAM II. IN III. DEL**

Nosilec programa: Center FF za pedagoško izobraževanje v sodelovanju z Zavodom za šolstvo in šport

Izvajalci: dr. B. Marentič-Požarnik, mag. Majda Škerbinec

Udeleženci: učitelji osnovnih šol, ki se ukvarjajo z akcijskim uvajanjem ekološke vzgoje in so absolvirali I. del

Št. ur: 2-krat 20 (2-krat 2,5 dneva)

Rok: 23. do 25. 10. 1991

Kraj: Nova gora

Model: pedagoška delavnica (ciklus)

Vsebina: Metode izvajanja, spremljanja in poročanja o akcijskem raziskovanju ekološke vzgoje

Literatura: Kako se lotimo akcijskega raziskovanja v šoli Didakta Radovljica 1991, in druga po dogovoru

Obveznosti udeležencev: aktivno sodelovanje v izkušenskih metodah in posameznih fazah akcijskega projekta; izdelava faznih poročil in končnega poročila

OD UČNE PRIPRAVE DO IZVEDBE UČNE URE - A-PROGRAM

Nosilec programa: Center FF za pedagoško izobraževanje

Izvajalci: dr. Barica Marentič-Požarnik, dr. Ana Tomič, učitelji spec. didaktik

Udeleženci: učitelji mentorji

Št. ur: 12

Rok: 7. in 8. november 1991

Kraj: FF Ljubljana

Model: pedagoška delavnica

Vsebina: Teoretična izhodišča za izdelavo priprav na učno uro, praktični prikazi v razredu in analiza

Literatura: dr. Ana Tomič: Strukturiranje učne priprave. Prosvetni delavec; dr. B. Marentič-Požarnik: Nova pota v izobraževanju učiteljev. DZS Ljubljana 1987

Obveznosti udeležencev: aktivno sodelovanje

ODDELEK ZA FILOZOFIJO

**AZIJSKE FILOZOFIJE V OKVIRU TRANSKULTURALNE
HERMENEVTIKE, B-PROGRAM**

Nosilec programa: Oddelek za filozofijo FF

Izvajalci: dr. Maja Milčinski

Rok: 21. 10. 1991 ob 17. uri na Filozofski fakulteti

Namen predavanja: Seznaniti učitelje z nekaterimi koncepti azijskih filozofij v okviru svetovne filozofije. Pri razpravljanju o različnih kategorialnih aparatih pri preučevanju zunajevropskih filozofij bo namenjena posebna pozornost transkulturalni hermenevtiki kot eni izmed mogočih metod preučevanja.

ODDELEK ZA PSIHLOGIJO

CIKEL PREDAVANJ:

Za učitelje in vzgojitelje

**MIŠLJENJE IN GOVOR PREDŠOLSKEGA IN MLAJŠEGA
ŠOLSKEGA OTROKA**

(razvoj in odnos)
Izvajalka: doc. dr. Ljubica Marjanovič-Umek
Rok: 15. 11. 91 ob 15. uri

**KOMUNIKACIJA KOT KAZALNIK KAKOVOSTI VZGOJNO-
IZOBRAŽEVALNEGA DELA**

Izvajalka: mag. Vlasta Zabukovec
Rok: 15. 11. 91 ob 17. uri

Za svetovalne delavce

**MIŠLJENJE IN GOVOR PREDŠOLSKEGA IN MLAJŠEGA
ŠOLSKEGA OTROKA**

(razvoj in odnos)
Izvajalka: doc. dr. Ljubica Marjanovič-Umek
Rok: 22. 11. 91 ob 15. uri

Za svetovalne dealvce

OCENJEVANJE IN PREVERJANJE ZNANJA

Izvajalec: izr. prof. dr. D. Žagar
Rok: 22. 11. 1991 ob 17. uri

DIFERENCIACIJA IN INDIVIDUALIZACIJA POUKA

Izvajalec: izr. prof. dr. Drago Žagar
Rok: 6. 12. 1991 ob 14.30 uri

OCENJEVANJE IN PREVERJANJE ZNANJA

Izvajalec: izr. prof. dr. Drago Žagar
Rok: 6. 12. 1991 ob 16. uri

Za vse

RAZVOJ BRALNIH SPRETNOSTI IN TIPOLOGIJA BRALCEV

Izvajalka: mag. Sonja Pečjak
Rok: 6. 12. 1991 ob 18. uri

**ODDELEK ZA SLOVANSKE JEZIKE IN
KNJIŽEVNOSTI**

**ODDELEK ZA SLOVANSKE JEZIKE IN
KNJIŽEVNOSTI** bo organiziral permanentno izobraževanje v soboto, 9. novembra 1991, in v soboto, 14. decembra 1991. Program predavanj:

9. november 1991:

- ob 8. uri: asist. mag. Igor Grdina. Izbrana poglavja iz starejše slovenske književnosti
- ob 10. uri: izr. prof. dr. Ada Vidovič-Muha, Beseda kot besedna zveza
- ob 14. uri: asist. Vladimir Osolnik. Romantika pri južnih Slovanih.

14. december 1991

- ob 8. uri: strokovni svetnik Janez Zor, Glagolica, cirilica in stara cerkvena slovanščina ter Slovenci

- ob 10. uri: mladi raziskovalec Aleš Bjelčević, Literatura, teorija pomena in umetna inteligenca

- ob 14. uri: mladi raziskovalec Marko Stabej, Lingvostilistična analiza Koebekove pesniške zbirke Zemlja.

Vsa predavanja bodo na Filozofski fakulteti, Aškerčeva 12, Ljubljana, v predavalnici Štev. 2.

Prijaviti se je treba vnaprej na naslov: Referat za permanentno izobraževanje, Filozofska fakulteta v Ljubljani, Aškerčeva 12, na obrazcu za permanentno izobraževanje.

**DIDAKTIKA POUKA SLOVENSKEGA JEZIKA IN
KNJIŽEVNOSTI**

Izvajalec programa: Oddelek za slovanske jezike in književnosti in Slavistično društvo Slovenije

Število ur: 12

Čas: 23. 11. 1991 (Ljubljana)

7. 12. 1991 (Maribor)

Kraj: Ljubljana, Maribor

Model: Predavanja in strokovne razprave

Vsebina: Aktualna vsebinska vprašanja ob pouku slovenskega jezika in književnosti v osnovni in srednji šoli

Izvajalci:

LJUBLJANA, 23. 11. 1991, Filozofska fakulteta od 9. do 14. ure

Prof. Ivanka Černelič: Členek kot besedna vrsta v slovenskem knjižnem jeziku (prikaz obravnave, SŠ);

Mag. France Žagar: Kako se uveljavlja ustvarjalno pisanje na Slovenskem (jezik, OŠ, SŠ);

Mag. Vinko Cuderman: Odnos med literarno vedo in didaktiko (SŠ).

MARIBOR, 7. 12. 1991, Pedagoška fakulteta (od 9. do 14. ure)

Dr. Olga Kunst-Gnamuš: Pomen pragmatičnih spoznanj za učno komunikacijo v razredu (jezik, OŠ, SŠ);

Dr. Gregor Kocijan, prof. Stane Šimenc: Katalog znanj iz slovenske književnosti; nova šolska berila za OŠ in SŠ;

Dr. Jože Lipnik: Problemska obramba umetnostnega besedila (književnost, OŠ, SŠ).

OPOMBA: Nadrobnejše informacije dobite na Filozofski fakulteti, prijavnice pošiljajte posamično.

**ZBOROVANJE SLAVISTOV OB STOLETNICI SMRTI FRANA
MIKLOŠIČA**

Izvajalec programa: Oddelek za slovanske jezike in književnosti in Slavistično društvo Slovenije

Število ur: 50 (40 ur predavanj, 10 ur strokovne razprave)

Čas: od 3. do 5. oktobra 1991.

Kraj: Maribor (3., 4. 10.), Ljutomer (5. 10. 1991)

Model: Predavanja in strokovne razprave

Vsebina: Slovenski jezik v stiku s slovanskimi jeziki in književnostmi. Slovenski jezik v stiku z neslovenskimi sosedi. Vprašanja didaktike pouka slovenskega jezika in književnosti in učnih načrtov.

**ODDELEK ZA GERMANSKE JEZIKE IN
KNJIŽEVNOSTI**

NEMŠKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST, B-PROGRAM

Izvajalci: Mira Miladinović, Neva Šlibar, Kathe Grah, Stojan Bračič, Niko Hudelja, Erna Kožar

Udeleženci: učitelji nemščine

Št. ur: 12

Rok: 8. in 9. november 1991

Kraj: Filozofska fakulteta v Ljubljani

Model: delavnica

Vsebina: Ein Versuch über Ingrid Pugenigg. Knjižne novitete 1990/91 ali Peter Handke (Botho Strau). Naslov bomo sporočili kasneje. O besedilnih vrstah v sodobnem nemškem jeziku. Razvijanje bralne spretnosti pri pouku nemškega jezika. Autentische Texte im Fremdsprachenunterricht.

PERMANENTNO IZOBRAŽEVANJE ZA UČITELJE ANGLEŠČINE, B-PROGRAM

Izvajalci: dr. Margaret Davic, mag. Dušan Gabrovšek, asist. Uroš Mozetič, Susan Heeley, mag. Marina Štros-Bračko, dr. Meta Grosman
Udeleženci: učitelji angleščine
Št. ur: 12
Rok: 15. in 16. november 1991
Kraj: Filozofska fakulteta v Ljubljani
Model: delavnica
Vsebina: Contrastive analysis seen through a translator's eyes. Angleška leksikologija in kontrastiranje jezikov. Uporaba prevoda pri pouku književnosti v srednji šoli. Comprehension - the Surface and beyond. The Composing imagination: Forming, Thinking, Writing. Vsebinske spremembe pri študiju angleščine.

»NOVE KNJIŽEVNOSTI« V ANGLEŠKEM JEZIKU, B-PROGRAM

Izvajalci: dr. Mirko Jurak, dr. Jerneja Petrič, dr. Igor Maver, dr. W. Zach, dr. G. Capone
Št. ur: 10
Rok: 11. in 12. oktober 1991
Kraj: Filozofska fakulteta v Ljubljani
Model: delavnica
Vsebina: Contemporary Canadian Literature: Margaret Atwood. Black American Literature After 1945. Australian Literature: Judith Wright. »New Literatures« in Asia. Contemporary Australian Literature.

ODDELEK ZA ROMANSKE JEZIKE IN KNJIŽEVNOSTI

KATEDRA ZA FRANCOŠKI JEZIK

Okvirna shema: Literarna tema, Jezikoslovna tema: neformalni jeziki, izgovorjava
Izvajalci: doc. dr. Vladimir Pogačnik, viš. pred. mag. Elza Jereb, asist. mag. Miha Pintarič, lekt. Jasna Baebler in Maja Ficko, ml. raziskovalec Boštjan Zupančič, fr. lektor, morebitni gosti iz tujine.
Kraj in čas: Filozofska fakulteta v Ljubljani; 2 soboti (ena v zimskem semestru in ena v poletnem)
Literatura: Udeleženci prejmejo fotokopije člankov in drugo literaturo, vezano na obravnavano tematiko.
Opomba: udeleženci bodo o datumih izpeljave obveščeni pisno.

2.

PEDAGOŠKA FAKULTETA MARIBOR, 62000
Maribor, Koroška c. 160
telefon: (062) 27-961, 212-171 -
telefax: 28-180

CENTER ZA PEDAGOŠKO IZOBRAŽEVANJE IN STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE

Pedagoška fakulteta v Mariboru bo izpeljala v oktobru, novembru in decembru 1991 programe za:

VZGOJITELJI PREDŠOLSkih OTROK: PREDŠOLSKA PEDAGOGIKA IN GIBALNO-ŠPORTNA VZGOJA:

Štev. ur: 32 ur (15 P, 10 V, 1 SV, 2 H, 4 pedagoška delavnica)
Teme: 1. Vodenje skupine in skupinska dinamika v vrtcu in Gordonov komunikacijski trening
 2. Psihomotorični razvoj predšolskih otrok
 3. Analiza gibalnih nalog glede na razvoj motoričnih sposobnosti in hrane-slojve
Izvajalci: mag. Bojan BRUMEN, viš. pred.; Zvone KRUSIČ, asis.; dr. Dolfe RAJTMAYER, izr. prof.; dr. Rajko VUTE, doc.; dr. Stane PROJE, doc. in prim. dr. Kurt KANCLER, viš. pred.
Kraj in čas izpeljave: 18. 11. 1991, ob 13. uri v prostorih Pedagoške fakultete Maribor, Koroška c. 160.
Opomba: Nadaljnje izobraževanje bo potekalo po dogovoru z udeleženci.

UČITELJ RAZREDNEGA POUKA: PSIHLOGIJA

Štev. ur: 40 ur (8 P, 24 V, 8 N)
Tema: Metode poučevanja; reševanje problemov in razvijanje otrokove ustvarjalnosti
Izvajalec: dr. Norbert JAUŠOVEC, doc.
Kraj in čas izpeljave: 25. 10. 1991, ob 15. uri v prostorih Pedagoške fakultete Maribor, Koroška c. 160.
Opomba: Nadaljnje izobraževanje bo potekalo po dogovoru z udeleženci.

ZGODOVINA

Štev. ur: 24 ur (P)
Teme: 1. Novejša spoznanja iz zgodovine izseljevanja Slovencev in drugih jugoslovanskih narodov
 2. Novejša spoznanja iz zgodovine NOB
 3. Novejša dognanja iz zgodovine antičnega obdobja, zgodovina starega Vzhoda
 4. Pregled novejših dognanj, problematika aktualizacije pri pouku zgodovine
Izvajalci: dr. Matjaž KLEMENČIČ, izr. prof.; dr. Milan ZEVART, red. prof.; dr. Janez MAROLT, doc. in dr. Ljubica ŠULIGOJ, doc.
Kraj in čas izpeljave: 22. 11. 1991, ob 14. uri v prostorih Pedagoške fakultete Maribor, Koroška c. 160.
Opomba: Nadaljnje izobraževanje bo potekalo po dogovoru z udeleženci.

ŠPORTNA VZGOJA:

Štev. ur: 16 ur (7 P, 7 V, 2 H)
Teme: 1. Mentorska vloga učiteljev športne vzgoje
 2. Razvijanje zahtevnejših oblik gibanja
 3. Šolski otrok plava

Izvajalci: dr. Dolfe RAJTMAYER, izr. prof.; dr. Rajko VUTE, doc.; gosti: psihologi, pedagogi, trenerji in strokovnjaki za plavanje
Kraj in čas izpeljave: 3. 12. 1991, ob 13. uri v prostorih Pedagoške fakultete Maribor, Koroška c. 160.

Opomba: Nadaljnje izobraževanje bo potekalo po dogovoru z udeleženci.
OPOMBA: V oktobru, novembru in decembru 1991 bomo izvajali tudi druge programe, razpisane v Katalogu programov strokovnega izobraževanja pedagoških delavcev v R Sloveniji za šol. l. 1991/92, za katere bo dovolj kandidatov v skladu s sprejetimi normativi financiranja programov permanentnega izobraževanja. Prijavljene kandidate za te programe bomo pravočasno pisno obvestili o času izpeljave.
 Dodatne informacije o programu permanentnega izobraževanja dobite na Pedagoški fakulteti v Mariboru. Center za pedagoško izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje, tel. št.: (062) 27961, 212171.

3.

PEDAGOŠKA FAKULTETA LJUBLJANA, Kardeljeva ploščad 16
(061) 181 133
Fax: (061) 347 997

KOORDINATORICA PROGRAMOV JE prof. TEREZIJA VRAN

A. TEMELJNI DEL SPOPOLNJEVANJA

DIDAKTIČNA DELAVNICA ELLE

SEMINAR JE NAMENJEN UČITELJEM ITALIJANSKEGA JEZIKA NA RAZREDNI STOPNJI OSNOVNE ŠOLE
Vsebina: Teoretična izhodišča projekta ELLE (epistemološki prijem jezikovnega usvajanja, funkcijska in pragmatična zasnova vsebin, metode in tehnike dela). Predstavitev učnih enot po modelu. Oblikovanje novih učnih enot in predstavitev, evalvacija dela v delavnici.
Izvajalci: Strokovnjaki IARD, Milano; viš. pred. mag. Lucija Čok; mag. Irena Lipovec-Torkar.
Čas in kraj izpeljave: 5., 6. in 7. 12. 1991 na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, Enota Koper. Tri dni po 6 ur (12 P, 6EV).
Opomba: udeleženci si pridobijo potrdilo, če se udeležijo delavnice in sodelujejo pri oblikovanju učnih enot.

PORAJAJOČI SE JEZIK TELESA (EBL) - OSNOVNI SEMINAR

SEMINAR JE NAMENJEN STROKOVNIM DELAVCEM V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU
Vsebina: Nekateri vidiki in teorije o EBL ter možnosti uporabe metode EBL pri delu z ljudmi. Razvoj EBL pri posamezniku in v skupini, poznavanje posameznih elementov EBL ter njihovo prepoznavanje pri sebi in drugih. Enot igre oči in stopnje navezovanja po metodi EBL.
Izvajalci: doc. dr. Sonja Žorga s sodelavci
Čas in kraj izpeljave: Seminar bo izpeljan, če bo prijavljenih 18 udeležencev, na Pedagoški fakulteti, po dogovoru pa tudi zunaj fakultete.
Trajanje: tri dni po 8 ur (24S)
Opomba: Udeleženec si pridobi potrdilo, če aktivno sodeluje pri vajah, analizah in razpravah, ter pripravi krajše seminarsko delo.

PORAJAJOČI SE JEZIK TELESA (EBL) - NADALJEVALNI SEMINAR

SEMINAR JE NAMENJEN STROKOVNIM DELAVCEM V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU (UČITELJEM, VZGOJITELJEM, SPECIALNIM PEDAGOGOM, SVETOVALNIM DELAVCEM IDR.)
Vsebina: Značilnosti govornice telesa v posameznih razvojnih obdobjih pri posamezniku in skupini. Napolnjena igra oči in njena uporaba v praksi. Spoznavanje metode EBL kot pomoč za učinkovitejšo strokovno delo z ljudmi (vzgoja, učenje, svetovanje, diagnostika, terapija ipd.).
Izvajalci: doc. dr. Sonja Žorga s sodelavci iz tujine.
Čas in kraj izpeljave: 11., 12. in 13. 11. 1991, od 9. do 16. ure, na Pedagoški fakulteti v Ljubljani.
Trajanje: tri dni po 8 ur (24S)
Opomba: Seminarja se lahko udeležijo kandidati, ki so najmanj pred 6 meseci uspešno opravili osnovni seminar Porajajoči se jezik telesa. Prijavi je treba priložiti fotokopijo potrdila A, izdanega na Hogeschol Nijmegen. Udeleženec si pridobi potrdilo, če aktivno sodeluje pri vajah, analizah in razpravah ter samostojno analizira posnetke svojega delovnega položaja s stališča EBL.
 Zaradi sodelovanja strokovnjakov iz tujine je delna kotizacija v višini 200 DEM dinarske protivrednosti po borznom tečaju. Prijava je veljavna, ko je vplačan prispevek.

SESTAVLJANJE, IZVAJANJE IN VREDNOTENJE INDIVIDUALIZIRANIH PROGRAMOV ZA PREDŠOLSKE OTROKE Z MOTNJO V RAZVOJU IN UČENJU

SEMINAR JE NAMENJEN DEFETOLOGOM IN VZGOJITELJEM PREDŠOLSkih OTROK
Vsebina: Teoretično izobraževanje in praktično usposabljanje defektologov in vzgojiteljev za diagnostiko, načrtovanje, izvajanje in vrednotenje individualiziranih programov
Oblike dela: predavanja, seminarji, vaje, domači izdelki, pedagoška delavnica, ožja ekspertna skupina, širša verifikacijska skupina
Izvajalci: doc. dr. Mirko Galeša; doc. dr. Božidara Kremžar; doc. dr. Anton Kotar; defektologinje in vzgojiteljice predšolskih otrok z motnjo v razvoju in učenju
Čas in kraj izpeljave: 16., 17. in 18. 10. 1991, od 9. do 16. ure, na Pedagoški fakulteti v Ljubljani. Delo bo potekalo v 3 skupinah.
Trajanje: 3 dni po 7 ur
Opomba: udeleženec bo dobil potrdilo o usposobljenosti, če bo aktivno sodeloval in izdelal individualizirane programe za vse otroke z motnjo v razvoju in učenju, ki so v njegovi skupini, in jih predstavil na seminarju.

B. FLEKSIBILNI DEL SPOPOLNJEVANJA

USTVARJALNI GIB KOT METODA - INTERDISCIPLINARNA DELAVNICA CELOSTNE METODE SPROŠČANJA, KOMUNIKACIJE, IZRAŽANJA, USTVARJANJA, UČENJA Z GIBOM V USMERJENI IGRI, PRI POUKU IN V DRUGIH DEJAVNOSTIH

SEMINAR JE NAMENJEN VZGOJITELJEM PREDŠOLSkih OTROK, UČITELJEM (RAZREDNIM IN PREDMETNIM), DEFETOLOGOM, SOCIALNIM PEDAGOGOM, ŠTUDENTOM PF, ŠOLSKE SVETOVALNIM DELAVCEM, PEDAGOŠKIM VODJEM
Vsebina: Interdisciplinarna delavnica je nadaljevanje in razvijanje dozrajšjih pedagoških delavnic ustvarjalnega giba s poglobljanjem in usposabljanjem pedagoških delavcev različnega profila za akcijsko raziskovanje in inovativne metode in s seznanjanjem udeležencev z dozrajšjimi dosežki v praksi.

Izvajalci: viš. pred. mag. Breda Kroflič - nosilka; doc. dr. Sonja Žorga; mag. Meta Zagorc; Jana Kovač, predm. učiteljica glasbe in plesa, pantomimistka; Janka Novljan-Laznik, razredna učiteljica; mag. Marija Hafner.
Čas in kraj izpeljave: 23., 24. in 25. 10. 1991, od 9. do 16. ure, na P. Ljubljana.
Trajanje: tri dni po 8 ur (16 P, 4 S, 4 H)
Opomba: Aktivno sodelovanje pri teoretičnem in praktičnem samostojnem timskem delu. Oprema za sproščeno praktično delo (trenirka, copati). Udeleženci si pridobijo potrdilo, če sodelujejo v timski pripravi in izpeljavi ustvarjalne igre ali učne enote.

DRUGI/TUJI JEZIK V VRTCU, celostni prijem

SEMINAR JE NAMENJEN IZVAJALCEM TUJEGA JEZIKA (italijanskega in angleškega) ali drugega jezika (italijanskega) na predšolski stopnji
Vsebina: 1. Uvodni teoretični del: predstavitev metodičnega prijema, glotodaktična načela, izrazno-oblikovalno področje, otrokove psihomotorične sposobnosti v prid jezikovni vzgoji (8 P). 2. Delavnica (2 x 12 V) angleškega italijanskega jezika: a. jezikovne vsebine, b. glasbeno-rajalne vsebine, c. likovno izrazno oblikovanje, d. motorične vsebine; a, b, c, d: analiza obstoječih gradiv, aplikacija obstoječega in oblikovanje novega. 3. Sklepi (6-8 P). Poročanje o delu in predstavitev izdelkov, evalvacija oblikovalcev in strokovnjakov, dogovor o multiplikaciji gradiv.
Izvajalci: viš. pred. mag. Lucija Čok, italijanski jezik; Nada Delloro, akademska slikarka, oblikovanje; mag. Irena Lipovec-Torkar, tuji jeziki; asist. Raša Pišot, motorika; mag. Mirko Slosar, glasba; asist. Janez Skela, angleški jezik.
Čas in kraj izpeljave: Seminar je tridnevni. Izvajali ga bodo: 17., 18. in 19. 10. 1991, ob 9. uri, na Pedagoški fakulteti v Ljubljani - Enota Koper, (16 P, 24 V); 14., 15. in 16. 11. 1991, ob 9. uri na Pedagoški fakulteti v Ljubljani (16 P, 24 V); 12., 13. in 14. 12. 1991, ob 9. uri v Novi Gorici.

MOTORIKA PREDŠOLSKEGA OTROKA

SEMINAR JE NAMENJEN VZGOJITELJICAM PREDŠOLSkih OTROK
Vsebina: Osnovne gibalne funkcije. Motorično učenje, čustveno-gibalni razvoj. Pridobivanje gibalnih izkušenj. Senzorična integracija. Motnje v gibalnem vedenju.
Izvajalci: doc. dr. Božidara Kremžar, asist. Alenka Cemič
Čas in kraj izpeljave: 21. 11. 1991, od 9. do 14. ure, na Pedagoški fakulteti, po dogovoru pa tudi zunaj fakultete.
Trajanje: en dan (4 P, 2 S)

KOLIČINE IN MERJENJE KOLIČIN V PROGRAMU MATEMATIKE ZA RAZREDNI POUK

SEMINAR JE NAMENJEN RAZREDNIM UČITELJEM
Vsebina: Merjenje količin in računanje s količinami je poleg naravnih števil geometrije pomemben sklop učne vsebine matematike na razredni stopnji. Vsebina seminarja je okvirna. Udeleženci seminarja lahko predlagajo vsebine, ki bi jih želeli nadrobneje obdelati iz tega področja. Delo na seminarju bo potekalo kot predavanja, vaje (praktično delo) in pedagoške delavnice (izdelava učnih priprav, nivojsko diferenciranih nalog, primerov integriranega pouka...)
Izvajalci: pred. Terezija Uran; viš. pred. mag. Jože Malešič; in sodelavci fakulteti v Ljubljani
Čas in kraj izpeljave: 14. in 15. 11. 1991, od 9. do 16. ure, na Pedagoški fakulteti v Ljubljani
Trajanje: 2 dni po 8 ur (4 P, 6 S, 6 V)
Opomba: Udeleženec si pridobi potrdilo, če sodeluje pri vajah, izdelava pisne izdeleka (naloge, pripravo...) in ga na seminarju tudi predstavi.

DIFERENCIRANI POUK IZBRANIH VSEBIN MATEMATIKE NA PREDMETNI STOPNJI OŠ - PEDAGOŠKA DELAVNICA

SEMINAR JE NAMENJEN PREDMETNIM UČITELJEM MATEMATIKE Z VEZAVAMI
Vsebina: Kvantitativna in kvalitativna učna diferenciacija in individualizacija izbranih vsebin matematike od 5. do 8. razreda. Fleksibilna diferenciacija in individualizacija. Problemi preverjanja in ocenjevanja znanja. Delo na seminarju bo potekalo v obliki predavanj in pedagoške delavnice (izdelava učnih ciljev, nalog, vprašanj višje in nižje ravni...)
Izvajalci: pred. Terezija Uran; doc. dr. Cveta Razdevšek-Pučko; in sodelavci fakulteti v Ljubljani

Čas in kraj izpeljave: 12. in 13. 12. 1991, od 9. do 16. ure, na Pedagoški fakulteti v Ljubljani
Trajanje: 2 dni po 8 ur (4 P, 12 S)

Opomba: Udeleženec si pridobi potrdilo, če aktivno sodeluje na delavnici izdelava pisne izdeleka (seznam učnih ciljev, primeri diferenciranih nalog, različnih vrst vprašanj...) in ga na seminarju tudi predstavi.

RAZVEDRILNE IGRE ZA RAZVOJ FUNKCIJ

SEMINAR JE NAMENJEN SPECIALNIM PEDAGOŠKIM OŠ S PRILAGOJENIM PROGRAMOM
Vsebina: Fiziološke osnove gibanja. Senzorična integracija. Utrjevanje gibalnih vzorcev. Motnje v gibalnem vedenju. Praktične igre motoričnem, senzoričnem in emocionalnem področju.
Izvajalci: doc. dr. Božidara Kremžar, asist. Alenka Cemič
Čas in kraj izpeljave: 14. 11. 1991, od 9. do 14. ure, na Pedagoški fakulteti v Ljubljani, po dogovoru pa tudi zunaj fakultete
Trajanje: en dan (4 P, 2 S)

ZARADI AKTUALNE TEMATIKE IN ZANIMANJA PO-NOVNO RAZPISUJEMO SEMINAR:

PROBLEMI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

Enodnevni seminar za učitelje in svetovalne delavce osnovnih šol, ki uvajajo tri ocenjevalna obdobja.

Vsebina: Spremljanje individualnega napredka učencev. Preverjanje znanja kot sestavni del učnega procesa. Oblike preverjanja in ocenjevanja.

Izvajalka: doc. dr. Cveta Razdevšek-Pučko

Čas in kraj izpeljave: po dogovoru na posameznih osnovnih šolah.
Trajanje: 1P, 2S

Pedagoška fakulteta organizira permanentno izobraževanje v skladu z razpisom, ki je bil objavljen v Katalogu programov strokovnega izobraževanja pedagoških delavcev v republiki Sloveniji za šolsko leto 1991/92. Vse informacije o izpeljavi seminarjev dobite na Enoti za permanentno izobraževanje v Ljubljani, pri Tereziji Uran, prof.

4.

**FAKULTETA ZA ŠPORT
ODDELEK
ZA PERMANENTNO IZOBRAŽEVANJE**
Gortanova 22, Ljubljana
telefon: (061) 101-077

SEMINARJI ZA RAVNATELJE IN POMOČNIKE RAVNATELJEV OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOL TER VZGOJNO-VARSTVENIH ORGANIZACIJ

Naslov programa: SEMINAR ZA PREDSTOJNIKE VVO
Čas izpeljave: 20.-22. 11. 1991

PERMANENTNO IZOBRAŽEVANJE PREDMETNIH UČITELJEV IN PROFESORJEV ŠPORTNE VZGOJE

Naslov programa: Poškodbe pri športni vzgoji
Čas izpeljave: 14.-16. 10. 1991
Naslov programa: Košarka v osnovni šoli
Čas izpeljave: 25.-27. 10. 1991
Naslov programa: Delo z motorično nadarjenimi učenci
Čas izpeljave: 9.-11. 12. 1991
Naslov programa: Delo z motorično motenimi otroki
Čas izpeljave: 16.-18. 12. 1991
Naslov programa: Zimska šola v naravi s poudarkom na smučarskih tehnikah
Čas izpeljave: 18.-20. 12. 1991 (odvisno od snega)

PERMANENTNO IZOBRAŽEVANJE ZA RAZREDNE UČITELJE ZA PODROČJE ŠPORTNE VZGOJE

Naslov programa: Atletske dejavnosti v nižjih razredih osnovne šole
Čas izpeljave: 15.-17. 11. 1991

PERMANENTNO IZOBRAŽEVANJE ZA VZGOJITELJICE ZA PODROČJE ŠPORTNE VZGOJE

Naslov programa: Aktivnosti z žogo (osnovna motorika, miniodbojka), GIMNASTIČNE RAZNOTEROSTI, USTVARJAJMO Z GIBOM
Čas izpeljave: 7.-8., 14.-15., 21.-22. 10. 1991
Naslov programa: Atletske dejavnosti v vrtcih
Čas izpeljave: 22.-24. 11. 1991

5.

**FAKULTETA ZA SOCIOLOGIJO,
POLITIČNE VEDE IN NOVINARSTVO
LJUBLJANA, KARDELJEVA PLOŠČAD 5**
telefon: 061 181-461

**STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE ZA UČITELJE
DRUŽBOSLOVJA V OKTOBRU, NOVEMBRU IN
DECEMBRU 1991**

**ETIČNI PROBLEMI ZNANOSTI IN TEHNOLOGIJE – KDO BO
IGRAL BOGA?**

8-10 ur
Predavatelj: prof. dr. ANDREJ KIRN
Kraj in čas izpeljave seminarja:
FSPN LJUBLJANA, OKTOBER 1991

**ETIČNA NEUTRALNOST SOCIOLOGIJE IN PLURALNA
ZGODOVINSKA PRAKSA**

8-10 ur
Predavateljica: prof. dr. MACA JOGAN
Kraj in čas izpeljave seminarja:
FSPN LJUBLJANA, OKTOBER 1991

**SOCIOLOŠKE IN PSIHOLOŠKE TEORIJE SOCIALIZACIJE
SPOLOV**

8-10 ur
Predavateljica: dr. NEVENKA SADAR-ČERNIGOJ
Kraj in čas izpeljave seminarja:
FSPN LJUBLJANA, OKTOBER 1991

VOLITVE, VOLILNI SISTEMI, VOLILNO OBNAŠANJE

8-10 ur
Predavatelji: prof. dr. BOŠTJAN MARKIČ, prof. dr. STANE KRANJC, dr. DANICA FINK-HAFNER, SAMO KROPIVNIK
Kraj in čas izpeljave seminarja:
FSPN LJUBLJANA, OKTOBER 1991

ANALIZA POLITIČNIH BESEDIL

8-10 ur
Predavatelj: prof. dr. SLAVKO SPLICHAL, prof. dr. TOMO KOROŠEČ
Kraj in čas izpeljave seminarja:
FSPN LJUBLJANA, NOVEMBER 1991

CIVILNA RELIGIJA IN NACIONALNA IDEOLOGIJA

8-10 ur
Predavatelj: prof. dr. MARKO KERŠEVAN
Kraj in čas izpeljave seminarja:
FSPN LJUBLJANA, DECEMBER 1991

**INDIVIDUACIJA IN GLOBALIZACIJA KOT RAZVOJNI
USMERITVI NA PRAGU INFORMACIJSKE DOBE**

8-10 ur
Predavatelj: prof. dr. ZDRAVKO MLINAR
Kraj in čas izpeljave seminarja:
FSPN LJUBLJANA, DECEMBER 1991

ENTROPIJA, EKOLOGIJA, EKONOMIJA

8-10 ur
Predavatelj: prof. dr. ANDREJ KIRN
Kraj in čas izpeljave seminarja:
FSPN LJUBLJANA, DECEMBER 1991

**POLITIČNE STRANKE, INTERESNE SKUPINE, JAVNO MNE-
NJE IN PARLAMENTARNA DEMOKRACIJA**

8-10 ur
Predavatelji: prof. dr. STANE KRANJC, prof. dr. SLAVKO SPLICHAL, dr. DANICA FINK-HAFNER
Kraj in čas izpeljave seminarja:
FSPN LJUBLJANA, DECEMBER 1991

**SPREMEMBE NA PODROČJU NACIONALNOVARNOST-
NEGA USTROJA V REPUBLIKI SLOVENIJI**

8-10 ur
Predavatelj: prof. dr. ANTON GRIZOLD
Kraj in čas izpeljave seminarja:
FSPN LJUBLJANA, DECEMBER 1991
O natančnih datumih izpeljave seminarjev bomo obveščali šole.

6.

**VDO Fakulteta
za naravoslovje in tehnologijo
ODDELEK FIZIKA**
61111 Ljubljana, Jadranska 19
p.p. 64, tel. št. (061) 265-061

Objavljamo seznam študijskih srečanj, ki bodo v zimskem semestru 1991/92 v okviru strokovnega izpopolnjevanja za profesorje fizike. Seznam je del celotnega programa, ki smo ga že razpisali.

Študijska srečanja bodo v tritedenskih intervalih in bodo obsegala tele vsebine:

1. Študijsko srečanje 5. 10. 1991

RELATIVNOSTNA TEORIJA (prof. A. Čadež) (2 uri)
USTVARJALNO UČENJE (prof. V. Pečjak) (1.5)
SEMINAR – izbor referatov iz fizikalnih časopisov (prof. A. Moljk) (1.5)

2. Študijsko srečanje 25. 10. 1991

RELATIVNOSTNA TEORIJA, ČRNE LUKNJE (prof. A. Čadež) (2,5)
USTVARJALNO UČENJE (prof. V. Pečjak) (1,5)
SEMINAR – referati iz fizikalnih časopisov (1)

3. Študijsko srečanje 16. 11. 1991

GRAVITACIJSKI VALOVI (prof. A. Čadež) (3)
USTVARJALNO UČENJE (prof. V. Pečjak) (1,5)
SEMINAR – izbor študijskih projektov (prof. A. Moljk) (1)

4. Študijsko srečanje 7. 12. 1991

FIZIKA NEUREJENIH SISTEMOV (prof. R. Blinc) (2)
USTVARJALNO UČENJE (prof. V. Pečjak) (2)
SEMINAR – referati iz fizikalnih časopisov (1)

5. Študijsko srečanje 4. 1. 1992

FIZIKA NEUREJENIH SISTEMOV (prof. R. Blinc) (3)
RAČUNALNIŠKO PODPRTA DIDAKTIKA FIZIKE (prof. M. Hribar) (1,5)
SEMINAR – članki iz fizikalne didaktike (1)

6. Študijsko srečanje 25. 1. 1992

TEKOČI KRISTALI (prof. S. Žumer) (2,5)
NOVI SENZORJI IN SPEKTROMETRI (prof. A. Moljk) (2)
SEMINAR – referati iz fiz. časopisov (1)
Udeleženci bodo dobili krajše zapise predavanj, študijske probleme in naloge ter zapise seminarskih referatov udeležencev za samostojno študijsko delo in pripravo med srečanji.
Predviden je tudi študijski obisk naravoslovnega muzeja v Münchnu, ki ima sodobno demonstracijsko zbirko fizike.
Na študijska srečanja vabimo vse profesorje fizike – tudi tiste, ki ne bodo imeli časa, da bi aktivno sodelovali pri celotnem programu.
Prijava sprejema pisarna oddelka za fiziko pisno ali po telefonu 061 265-061.
Kordinator izpeljave programov je prof. dr. A. Moljk

7.

**FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE IN
TEHNOLOGIJO
ODDELEK ZA GEOLOGIJO
ODDELEK ZA MONTANISTIKO
LJUBLJANA, AŠKERČEVA 20**
telefon: (061) 150-001/263

Oddelka za Geologijo in Montanistiko pripravljata za srednješolske in osnovnošolske učitelje geografije in biologije seminar z naslovoma:

KOVINSKE SUROVINE IN FOSILNA GORIŠKA s praktičnim delom

Čas: petek 8. novembra 1991 od 9. do 13. ure.
Predavatelj: prof. dr. Matija Drovenik

HIDROGEOLOGIJA

(pitna, industrijska, mineralna, termalna in rudniška voda).
Čas: petek 8. novembra 1991, od 14. do 17. ure
Predavatelj: prof. dr. Miran Veselič
Kraj: obe predavanji bosta na Oddelku za montanistiko, Aškerčeva 20, Ljubljana.
Informacije boste dobili pri dr. Vidi Pohar, Odsek za geologijo, Aškerčeva 12, Ljubljana, telefon (061) 150-001/263.
Opomba: Prijavnice pošiljajte posamično in na predpisanih obrazcih.

8.

**FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE IN
TEHNOLOGIJO
ODDELEK TEKSTILNA TEHNOLOGIJA**
61001 Ljubljana
Snežniška 5
p. p. 311
telefon: 061 – 153-031, 090, 076

V oktobru, novembru in decembru 1991 bomo organizirali seminarje strokovnega izpopolnjevanja učiteljev tekstilnih strok v tehle oblikah:

TEKSTILNE SUROVINE

Čas izpeljave:	Predavatelj/asistent
11. 10. ob 16. uri	prof. Malej
12. 10. ob 9. uri	prof. Malej
18. 10. ob 16. uri	prof. Malej

TEKSTILNE PREISKAVE

Čas izpeljave:	Predavatelj/asistent
19. 10. ob 9. uri	mag. Bukošek
25. 10. ob 16. uri	mag. Bukošek

TEHNOLOGIJE:

Naslov predavanja:	Čas izpeljave:	Predavatelj/asistent
tkanja	26. 10. ob 9. uri	prof. Jakšič
pletanja	8. 11. ob 16. uri	prof. Stupica
pređenja	9. 11. ob 9. uri	
Projektiranje mehanskih	15. 11. ob 16. uri	prof. Cerkvenik
tekstilnih procesov	16. 11. ob 9. uri	Stupica
vaje meh. tekst. teh.	22. 11. ob 16. in 23. 11. ob 9. uri	mag. Dimitrovski, Nikolić

TEHNOLOGIJA BARVANJA

Čas izpeljave:	Predavatelj/asistent
6. 12. ob 16. uri	doc. Gorenšek
7. 12. ob 9. uri	doc. Gorenšek
13. 12. ob 16. uri	doc. Gorenšek

**TISKANJE TEKSTILIJ
BELJENJE IN APRETURA**

Čas izpeljave:	Predavatelj/asistent
14. 12. ob 9. uri	prof. Beravs
20. 12. ob 16. uri	prof. Beravs
21. 12. ob 9. uri	prof. Beravs

OBLIKOVANJE TEKSTILIJ IN OBLAČIL

Čas izpeljave:	Predavatelj/asistent
15. 11. ob 16. uri	doc. Sešlar/Jenko
16. 11. ob 9. uri	doc. Sešlar
22. 11. ob 16. uri	doc. Sešlar/Jenko
23. 11. ob 9. uri	doc. Sešlar/Jenko

Vsa predavanja iz tekstilne tehnologije bodo v predavalnici I. na oddelku za tekstilno tehnologijo, 1. nad. Snežniška 5, predavanja in oblikovanja pa v VI. nad. Vaje bodo potekale v posameznih laboratorijih.
Kandidate obveščamo, naj se čimprej prijavijo s predpisano prijavnico.

9.

**BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA BIOLOGIJO**
61000 Ljubljana, Aškerčeva 12, pp 141
Telefon: (061) 150-001

KOORDINATOR PROGRAMA je dr. Tatjana Verčkovnik

**PROGRAM PERMANENTNEGA IZOBRAŽEVANJA ZA ŠOLSKO
LETO 1991/92, ODDELEK ZA BIOLOGIJO**

A. STALNI, TEMELJNI DEL IZPOPOLNJEVANJA
Za ta del permanentnega izobraževanja razpisujemo:

**METODE DELA IN VSEBINE BIOLOŠKEGA DELA PRO-
GRAMA ZA PREDMET SPOZNAVANJE NARAVE V 4. RA-
ZREDU OSNOVNE ŠOLE**

Problematika: V letu 1991 smo popravili učbenik za 4. razred osnovne šole. Avtorja popravljenega besedila zooloških vsebin sta Dušan Vrščaj in Rudi Očepk. Celotni učbenik je recenzirala z metodičnega stališča prof. dr. Tatjana Verčkovnik.

Vsebina: Udeleženci seminarja se bodo seznanili s prenovljenim besedilom učbenika in z metodami dela, ki jih zahteva tako besedilo, da bodo lahko dosegali postavljene vzgojno-izobraževalne smotre. Pri tem bodo ves čas dejavno pritegnjeni v proces. O metodah ne bomo teoretizirali, temveč bomo le-te pokazali v učilnici in na terenu (gozd). Učinek metod bodo lahko spremljali na učencih 4. razreda tiste osnovne šole, kjer bomo gostje pri izvajanju seminarja.

Literaturo bodo prejeli udeleženci na seminarju, in sicer: napotke in navodila, teze, delovne lističe int.

Kandidatoma bomo predložili tudi seznam tiste literature, s katero si lahko razširijo svoje strokovno znanje o vsebinah, ki jih obravnavajo v 4. razredu osnovne šole. Dobil bomo tudi navodila za izdelavo samostojnih nalog.

Nosilec programa: Biološki oddelek BF, Katedra za metodiko biološkega izobraževanja v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo ali z ustreznimi organizacijskimi enotami.

Izvajalci: prof. dr. Tatjana Verčkovnik, mag. Dušan Vrščaj, mag. Jelka Strgar, Rudi Očepek, učitelj biologije in kemije

Trajanje seminarja

Seminar bo razdeljen v dva dela, in sicer: prvi del bo trajal 10 ur (1 dan); drugi, po enem letu, pa 6 do 8 ur.

Kandidati bodo svoje pisne izdelke poslali izvajalcem 14 dni pred izvajanjem drugega dela programa skupaj z ugotovitvami, kje so pri pouku zaznali največje strokovne ali metodične vrzeli. Drugi del seminarja bomo namenili pisnim nalogam in ugotovitvam udeležencev.

Oblike dela
Prvi del seminarja bo vseboval: 1 uro uvodnega predavanja in navodila za delo; 4 ure dela z živimi organizmi v učilnici (laboratorijsko delo), 4 ure terenskega dela (gozd) in 1 uro končnega pogovora in napotkov za samostojno delo. V delo z živimi organizmi bomo uvrstili tudi 1 učno uro dela z učenci 4. razreda, ki ga bodo učitelji spremljali in razčlenili – učno uro bo izpeljal eden izmed izvajalcev programa, učitelji pa bodo opravili analizo.

Drugi del seminarja bo oblikovan v skladu z ugotovitvami, ki nam jih bodo sporočili učitelji, glede na izkušnje pa lahko predvidevamo, da bomo morali poglobiti terensko delo in delo z živimi organizmi, verjetno pa tudi teoretično znanje iz zoologije in botanike.

V skladu z metodami dela je lahko na takem seminarju v eni skupini največ 15 udeležencev.

Pisni izdelek udeležencev
Pisni izdelek bodo izdelovali vse leto in spremljali svojo realizacijo pouka – pri tem bodo ugotavljali, kaj so pridobili, v čem so spremenili metode dela glede na prejšnja leta dela in kje so imeli pri izpeljavi težave; pri tem jih bomo zlasti opozorili na opredelitev in uresničevanje vzgojnih smotrov pri pouku. Pisne izdelke bodo predložili pred drugim delom seminarja; pisni izdelek bo pogoj za vstop v drugi del seminarja.

Tako bodo prvi del seminarja absolvirali predvidoma vsi učitelji 4. razredov, drugi del pa le tisti, ki bodo želeli poglobiti svojo usposobljenost.

Za razpisani seminar kandidatom ni treba dati prijave, ker bomo seminarje organizirali v dogovoru z območnimi enotami Zavoda za šolstvo in šport. Seminarje bomo izvajali na območjih, tako da se udeležencem ne bo treba voziti v center.

METODIKA DELA Z NARAVNIMI OBJEKTI I VSEBINA:

1. Izbor organizmov (merilo pedagoške vrednosti, kriterij atraktivnosti, omejenosti in ogroženosti)

2. Priprava organizma za predstavitev (gojenje, spodbujanje življenjskih manifestacij, delo z organizmom v naravnem in umetnem okolju)

3. Predstavitev organizma: vključevanje čutil, stopnjevanje motivacije

Izvajanje programa: Program vsebuje 2 uri teoretičnega dela (predavanje, povzetki) in 8 ur praktičnega laboratorijskega dela. Program bo potekal po območjih. Datume bomo določili v dogovoru s svetovalci posameznih organizacijskih enot Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. V program lahko sprejmemo v eni skupini 15 udeležencev.

Smotri programa: Usposobitev učiteljev biologije v osnovnih šolah za delo in pouk z živimi organizmi.

Literatura: Seznam literature bodo udeleženci dobili, ko bo določen datum izvedbe programa, separate pa ob vpisu v program.

Obveznosti udeležencev: seznanitev z literaturo ob vpisu v program.

Izvajalec programa: Oddelek za biologijo, Aškerčeva 12, Ljubljana. Program bodo izvajali univerzitetni učitelji in asistenti: prof. dr. Tatjana Verčkovnik, Dušan Vrščaj, asistent; mag. Jelka Strgar, asistentka in višji tel. sod. Rudi Očepek.

Materialne možnosti: vivarij in botanični vrt VTOZD za biologijo, ustrezno opremljeno območje osnovne šole.

SIMULACIJA ANALOGNIH VEZIJ

Oblika dela: tečaj

Kraj in čas: na fakulteti, 13., 14. in 15. novembra 1991

Število ur: 3 dni (20 ur)

Izvajalci: predavatelji fakultete

Kratek opis vsebine programa: Slušatelji se bodo naučili uporabljati simulator SPICE, ki je najbolj razširjen in uveljavljen na tem področju. Tečaj bo potekal na PC računalnikih.

Kandidati naj se čimprej prijavijo na naslov fakultete.

12.

**VIŠJA TEHNIŠKA VARNOSTNA ŠOLA
61000 LJUBLJANA
Gorazdova 15
Telefon: (061) 558-263, 558-251**

Navodila za prijavo:

Udeleženci se lahko prijavijo za posamezni blok ali za celotni seminar. Čas izpeljave bo določen potem, ko bo zbranih dovolj prijav.

Prijavnice pošljite na naslov:

Višja tehniška varnostna šola

Gorazdova 15

61000 Ljubljana

Koordinator programa: prof. dr. Primož Gspan.

NEVARNOSTI IN POGOJI ZA VARNO DELO PRI OSEBNEM RAČUNALNIKU

Vsebina:

Delo z osebnim računalnikom je s stališča obremenitev uporabnikov zelo neugodno zaradi kombinacije različnih neugodnih vplivov. S spoznavanjem teh vplivov se je mogoče nevarnostim učinkovito ogniti. Spoznavanje zahtev za varno delo mora biti uresničeno v vsak začetni izobraževalni program za delo z računalniki, posebno, ker se v prvih urah dela utrdi vedenjski vzorec, po katerem se ravna uporabnik pri nadaljnjem delu s PC.

Teze:

vrste obremenitev, sklopi: napor pri vidnih zaznavah, oprema okolja, programska oprema, uvajanje v delo, organizacija dela, zdravstvena preventiva, periodični pregledi, sevanja, varovalni filtri in očala in upravičenost njihove uporabe.

Blok je namenjen:

predvsem učiteljem računalništva za vključitev navodil za varno in neškodljivo delo v izobraževalni program, drugim, ki želijo varno in brez napora uporabljati osebni računalnik kot vsakdanje orodje.

Nosilec bloka:

prof. dr. Primož Gspan

OSNOVE TEHNIŠKE VARNOSTI

Vsebina:

Varstvo pri delu zagotavljamo s tehničnimi, zdravstvenimi, socialnimi, pravnimi in drugimi ukrepi. V interdisciplinarnem varstvu pri delu dajemo tehnični varnosti poseben pomen, ker je zanesljivost v zagotavljanju varnosti pri delu z varnostno tehniko bistveno večja kot z drugimi ukrepi.

Teze:

tehnična varnost v sistemu varstva pri delu, stopnja varnosti, drevo odpovedi, vrste varnostnih naprav, vgrajena varnost, varno konstruiranje, dokumenti o vgrajeni varnosti.

Blok je namenjen:

učiteljem tehnoloških predmetov

Nosilec bloka:

doc. dr. Vladimir Drusany

VARNO DELOVNO OKOLJE

Vsebina:

Varno delo je sestavina vsakega dela. Praviloma opravljamo delo v prostorih: v tovarnah, doma, pa tudi v učilnicah, telovadnicah, delavnicah za praktični pouk. Eden od pogojev za ohranitev zdravja in delovne zmožnosti so urejene razmere v delovnem okolju. Meje, v katerih morajo biti dejavniki, ki določajo razmere v okolju, so določene s predpisi.

Teze:

delovno okolje v sistemu varstva pri delu, mejne in optimalne vrednosti, predpisani parametri: toplotne razmere, hrup, vibracije, zaprašenos, osvetlitev, kemične škodljivosti, sevanja, biološke škodljivosti, okolje v širšem pomenu.

nadzor nad bivalnim okoljem.

Blok je namenjen:

predvsem učiteljem praktičnega pouka ter učiteljem tehniških strokovnih šol. Drugim kot širjenje splošne izobrazbe s področja varstva pri delu in za dopolnitev lastnega uporabnega znanja.

Nosilec bloka:

prof. dr. Primož Gspan

13.

**UNIVERZA V LJUBLJANI
CENTER ZA RAZVOJ UNIVERZE
Kongresni trg 15, pp 524
61011 Ljubljana
telefon: (061) 213-316, 222-484**

Center za razvoj univerze v Ljubljani bo organiziral v oktobru, novembru in decembru 1991 naslednje seminarje in predavanja:

Ciklus: RAZVOJ ŠTUDIJSKIH PROGRAMOV

Naslov:

Spreminjanje in oblikovanje študijskih programov v visokem šolstvu

Koordinator programa je mag. Bogomir Mihevc.

Predavatelj: Bogomir Mihevc, dr. Barica Marentič-Požarnik (CPU FF Ljubljana), Robert Kroflič (1 laborant)

Kratka vsebina programa in njegov namen:

Seznanjanje visokošolskih učiteljev in odgovornih delavcev VDO z načini spreminjanja študijskih programov in oblikovanja novih s praktičnim preiskovanjem na primerih.

Ocenjevanje (evalvacija) študijskih programov v visokem šolstvu, posebej samoevalvacija in mednarodne primerjave.

Oblika programa: B – Fleksibilni del izpopolnjevanja

Model izobraževanja: delavnica.

Število ur: 16 ur (2 x po 8 ur, v 2 dnevih)

Točen čas izvedbe: 8. in 9. oktobra 1991 od 8. do 16. ure

Točen kraj izvedbe: V prostorih Univerze v Ljubljani

Zahtevana (predpisana) literatura: Schmidt V.: Visokošolska didaktika

DZS, Ljubljana, 1972 (opomba: potreben bo ponatis)

Marentič-Požarnik B.: Prispevek k visokošolski didaktiki, DZS, Ljubljana, 1978

Priporočila za oblikovanje osnutkov vzgojno-izobraževalnih programov v

sokem šolstvu, CRU, Lj, 1983

(Opomba: pripravljena bo nova, precej razširjena izdaja oz. posebna publi-

cija)

Kroflič R.: Predlog projekta: Evalvacija visokošolskih vzgojno-izobraževalnih

programov, Novosti CRU, 1-2, 1988, 2-30

Publikacije in raziskovalna poročila CRU ter tuja literatura iz knjižnice CRU

– določena tudi individualno po konsultaciji s posameznim udeležencem.

Predvideni udeleženci, kandidati: visokošolski profesorji

Opombe:

Kandidati se prijavijo samo s prijavnico za permanentno izobraževanje, ki

pošljejo na Center za razvoj univerze 7 dni pred začetkom delavnice.

Naslov ciklusa:

POSODABLJANJE DELA REFERATOV ZA ŠTUDIJSKE ZADEVE

Koordinatorica programov na CRU: Margerita Zagmajster

Naslov programa:

Uvod v računalniško podporo evidenc študentov

Predavatelj: mag. Zdenko Lapajne, dipl. inž. Bojan Drobež in Janez Zabo-

kovec

Kratka vsebina programa in njegov namen:

Namen programa je referentom za študijske zadeve Univerze v Ljubljani olajšati prehod na računalniško podprte evidence študentov (prijava za vpis, diplome in izpitna evidenca). Uvodni del, namenjen vsem udeležencem, ne glede na opremo, ki jo opravljajo, jih bo seznanil s pravicami študentov v upravnem postopku posebno glede na varstvo osebnih podatkov, z informacijskim sistemom visokega šolstva v Sloveniji in statističnim sistemom, s centralnimi univerzitetnimi aplikacijami na VAX/VMS in z elektronsko podporo v DECNET.

V posebnem delu se bodo referenti urili v rabi računalnika, ki jim je na voljo (PC, VAX) ter seznanjali s svojimi nalogami v postopnem uvajanju izpitne

evidence.

Oblika programa: A – Stalni, temeljni del izpopolnjevanja

Model izobraževanja: Predavanja z diskusijo, študij primerov in praktične vaje na računalniku (PC ali VAX)

Število ur: Skupni del 1 dan po 8 ur, posebni del 5 dni po 8 ur.

Natančen čas izpeljave: Skupni del – v prvih dneh oktobra 1991 od 8. do 16. ure, posebni del v manjših skupinah po dogovoru.

Kraj izpeljave: Računalniški center Univerze, Ljubljana, Kardeljeva ploščad 19 (stavba Ekonomske fakultete, desni vhod) soba 109

Zahtevana (predpisana) literatura:

– Navodila za obdelavo vpisnih listov ŠV-20 s šifranti za študijsko leto 1991/92. Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru in Zavod RS za statistiko, Ljubljana 1991 (v tisku; publikacijo dobijo vse visokošolske organizacije z vpisnimi listi).

– Navodila za obdelavo podatkov o študentih na računalniku VAX 8550. Center za razvoj univerze, Ljubljana 1991 (v pripravi; publikacijo dobijo udeleženci pred tečajem).

– Pravidnik o pedagoški dokumentaciji in evidencah v usmerjenem izobraževanju. Ur. l. SRS, št. 5/81 in 10/88.

– Zakon o usmerjenem izobraževanju (Ur. l. SRS, št. 11/80, 6/80, 6/83, 25/83 in 35/89)

– Zakon o varstvu osebnih podatkov. (Ur. l. RS, št. 8/80)

– Pravidnik o razpisu za vpis in izvedbo vpisa v usmerjenem izobraževanju. (Ur. l. RS št. 9/91)

– Statut in drugi akti visokošolske organizacije ter vzgojno-izobraževalni programi, ki jih izvaja.

Predvideni udeleženci, kandidati:

Referenti za študentske zadeve visokošolskih organizacij Univerze v Ljubljani.

Pogoji za pridobitev potrdila o permanentnem izobraževanju: Udeleženec bo pridobil potrdilo o sodelovanju (udeležbi) v programu dopolnilnega izobraževanja.

Opombe: Kandidati se prijavijo samo s prijavnico za permanentno izobraževanje. Pošljejo jo na Center za razvoj univerze 7 dni pred začetkom delavnice.

Naslov ciklusa:

TUJI SISTEMI VISOKOŠOLSKEGA ŠTUDIJA

Naslov programa:

Sistemi visokošolskega izobraževanja v Avstriji

Koordinatorica programov na CRU: Margerita Zagmajster

Predavatelj: dr. Werner Lenz

Kratka vsebina programa in njegov namen:

Namen seminarja je seznaniti visokošolske profesorje s sistemom študija v avstrijskih univerzah. Seminar naj bi rabil kot pomoč visokošolskim učiteljem pri prenovi vzgojno-izobraževalnih programov.

Oblika programa: A – Stalni, temeljni del izpopolnjevanja

Model izobraževanja: enodnevni seminar

Število ur: 8 ur

Natančen čas izpeljave: 3. december 1991, od 8. do 16. ure

Točen kraj izvedbe: prostori Univerze v Ljubljani

Zahtevana (predpisana) literatura: bo navedena kasneje!

Predvideni udeleženci, kandidati: visokošolski profesorji

Opomba: Kandidati se morajo prijaviti na seminar do 25. oktobra 1991.

14.

**PEDAGOŠKI INŠTITUT
PRI UNIVERZI V LJUBLJANI
61111 Ljubljana, Gerbičeva 62, pp 76
telefon: (061) 331-210, 331-625**

Pedagoški inštitut pri Univerzi v Ljubljani razpisuje teme za permanentno izobraževanje v šolskem letu 1991/92.

Teme, ki jih razpisujejo delavci Pedagoškega inštituta za permanentno izobraževanje učiteljev, bo inštitut organiziral takole:

– Na podlagi prijave posameznih vzgojno-izobraževalnih institucij, za posamezno predavanje ali seminarje bo zaželeno tematično podal za njihov celoten kolektiv.

– Če bodo vzgojno-izobraževalne organizacije prijavile za posamezno temo nekaj kandidatov, bo zbral prijavnice do zadostnega števila kandidatov in organiziral potem predavanje ali seminar na to temo.

– Inštitut bo organiziral tudi druge sklope izobraževanja in bo vanje uvrstil posamezne teme iz navedenega seznama za permanentno izobraževanje učiteljev.

Koordinator vseh vsebin je Benjamin Jurman.

11.

**TEHNIŠKA FAKULTETA MARIBOR
ODDELEK ELEKTROTEHNIKA,
RAČUNALNIŠTVO IN INFORMATIKA
Smetanova 17, 62000 MARIBOR
telefon: 062/25-461**

Tehniška fakulteta Maribor bo od oktobra pa do decembra 1991 organizirala seminar za učitelje elektrotehniških predmetov, projektante elektronskih vezij in projektante močnostne tehnike.

Koordinator izvedbe programa je dr. Tomaž Dogša.

Vsebina:
 Angelca Žerovnik: Senzibilizacija učitelja za vzgojno-izobraževalni proces (seminar za učitelje vseh stopenj, trajanje 3 ure)
 Angelca Žerovnik: Problemi vzgoje in izobraževanja v dobi mladostništva (seminar za učitelje predmetne stopnje in učitelje srednjih šol, trajanje 3 ure)
 mag. Bogomir Novak: Poklicni profil učitelja (predavanje za učitelje, trajanje 2 uri)
 mag. Bogomir Novak: Značilnosti intelektualne vzgoje kot poklicne vzgoje (predavanje za učitelje, trajanje 2 uri)
 Benjamin Jurman: Sprejem otrok v šolo in začetno spremljanje (predavanje za šolske svetovalne delavce, ravnatelj osnovnih šol in vzgojiteljice, ki pripravljajo otroke na šolo, trajanje 4 ure)
 Benjamin Jurman: Delo šolskih svetovalnih delavcev (predavanje za svetovalne delavce osnovnih in srednjih šol, trajanje 3 ure)
 Benjamin Jurman: Zakonitosti pri ocenjevanju znanja (seminar za učitelje osnovnih in srednjih šol, trajanje 6 ur – predavanje 4 ure, trening 2 uri)
 Benjamin Jurman: Odkrivanje nadarjenih učencev (predavanje za učitelje osnovnih in srednjih šol, trajanje 4 ure)
 Benjamin Jurman: Oblikovanje razrednikovega letnega vzgojnega načrta (predavanje za razrednike in učitelje osnovnih šol, trajanje 4 ure)
 Benjamin Jurman: Oblikovanje letnega delovnega načrta šole (predavanje za ravnatelje in učitelje osnovnih in srednjih šol, predavanje 4 ure)
 mag. Tatjana Vonta in sodelavci: Prenova vrta (seminar in akcijske delavnice, trajanje 2 dni, z naslednjimi temami in predavatelji:
 – Zakaj in kako prenoviti vrt – mag. Tatjana Vonta
 – Senzibilizacija vzgojitelja za vzgojni del – Angelca Žerovnik
 – Nove vsebine in oblike dela ter njuna soodvisnost – Dora Gobec
 – Metodologija uvajanja, spremljanja in evalviranja novosti – dr. Barica Marentič Požarnik in mag. Tatjana Vonta ter z naslednjimi temami in akcijskih delavnicah:
 – Interakcijski model vzgojnega dela – mag. Tatjana Vonta
 – Adaptacija otrok v vrtcu – Maja Stante-Vauk
 – Kulturna, estetska in umetniška vzgoja – Dora Gobec
 – Razvijanje sporazumevalnih zmožnosti v slovenščini pri drugojezičnih otrocih – dr. Albina Nečak-Luk
 – Andragoško delo s starši – Jurka Vodopivec-Lepičnik
 – Hospitacija kot oblika strokovnega izpopolnjevanja – Milena Ivanuš-Grmek
 mag. Nada Lebarič: Teorije vzgoje otrok z motnjami v razvoju (predavanje za strokovne delavce, vzgojitelje, učitelje in pedagoške vodje, trajanje 2 uri)
 mag. Nada Lebarič: Metodika dela z otroki z motnjami v razvoju (predavanje – 2 uri ali celodnevni seminar, namenjen strokovnim delavcem in učiteljem)
 mag. Nada Lebarič: Razvoj govora otrok v različnih socialnih okoljih (predavanje 2 uri ali celodnevni seminar, namenjen strokovnim delavcem in učiteljem)
 mag. Nada Lebarič: Igra, igrače in vzgojna sredstva za otroke z motnjami v razvoju (enodnevni seminar, namenjen neposrednim izvajalcem vzgojnega dela)
 dr. Albina Nečak-Luk: Strategija osvajanja drugega tujega jezika v zgodnjem otroštvu ter implikacije za usmerjeno učenje jezikov (seminar za vzgojitelje in učitelje na nižji stopnji osnovne šole, trajanje 4 ure)

15.

GIMNAZIJA LEDINA
 Resljeva 12
 61000 LJUBLJANA
 telefon: 061/320-975

Šola bo organizirala oktobra, novembra in decembra tele seminarje:

DIDAKTIČNI VIDIKI UČENJA IN POUČEVANJA I

Prijavijo se lahko kandidati različnih strok.

Kraj in čas: 9. november 1991 ob 9. uri v predavalnici 54/II v prostorih gimnazije.

DIDAKTIČNI VIDIKI UČENJA IN POUČEVANJA II

Prijavijo se lahko kandidati različnih strok.

Kraj in čas: 9. november 1991 ob 9. uri v predavalnici 54/II v prostorih gimnazije.

SEMINAR ZA PRIDOBITEV PEDAGOŠKO-ANDRAGOŠKE IZOBRAZBE

za laborante in druge pedagoške delavce z zaključeno srednjo izobrazbo.

Kraj in čas: 12. november do vključno 14. novembra 1991 v predavalnici 95 v prostorih gimnazije.

Dokončanje seminarja: Udeleženci bodo seminar končali z izpitom, ki bo 3. decembra 1991.

Opomba: Nadrobne informacije dobite pri prof. Janiju Rupniku na Gimnaziji Ledina. Priporočamo vam, da si ogledate tudi celotno vsebino programa v Katalogu programov.

16.

SREDNJA
VZGOJITELJSKA ŠOLA IN GIMNAZIJA
 LJUBLJANA
 LJUBLJANA
 Kardeljeva ploščad 16
 telefon: (061) 340-589

Razpis za permanentno izobraževanje

Srednja vzgojiteljska šola in gimnazija Ljubljana, Ljubljana, Kardeljeva ploščad 16, je za šolsko leto 1991/92 pripravila v okviru permanentnega izobraževanja vzgojiteljev in varuhov predšolskih otrok program seminarjev:

A:

ESTETSKA VZGOJA

• iz glasbene vzgoje: mali instrumenti 3 ure p., 2 ure s., skupaj 6 ur.
 Predavateljica: prof. Katja Virant-Iršič

• iz likovne vzgoje: barvna senzibilnost otrok, nekaj novejših tehnik likovnega izražanja, likovno izražanje pri otrocih do tretjega leta
 Predavateljica: prof. Damir Smerdel, ak. slikar, prof. Tanja Špenko, ak. slikarka. Predavanja in vaje: 8 ur.

B:

MIŠLJENJE PREDŠOLSKEGA OTROKA:

predavateljica dr. Ljubica Marjanovič, 3 ure.

C:

SLOVENSKI JEZIK:

interpretacija leposlovnega jezika, tehnika govora – sproščenost glasu
 Predavatelj: prof. Igor Gedrih 3 ure, prof. Jasna Spiller 2 uri.

D:

NEGA OTROKA do 3. leta:

prof. Tatjana Ručman 3 ure,

E:

IGRA Z GIBI:

prof. Andreja Gjud, 4 ure.

F:

NARAVOSLOVJE:

Živi svet v našem okolju 4 ure, Vivarij in vivaristika 4 ure.

Predavateljica prof. Cilka Krečič

Kandidati dobijo vse podrobne informacije na šoli. Prvi rok v oktobru je rezerviran za VVO Novo mesto, sprejemamo pa prijave za november in december.

Potrdila bodo izdana, ko bo kandidat opravil celotni cikel predavanj in izdelal seminarsko nalogo iz želenega področja. Predavanja bodo predvidoma ob sobotah od 8. do 14. ure ali tudi popoldan med tednom, v prostorih šole.

17.

GIMNAZIJA POLJANE
 LJUBLJANA, Strossmayerjeva 1
 telefon:

Šola bo v skladu z razpisom v Katalogu programov strokovnega izobraževanja z dne 24. 6. 1991 organizirala oktobra, novembra in decembra tele seminarje:

A:

PROGRAM ZA IZPOPOLNJEVANJE UČITELJEV LATIN-SKEGA JEZIKA IN KNJIŽEVNOSTI:

14. 12. 1991

B:

PROGRAM ZA USPOSABLJANJE UČITELJEV DRUŽBO-SLOVNIH PREDMETOV

(sociologije, psihologije, filozofije): 23. 11. 1991

C:

PROGRAM ZA USPOSABLJANJE UČITELJEV MENTORJEV MLADINSKEGA RAZISKOVALNEGA DELA:

14. 12. 1991

D:

PROGRAM ZA USPOSABLJANJE UČITELJEV ZA DELO V RAZREDU:

7. in 8. 11. ali 14. in 15. 11. ali 21. in 22. 11. 1991

Nadrobnejše informacije dobite na šoli. Kandidati naj se na predpisanih prijavnih prijavi posamično.

18.

ZAVOD
REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO
IN ŠPORT
 LJUBLJANA, Poljanska c. 28
 telefon: (061) 133-266

PROGRAM SEMINARJEV, KI JIH ORGANIZIRA ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT V OBDOBJU OD OKTOBRA DO DECEMBRA 1991

Ker bo večina seminarjev potekala v več skupinah in se pedagoški svetovalci še dogovarjajo in usklajujejo roke s predavatelji, čas za posamezne seminarje ni natančno naveden. Učitelje in šole prosimo, naj na javni razpis ne pošiljajo prijav. Podrobnejši program bomo poslali šolam pred izpeljavo posameznega seminarja. Takrat bomo zbirali tudi prijave za udeležbo.

USPOSABLJANJE VODSTVENIH DELAVCEV

Šola za ravnatelje – daljši program

30-dnevni seminar za ravnatelje začetnike v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah in domovih

Vsebina: Obvezni del: Vzgoja in izobraževanje v svetu in pri nas. Vodenje ljudi. Vodenje organizacije in delovne skupine-tima. Načrtovanje dela. Pedagoško vodenje. Pravna in zakonodajna vprašanja. Finančno in materialno poslovanje.

Koordinatorica: mag. Marija Velikonja, tel.: (061) 133-266

Kraj in čas: Bohinj, po 1 teden v mesecih oktober, november, december 1991.

KRAJŠI SEMINARJI

Za vodstvene delavce v vzgojno-varstvenih zavodih

Spremljanje in vrednotenje vzgojnega dela vzgojitelja 2-dnevni seminar za ravnatelje, vodje enot VVO

Vsebina: Metoda skupinskega imenovanja problemov. Transferna diskusija. Diskusija v krogu in tehnika obravnave primera. Spremljanje vzgojnega dela. Komunikacija in vodenje pedagoške konference.

Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah

Predavateljica: dr. Ana Tomič

Koordinatorica: pedagoške svetovalke iz OE

Kraj in čas: OE Ljubljana Bežigrad in OE Kranj 16., 17. oktober, Vrtec Ciciban, Šarhova ulica, Ljubljana
 OE Ljubljana 1. 1., 2. oktober 91 Vrtec Andersen, Ljubljana
 OE Ljubljana 2. 20., 21. nov. 91. Vrtec A. Očepek, Ljubljana
 OE Murska Sobota, 13., 14. nov. 91. OE Murska Sobota, Kidričeva 19
 OE Koper in Nova Gorica, 17., 18. november 1991, OE Koper, Cankarjeva 5
 OE Novo mesto, 11., 12. september, OE Novo mesto, Glavni trg

Uspešna komunikacija

2-dnevni seminar za ravnatelje, pomočnike in pedagoške vodje

Vsebina: Zakonitosti interakcijske komunikacije in njihovo manifestiranje v vrtcu. Vloga besedne in nebesedne komunikacije in njen pomen za delo ravnatelja.

Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, igre vlog, delo v dvojicah.

Predavateljica: dr. Ana Tomič

Koordinatorica: Zora Ketiš, tel.: (063) 21-032 in Fanika Fras-Berro, tel.: (062) 212-150

Kraj in čas: 24.–25. oktobra 1991; OE Maribor

ZA VODSTVENE DELAVCE V OSNOVNIH IN SREDNJIH ŠOLAH TER DOMOVH

Načrtovanje izobraževalno-vzgojnega dela in priprava pouka 1-dnevni seminar

Vsebina: Načrtovanje izobraževalno-vzgojnega dela v šoli – ravni, vidiki, sestavine. Pomembnejši didaktični koncepti izobraževalno-vzgojnega procesa, aplikacija. Ciljno načrtovanje in operativna priprava na pouk.

Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah.

Predavatelj: dr. Martin Kramar

Koordinatorica: mag. Marija Velikonja

Kraj in čas: OE Koper, Nova Gorica, oktober 1991

Vsak človek ima probleme – le skupaj imamo rešitev

3-dnevni seminar

Vsebina: Kaj nam problemi pomenijo. Kako nastane konflikt. Konflikti – nepogrešljiva stanja. Vsak človek ima probleme – le skupaj imamo rešitev. Vaje.

Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje.

Predavatelj: dr. Bogdan Lipičnik

Koordinatorica: mag. Marija Velikonja

Kraj in čas: Radviljica 24., 25., okt. 91, 21., 22. novembra 1991, (kraj še ni določen).

Priprava in vodenje sestankov v šolski praksi 1-dnevni seminar

Vsebina: Vloga, naloge in možnosti sestankov ter temeljni pogoji za njihovo uspešnost. Vsebinska in metodična zasnova, organizacijske in tehnične priprave. Zgradba in potek delovnega sestanka. Različne vrste uvoda v razpravo. Demokratično vodenje razprave. Posebnosti študijskih in roditeljskih sestankov.

Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, video primer.

Predavatelj: mag. Jože Valentinčič

Koordinatorica: mag. Marija Velikonja

Kraj in čas: OE Maribor, Murska Sobota, oktober, november 1991

Akcijsko raziskovanje v vzgoji in izobraževanju 2-dnevni seminar

Vsebina: Razlike med akcijskim in tradicionalnim raziskovanjem v vzgoji in izobraževanju. Faze načrtovanja. Metode in prostori spremljanja. Načini predstavitve rezultatov, vloga in odnosi v šoli.

Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje.

Predavateljica: dr. Barica Marentič-Požarnik

Koordinatorica: mag. Marija Velikonja

Kraj in čas: OE ZŠ Celje, 4., 5. december 1991

Vodenje skupine in organiziranje dela 2-dnevni seminar

Vsebina: Politika in vodenje organizacije šole. Urejanje problemov in odločanje. Motivacijsko vodenje. Komuniciranje. Organiziranje dela vodilnega delavca. Organiziranje dela v timu. Organiziranje svojega dela.

Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje.

Predavatelj: dr. Mitja Tavčar in dr. Stane Možina

Koordinatorica: mag. Marija Velikonja

Kraj in čas: Radviljica, 3., 4. oktober 91. Novo mesto 10., 11. oktober 1991

Vizija ustvarjalne šole in razvoj kadrov na šoli 2-dnevni seminar

Vsebina: Vizija kot osnovna motivacija razvoja šole: Model »ustvarjalne šole«. Merjenje vizije slovenske šole (delavnica). Ocenjevanje kadrovskih potreb šole in perspektivnosti učiteljev. Načrtovanje individualne kariere učiteljev. Vzgoja in razvoj ravnateljevih naslednikov. Napredovanje učiteljev.

Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje.

Predavatelj: dr. Janez Mayer

Koordinatorica: mag. Marija Velikonja

Kraj in čas: Škofja Loka, oktober 1991.

Načrtovanje in spremljanje spolnjenjavanja učiteljev vzgojiteljev 2-dnevni seminar

Vsebina: Cilji stalnega strokovnega spolnjenjavanja učiteljev. Načela, značilnosti in teoretično ozadje posameznih modelov. Ugotavljanje potreb učiteljev, načrtovanje internega spolnjenjavanja. Spolnjenjavanje za različne kategorije učiteljev.
Metode in oblike dela: pedagoška delavnica
Predavateljica: dr. Barica Marentič-Požarnik
Koordinatorica: Majda Urank, OE Celje, tel.: 29-127 in mag. Marija Velikonja
Kraj in čas: Celje, 10. oktober 1991

Preverjanje in ocenjevanje znanja

1-dnevni seminar za učitelje in svetovalne delavce osnovnih šol, ki uvajajo tri ocenjevalna obdobja
Vsebina: Spremljanje individualnega napredka učencev. Preverjanje znanja kot sestavni del učnega procesa. Oblike preverjanja in ocenjevanja.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah
Predavateljica: dr. Cveta Razdevšek Pučko
Koordinatorica: Angelea Kunstelj, tel.: 331-411 in Urška Margan, tel.: 322-776
Kraj in čas: Ljubljana, oktober 91, december 91, februar 92; 3 skupine.

Problemi vodenja v domovih za učence Tridnevni seminar za vodstvene delavce v domovih

Koordinator: Momčilo Jankovič
Čas: 21., 22., 23. november 1991

Komunikacija v šoli

3-dnevni seminar za učitelje, svetovalne delavce in ravnatelje osnovnih šol, ki uvajajo tri ocenjevalna obdobja
Vsebina: Vloge v vzgojno-izobraževalnem procesu. Relacije ravnatelj-učiteljsvetovalni delavec-učenec-starši, uspešna komunikacija.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v skupinah, vaje
Predavateljica: dr. Marija Skalar
Koordinatorica: Angelea Kunstelj, tel.: 331-411 in Urška Margan, tel.: 322-776
Kraj in čas: Ljubljana, oktober, januar 92, marec 92; 3 skupine.

Predstavitve projekta »športni razred« 1-dnevni seminar za ravnatelje osnovnih šol

Vsebina: Model organizacije. Osnovni pogoji za organizacijo športnih oddelkov. Predstavitve konkretnega programa dela za 1. – 4. razred.
Metode in oblike dela: predavanja
Predavateljci: dr. Doljana Novak in Maja Žugelj
Koordinatorica: Marjeta Kovač
Kraj in čas: Ljubljana, Murska Sobota, Kranj, november 1991; 3 skupine.

Delavnica kot metoda dela v mali skupini

4-dnevni seminar za šolske svetovalne delavce v srednjih šolah
Vsebina: Klima srednje šole in vloga svetovalne službe v njej. Spoznavanje metod in tehnik dela v mali skupini, iskanje uporabnosti le-teh v delu z adolescenti, učitelji in starši.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje.
Predavateljci: dr. Bojan Dekleva, Zoran Maksimović, dipl. psiholog, Bojan Pucelj, dipl. sociolog, Gorana Flaker, socialna delavka, Grega Erjavec, dipl. pedagog
Vodja skupine: Borut Kožuh, dipl. pedagog
Koordinatorica: Urška Margan in Friderika Mičič, tel. št.: 322-776
Kraj in čas: Ljubljana, oktober 1991, 2 skupini.

Za vodstvene delavce v organizacijah za usposabljanje

Spremljanje vzgojno-izobraževalnega dela v zavodih za usposabljanje, alternativne in inovativne oblike usposabljanja v republiki Sloveniji

Tridnevni seminar
Vsebina: Oglede video posnetkov VID. Analiza in vrednotenje. Predstavitve in analiza pogojev za izvajanje posameznih alternativnih in inovativnih oblik VID. Sodobna učna tehnologija. AIDS.
Metode in oblike dela: pedagoška delavnica.
Predavateljci: dr. Ana Tomič, Marjan Tomšič, prof.; 6 moderatorjev iz vrst ravnateljev; Franci Kolenc, prof.; Lidija Kastelic, prof.; Majda Končar, prof.; dr. Dužica Pleterski
Vodja seminarja: Majda Končar, prof.
Kraj in čas: Topolšica, Poljče ali Lovran; november 1991; 6 skupin
Delna kotizacija za seminarska gradiva!

Nekatere novosti v psihologiji mišljenja in pedagoška praksa

1-dnevni seminar za šolske svetovalne delavce v srednjih šolah
Vsebina: Prispevek razvojne psihologije k pouku naravoslovja. Socialne interakcije kot spodbuda za razvoj. Inovacije v poučevanju fizike in nekaj izkušenj z mednarodno maturo. Kooperativno učenje – koncept. Strukture kooperativnega učenja.
Metode in oblike dela: predavanja, vaje
Predavateljci: dr. Darja Piciga, Andrej Lobnik, prof., Cirila Peklaj
Koordinatorica: Friderika Mičič in Urška Margan
Kraj in čas: Ljubljana, november, 1 skupina.

USPOSABLJANJE STROKOVNIH DELAVCEV

Šolski svetovalni delavci

Teorija in praksa akcijskega raziskovanja

3-dnevni seminar za svetovalne delavce, učitelje, ravnatelje, ki vpeljujejo novosti v vzgojno-izobraževalno prakso
Vsebina: Teoretična izhodišča, razlike med akcijskim in klasičnim pedagoško-psihološkim raziskovanjem, odnosi med udeleženci.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah.
Predavateljci: dr. Barica Marentič-Požarnik in mag. Marjeta Cerar
Sodelavka: mag. Teja Valenčič
Koordinatorica: Urška Margan, tel. št.: 322-776
Kraj in čas: Ljubljana, oktober, november, december, 1 skupina

Socialne vloge in uspešno vodenje

1-dnevni seminar za svetovalne delavce in ravnatelje
Vsebina: Definicija socialnih vlog. Konflikti in reševanje konfliktov. Obrambni mehanizmi. Pogoji uspešnega vodenja.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah. Vaje.
Predavatelj: dr. Velko S. Rus
Koordinatorica: Urška Margan, tel.: 322-776
Kraj in čas: Ljubljana, oktober 1991

Specifične učne težave

1-dnevni seminar za svetovalne delavce začetnike in učitelje razredne stopnje
Vsebina: Značilnosti otrok s specifičnimi učnimi težavami. Diagnoza in prognoza. Terapevtski prijem. Korektivni trening.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje.
Predavateljci: mag. Lidija Magajna in mag. Marija Kavkler
Koordinatorica: Urška Margan, tel.: 322-776
Kraj in čas: Ljubljana, december 1991, 2 skupini.

Novjša spoznanja v psihologiji mišljenja in njihov pomen za pedagoško prakso

1-dnevni seminar za svetovalne delavce in učitelje v OŠ
Vsebina: Prispevek kognitivne psihologije k pouku naravoslovja. Kooperativno učenje kot spodbuda za uspešno reševanje problemov.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje.
Predavateljci: dr. Darja Piciga in mag. Cirila Peklaj
Koordinatorica: Urška Margan, tel.: 322-776
Kraj in čas: Ljubljana, december 1991.

Novše dimenzije učenja

2-dnevni seminar za učitelje, svetovalne delavce in ravnatelje osnovnih šol, ki uvajajo tri ocenjevalna obdobja.
Vsebina: Učitelj kot učencec. Motivacija in učna uspešnost. Samostojno učenje ob virih.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje
Predavateljica: dr. Barica Marentič-Požarnik
Koordinatorica: Angelea Kunstelj, tel.: 331-421 in Urška Margan, tel.: 322-776
Kraj in čas: Ljubljana, november 1991.

Zdravstvena vzgoja v osnovni šoli

1-dnevni seminar za ravnatelje, svetovalne delavce
Vsebina: Predstavitve zdravstvene vzgoje v OŠ. Predstavitve dela raziskovalne skupine o obremenitvi učencev v OŠ.
Metode in oblike dela: predavanja, okrogla miza, demonstracija, testiranje
Predavateljci: dr. Urška Arko, dr. Helena Novak, dr. Maruša Adamič, Marta Hrovatin, Romana Jazbec
Koordinatorica: Marta Hrovatin, tel.: (061) 324-363 in Romana Jazbec
Kraj in čas: Maribor, Slovenj Gradec, Murska Sobota, Celje, Novo mesto, Nova Gorica, Koper, Kranj, Ljubljana; 9 skupin.

Knjižničarji

Računalniško podprta šolska knjižnica – novosti v programskem paketu

1-dnevni seminar za šolske knjižničarje, ki imajo programski paket podjetja SAOP iz Nove Gorice
Vsebina: Novosti v programskem paketu. Novosti v stroki.
Metode in oblike dela: skupinska, individualno delo ob računalniku
Predavatelj: Boris Jukič, bibliotekar
Koordinatorica: Ema Stružnik, tel.: (061) 319-066
Kraj in čas: 1. 10., 4. 10., 8. 10., 11. 10., 15. 10., 18. 10., 22. 10., 25. 10., 29. 10. v Novi Gorici.
Delna kotizacija!

Uresničevanje bibliopedagoškega dela v šolski knjižnici

2-dnevni seminar za knjižničarje v srednjih šolah in domovih za učence srednjih šol
Vsebina: Knjižnica – mediateka in izobraževalne naloge srednje šole. Metodni napotki za pedagoško vlogo šolske knjižnice. Bibliopedagoško delo v mediateki srednje šole – didaktična delavnica. Principi strokovne obdelave periodičnega tiska. Računalniško podprta šolska knjižnica.
Metode in oblike dela: plenarno delo, delo v skupinah in didaktična delavnica
Predavateljci: Ivo Zrimšek, prof., Ema Stružnik, prof., Milena Ivšek, prof., Jelka Gazvoda, Boris Jukič
Koordinatorica: Ema Stružnik, tel.: (061) 319-066
Kraj in čas: 7. in 8. november 1991 v OE Ljubljana
14. in 15. november 1991 v OE Kranj
21. in 22. november 1991 v OE Celje
28. in 29. november 1991 v OE Novo mesto
5. in 6. december 1991 v OE Murska Sobota
11. in 12. december 1991 v OE Slovenj Gradec
19. in 20. december 1991 v OE Maribor
26. in 27. december 1991 v OE Koper
9. in 10. januar 1992 v OE Nova Gorica
16. in 17. januar 1992 v OE Ljubljana

Vodje šolske prehrane

Prehrana

2-dnevni seminar za učitelje gospodinjstva – vodje prehrane v osnovni in srednji šoli
Vsebina: predelovanje BIO – živil. Kriteriji kvalitete pri ocenjevanju, načrtovanje in vodenje šolske prehrane z računalnikom. Vzgoja za porabo in dvig življenjske ravni.

Metode in oblike: predavanje, demonstracija, razstava, degustacija
Predavateljci: Maruša Pavčič, dipl. inž. živilske tehnologije s sodelavci Breda Kutin, dipl. ekonomistka
Sodelavci: OSCMP – podjetje za izdelavo računalniških programov
Koordinatorica: Marta Hrovatin, tel.: 324363
Kraj in čas: po OE, od novembra 1991 do februarja 1992; 11 skupin.

USPOSABLJANJE VZGOJITELJEV IN UČITELJEV PRIPRAVNIKOV IN NJIHOVIH MENTORJEV

Uvajalni seminar za mentorje učiteljev in vzgojiteljev

Koordinator: Irma Veljič
Čas: 26. 9. 1991 in 15. 10. 1991 Ljubljana, 22. 10. 1991 Maribor

Usposabljanje vzgojiteljev pripravnikov in njihovih mentorjev

5-dnevni seminar za vzgojitelje začetnike in njihove mentorje
Vsebina: 1. Ustvarjalen vzgojitelj – ustvarjalni otroci 2. Soodvisnost uspešne komunikacije med vzgojiteljem, otrokom, starši 3. Pomen makro in mikro načrtovanja vzgojnih dejavnosti v sodobnem VVZ 4. Skrb za razvijanje sporočajskih sposobnosti otrok v VVZ 5. Zakonodaja.
Metode in oblike dela: metoda progresivnega podvajanja, mini seminarji izhodišče dela v pedagoških delavnicah.
Predavateljci: Borut Stražar, prof., Zmaga Glogovec, Irena Okoren, Zala Pipan, Stane Jeraj, dipl. org.
Koordinatorica: Irma Veljič, tel.: 319066, int. 20
Kraj in čas: 5., 6., 7. 11. 1991, 5., 6., 7. 12. 1991
Delna kotizacija!

Usposabljanje učiteljev pripravnikov in njihovih mentorjev v osnovnih šolah

5-dnevni seminar za učitelje pripravnike, ki poučujejo na razredni ali predmetni stopnji ter njihove mentorje
Vsebina: 1. Zakonodaja 2. Jezik kot načelo, sredstvo in predmet, 3. Teoretična izhodišča uspešne komunikacije; pogoji za ustvarjalne tehnike mišljenja 4. Makro in mikro načrtovanje 5. Pogoji za razvoj ustvarjalne osebnosti.
Metode in oblike dela: metoda progresivnega podvajanja diskusije, mini seminarji, pedagoške delavnice s sklepnim plenarnim delom.
Predavateljci: Janez Sivec, prof., Stane Jeraj, dipl. org., Andreja Jarc, prof., Irma Veljič, prof.
Koordinatorica: Irma Veljič, tel.: 319066, int. 20
Kraj in čas: Ljubljana, 28., 29., 30. 10. 1991, Celje 9., 20., 21. 12. 1991
6 skupin.
Delna kotizacija!

Usposabljanje učiteljev pripravnikov in njihovih mentorjev v srednjih šolah

5-dnevni seminar za učitelje pripravnike in njihove mentorje
Vsebina: 1. Soodvisnost uspešne komunikacije in načrtovanja vzgojno-izobraževalnega dela. 2. Vidiki uspešnega makro in mikro načrtovanja vzgojno-izobraževalnega dela. 3. Jezik kot učno načelo, sredstvo, predmet. 4. Zakonodaja. 5. Pogoji za razvoj ustvarjalne osebnosti.
Metode in oblike dela: Metoda progresivnega podvajanja, diskusija, mini seminar, pedagoške delavnice s plenarnim delom.
Predavateljci: Andreja Trček, dip. pedagog, Ivanka Korinšek, prof., Borut Stražar, prof., Stane Jeraj, dipl. org., Irma Veljič, prof.
Koordinatorica: Irma Veljič, 319066, int. 20
Kraj in čas: Ljubljana 23., 24., 25. 10. 1991, Maribor 12., 13., 14. 11. 1991
Delna kotizacija!

VZGOJNO-VARSTVENI ZAVODI

Z gibanjem do novega, veselega – nadaljevalni seminar

Šestdnevni seminar za vzgojitelje
Vsebina: Sprostitvena vloga gibalne vzgoje. Integracijska vloga gibalne vzgoje. Korektivna gimnastika. Načrtovanje in sodelovanje z zunanjimi dejavniki.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje
Predavateljica: dr. Ljubica Marjanovič
Koordinatorica: Zora Ketiš in Fanika Fras-Berro
Kraj in čas: 12., 13. november 1991

Projektno vzgojno delo, 1. del.

6-dnevni seminar za vzgojitelje predšolskih otrok
Vsebina: Projektno vzgojno delo kot eden možnih načinov izvajanja vzgojnega dela. Tematsko-problemski prijem in integracija vsebin vzgojnega dela. Spoštovanje otrokove osebnosti. Filozofske in konceptijske osnove projektnega vzgojnega dela.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah
Predavateljica: dr. Hela Novak
Koordinatorica: Zmaga Glogovec in Jurka Vodopivec, tel.: 322776
Kraj in čas: Medijske Toplice, 8., 9. oktober 1991

Projektno vzgojno delo, 2. del

6-dnevni seminar za vzgojitelje predšolskih otrok, ki so končale 1. seminar (1990/91)
Vsebina: Tematsko-problemski prijem in integracija vsebine vzgojnega dela. Kooperativnost pri projektne vzgojnem delu. Inicijativnost pri projektne vzgojnem delu.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah
Predavateljica: dr. Hela Novak
Koordinatorica: Zmaga Glogovec in Jurka Vodopivec, tel.: 322776
Kraj in čas: Medijske Toplice, 22., 23. oktober 1991

Projektno vzgojno delo, 3. del

6-dnevni seminar za vzgojitelje predšolske dejavnosti, ki so končali 1. in 2. seminar (1. seminar 1987/88)
Vsebina: Konceptualne opredelitve projektne vzgojnega dela. Predstavitve rezultatov akcijske raziskave Pedagoškega inštituta. Kvalitativna analiza ustvarjalnih otrok in vzgojiteljev pri projektne vzgojnem delu. Osnove ekološke vzgoje, sestavni del vzgojnega dela.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah
Predavateljica: mag. Tatjana Vonta
Koordinatorica: Zmaga Glogovec in Jurka Vodopivec, tel.: 322776
Kraj in čas: Medijske Toplice, 5., 6., november

Prehranjevanje otrok - možnost za celovito vzgojno delo
 6-dnevni seminar za vzgojiteljice
Vsebina: Opredelitev prehranjevanja z zdravstvenega, psihološkega in pedagoškega vidika. Prehranjevanje otrok je priložnost za uresničevanje celotnega načina izvajanja vzgojnega dela.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje
Predavatelj: dr. Ljubica Marjanovič, Irena Levičnik, prof., Jana Kolarič, Marta Hrovatin
Koordinatorica: Jana Kolarič, tel.: 069 21 400
Kraj in čas: 17., 18. oktober 1991

Vzgoja otrok od 1. do 3. leta - nadaljevalni seminar
 6-dnevni seminar za vzgojiteljice in medicinske sestre, ki delajo v oddelkih za otroke od 1. do 3. leta
Vsebina: Organiziranje življenja otrok. Igra. Funkcionalna igra. Simbolna igra. Govorna komunikacija in socialno emocionalna interakcija.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah
Predavateljica: dr. Ljubica Marjanovič
Koordinatorici: Mirjam Ivič, tel.: 0602 42 203, in Marička Jamšek, tel.: 066 21 646
Kraj in čas: 15., 16. okt. 91

Vzgoja otrok od 1. do 3. leta - začetni seminar
 6-dnevni seminar za vzgojiteljice in medicinske sestre, ki delajo v oddelkih za otroke od 1. do 3. leta
Vsebina: Razvojne značilnosti otrok. Izkušensko učenje. Interakcija otrok. Vzgojitelj - starši.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah
Predavateljica: dr. Ljubica Marjanovič
Koordinatorici: Mirjam Ivič, tel.: 0602 42 203, in Marička Jamšek, tel.: 066 21 646
Kraj: Hotel Delfin, Simonov zaliv, Izola
Čas: 10., 11. oktober 1991

Pojmo in se igrjamo
 6-dnevni seminar za vzgojiteljice
Vsebina: Estetska vzgoja pomemben dejavnik oblikovanja otrokove osebnosti. Bogatenje otrokovega doživljanja in izražanja z glasbo (vokalno in instrumentalno). Glabena vzgoja kot emocionalna socialna vez med otroki.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah
Predavateljice: Dora Gobec, Olga Denac, prof., Lidija Fegic, prof.
Koordinatorici: Ana Lečevski in Marija Jamšek, tel.: 068 21 286
Kraj in čas: Lovran, Hotel Excelsior, 23., 24. september

Videotehnologija v vrtcu
 6-dnevni seminar za vzgojitelje, ki so končali prvi seminar
Vsebina: Vrednotenje del (videofilmov), ki so jih pripravili udeleženci s pedagoškega, estetskega in tehničnega vidika. Videodelavnica: montaža slike in zvoka, grafična oprema.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje
Predavatelj: Nuša Dragan, prof., Janez Sušteršič, predmetni učitelj, Milan Potočnik, predmetni učitelj
Koordinatorica: Zmaga Glogovec
Kraj in čas: Ptuj, Srednješolski center Dušan Kveder, Volkmerjeva 19, 14., 15. in 16. oktober 1991

Videotehnologija v vrtcu
 6-dnevni seminar za vzgojitelje, ki so končali prvi in drugi seminar
Vsebina: Analiza videoizdelkov s pedagoškega, estetskega in tehničnega vidika. Video delavnica: montaža zvoka.
Metode in oblike dela: delo v manjših skupinah, vaje
Predavatelj: Nuša Dragan in Janez Sušteršič
Koordinatorica: Zmaga Glogovec, tel.: 322 776
Kraj in čas: 17., 18. okt. 91. Srednješolski center Dušan Kveder, Ptuj, Volkmerjeva 19

OSNOVNA ŠOLA

Za učitelje na razredni stopnji

Izpopolnjevalni tečaj metodike maternega jezika

6-dnevni seminar za 28 učiteljev, ki so že obiskovali začetna tečaja za razvijanje uzavešanja in metodičnega usposabljanja.
Vsebina: Praktične vaje - telesno, ritmično in glasbeno izražanje, vaje v verbalni ustvarjalnosti, delo v skupinah (priprava tekstov in metodičnih pripomočkov). Teoretična refleksija - slovnica pri ustnem izražanju. Slovnica pisnega izražanja. Projektno delo, cilji, evalvacija.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje.
Predavatelj: dr. Michael Wambach in dr. Božena Wambach
Koordinatorica: Katja Hvala, tel.: 322-776.
Kraj in čas: Ljubljana, 21.-26. oktobra 1991, 2 skupini.

Tečaj metodike maternega jezika (razredna stopnja)

6-dnevni seminar za 28 učiteljev in ravnateljev, ki so že absolvirali tečaj uzavešanja
Vsebina: Pedagogika ustnega izražanja (jezikovne spretnosti, vaja o poslušanju, dramizacija; pisno izražanje, branje tekstov).
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah, vaje.
Predavatelj: dr. Michael Wambach in dr. Božena Wambach
Koordinatorica: Katja Hvala, tel.: 322-776.
Kraj in čas: Ljubljana, od 23.-27. decembra 1991, 1 skupina.

Sodobni prijemi pri pouku SND v 2. razredu OŠ (predstavitve novega učbenika)
 Čas in kraj: oktober, november 1991, 18 skupin

Integrirani pouk - predstavitve modela
 1-dnevni seminar za učitelje 1. in 2. razredov

Vsebina: Predstavitve modela integriranega pouka.
Metode in oblike dela: pedagoška delavnica
Predavatelji: svetovalci Zavoda RS za šolstvo in strokovnjaki kadrovskega šolskega sistema
Koordinatorji: Pedagoški svetovalci v OE
Kraj in čas: OE Nova Gorica, 21.-25. oktobra 1991

Berilo za 2. razred in delo z umetnostnim besedilom
 1-dnevni seminar za vodje šolskih aktivov za 2. razred

Vsebina: 1. Berilo za drugi razred - predstavitev koncepta. 2. Delo z umetnostnim besedilom
Metode in oblike dela: nastop z učno delavnico; teoretična izhodišča za delo z besedilom.
Predavatelji: Berta Golob, prof., Anica Zidar, Cveta Velikonja, Igor Sakida, mag. M. Kolar
Koordinatorji: Alenka Kozinc in pedagoški svetovalci v OE
Kraj in čas: po OE, avgust do oktober; 16 skupin.

Sporočanje ob miselnem vzorcu
 1-dnevni seminar za učitelje razrednega pouka

Vsebina: Razvoj govora, pomen ustreznega govornega razvoja. Vpliv učiteljevega izražanja na učence. Načrtno razvijanje ustnega sporočanja. Bogatenje besednega zaklada.
Metode in oblike dela: pedagoška delavnica
Predavateljica: Marija Gabrijelčič, prof.
Koordinatorji: Pedagoški svetovalci v OE
Kraj in čas: Nova Gorica, 9.-13. decembra 1991

Didaktični komplet SND 3 (učb. priročnik) v funkciji sodobnega pouka

Izvajalci: avtorji didaktičnega kompleta
Čas: oktober, november, december 1991
Opomba: Zaradi spremembe učnega načrta za osnovno šolo bodo v tem obdobju za učitelje razrednega pouka izvedeni seminarji na temo projektno učno delo, terensko raziskovanje pri zemljepis, oblikovanje geografskih pojmov. Zato bodo nekateri od prvotno načrtovanih seminarjev odpadli.

Za učitelje na predmetni stopnji

SLOVENSKI JEZIK

Učnolično načrtovanje po tematskih sklopih
 1-dnevni seminar za pedagoške svetovalce in sodelavce v projektnih skupinah
Vsebina: Teoretični vidik učnoličnega načrtovanja. Tematski sklopi: razčlenitev, postavitev učnih ciljev.
Metode in oblike dela: predavanje, delo v učni delavnici
Predavatelj: dr. Martin Kramar in Cirila Peklaj
Koordinatorica: Milena Ivšek, tel.: (063) 29-274
Kraj in čas: Ljubljana, datum bo objavljen naknadno

Razvijanje razumevanja prebranega
 1-dnevni seminar za učitelje slovenskega jezika
Vsebina: Rezultati eksperimentalne akcijske raziskave s programom. Model recipročnega poučevanja.
Metode in oblike dela: predstavitev modela
Predavateljici: mag. Majda Skrbinek in Blanka Čizek
Koordinatorica: Vlada Eržen, tel.: (068) 21-286
Kraj in čas: datum bo objavljen naknadno

Ustvarjalno branje kot podoživljanje - ob predstavitvi novega berila za 5. razred
 1-dnevni seminar za učitelje slovenskega jezika v 5. razredu
Vsebina: Predstavitve novega berila. Razvijanje ustvarjalnosti ob berilu.
Metode in oblike dela: delo z besedili
Predavatelj: dr. Gregor Kocijan, mag. Stanko Šimenc, mag. Milena Blažič
Koordinator: Ivo Zrimšek, (064) 22-156
Kraj in čas: datum bo objavljen naknadno

ANGLEŠKI JEZIK

Mini - seminar angleškega jezika
 1-dnevni seminar za učitelje AN
Vsebina: po dogovoru z ameriško ambasado
Metode in oblike dela: predavanja, mini delavnice
Predavatelj: profesorji ameriških univerz
Koordinatorica: mag. Irena Lipovec Torkar, tel.: (066) 24-480
Kraj in čas: Ljubljana, Koper ali Nova Gorica, Celje, Maribor, Novo mesto, Kranj; 7 skupin.
Kotizacija:

NEMŠKI JEZIK

Didaktična delavnica
 1-dnevni seminar
Vsebina: Načrtovanje učne ure. Učne faze. Presentacija besedišča, slovnice, tehnike učenja.
Metode in oblike dela: praktično delo v manjših skupinah
Predavatelj: avstrijski didaktiki po dogovoru z BMUKS na Dunaju
Koordinatorica: Vilma Djukič, tel.: 324-363
Kraj in čas: Ljubljana, Maribor, oktober, 1991; 2 skupini.
Kotizacija:

VIDEO pri pouku tujega jezika
 1-dnevni seminar
Vsebina: Metodična načela za uporabo videa pri pouku tujih jezikov. Didaktizacija video programov. Video programi pri pouku AN in IT.
Metode in oblike dela: demonstracija, delavnice
Predavatelj: Herman Čater (OE Celje) in Edda Serra, prof. (Italija)
Koordinatorica: mag. Irena Lipovec Torkar
Kraj in čas: Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Novo mesto, Nova Gorica, Koper, oktober, november 1991; 7 skupin.
Kotizacija!

RAČUNALNIK pri pouku tujega jezika
 1-dnevni seminar
Vsebina: Uporaba računalnika pri pouku tujih jezikov v OŠ in SŠ. Računalniški programi. Metodična načela za uporabo računalnika pri pouku tujih jezikov.
Metode in oblike dela: demonstracija, delavnice
Predavatelj: Herman Čater (OE Celje) in Franz Mittendorfer, prof. (Avstrija)
Koordinatorica: mag. Irena Lipovec Torkar
Kraj in čas: Kranj, Maribor, Novo mesto, Dravograd, Ljubljana, Sezana, oktober, november 1991; 6 skupin.
Kotizacija!

Mali seminar ELLE
 1-dnevni seminar za učitelje in vzgojiteljice - uvajalke IT na zgodnji stopnji
Vsebina: Osnovne značilnosti strategije ELLE. ELLE na začetni stopnji (VVO in 1., 2. razred osnovne šole). Materiali za začetno stopnjo.
Metode in oblike dela: vzorčna hospitacija, demonstracija, predavanje, delavnica
Predavatelj: mag. Irena Lipovec Torkar, mag. Lucija Čok, učiteljice - eksperimentatorji
Koordinatorica: mag. Irena Lipovec Torkar
Kraj in čas: Koper (ev. Nova Gorica), september, oktober 1991, 1-2 skupini.
Delna kotizacija!

ZGODOVINA

Novjša dognanja na področju zgodovine
Katalogi znanj za osnovno šolo in srednje izobraževanje
 1-dnevni seminar za učitelje zgodovine v OŠ in SŠ
Vsebina: Novosti na področju nacionalne zgodovine različnih obdobij s poudarkom na gospodarskem in političnem razvoju.
Metode in oblike dela: predavanja
Predavatelj: strokovnjaki Filozofske fakultete in Inštituta za novejšo zgodovino in Prvenka Turk
Koordinatorica: Prvenka Turk, tel.: 324-363
Kraj in čas: Nova Gorica, 25. 10. 1991
 november, december 1991

GEOGRAFIJA

Pedagoška delavnica - osvajanje pojmov pri pouku geografije
 2-dnevni seminar za učitelje geografije v OŠ v OE Nova Gorica, Slovenj Gradec, Murska Sobota, Celje, Ljubljana in Novo mesto.
Vsebina: Predavanje o pojmi: vrste pojmov, problemi pri osvajanju geografskih pojmov. Praktično delo. Izdelava učne priprave s posebnim ozirom na pridobivanje pojmov. Simulacija in analiza učnih ur. Ogle video posnetka učne ure in analiza ure.
Metode in oblike dela: predavanje, skupinsko delo, praktične vaje
Predavateljica: mag. Marija Košak
Koordinatorica: Nevenka Cigler, prof., tel.: 212-156 (OE Kranj)
Kraj in čas: 27. in 28. 9. za OE Nova Gorica, 8. in 9. nov. za OE Slovenj Gradec, 18. in 19. okt. za OE Murska Sobota, 8. in 9. 11. za OE Celje; 22., 23. nov. OE Koper, 6. in 7. december OE Ljubljana.

Terensko delo
 2-dnevni seminar za učitelje geografije v OŠ in SŠ
Vsebina: Uporaba karte na terenu in orientacija. Merjenje temperature vode, zraka, hitrosti vode. Merjenje gostote prometa. Anketiranje.
Metode in oblike dela: terensko delo.
Predavatelj: dr. F. Lovrenčak in mag. S. Brinovec
Koordinator: Janez Godnov, prof., tel.: (061) 324-363
Kraj in čas: 4. in 5. oktober 1991 OE Maribor, 11. in 12. okt. OE Maribor.

Pedagoška delavnica - video pri pouku geografije
 2-dnevni seminar za učitelje geografije v OE Koper in Ljubljana.
Vsebina: Predavanje: avdiovizualna sredstva, snemanje, predavanje, montaža - praktične vaje. Izdelava učne priprave z uporabo videa - skupinsko delo. Simulacija učne ure po izdelani učni pripravi in analiza ure. Snemanje z video kamero.
Metode in oblike dela: predavanje, skupinsko delo, praktično delo.
Predavatelj: mag. Slavko Brinovec in prof. Anton Obreht
Koordinatorica: Majda Urank, prof., tel.: (063) 29-274
Kraj in čas: 18. in 19. oktober za OE Koper, 8. in 9. november za OE Ljubljana.

Uporaba računalnika pri pouku geografije - pedagoška delavnica
 2-dnevni seminar za učitelje geografije v OŠ in SŠ
Vsebina: Računalnik - presnemavanje z diskete, uporaba tiskalnika. Postavitve računalnika in LCD projektorja. Uporaba programa PC - GLOBE pri pouku. Izdelava kart. Izdelava učne priprave z uporabo računalniškega programa. Simulacija učne ure in analiza ur.
Metode in oblike: predavanje, skupinsko delo, praktične vaje
Predavatelj: dipl. inž. Brane Križmar, mag. Slavko Brinovec, Marjan Luževič, prof.
Koordinatorja: Nevenka Cigler in Janez Godnov
Kraj in čas: OE Kranj - 15. in 16. nov. 1991,
Delna kotizacija!

BIOLOGIJA

Interdisciplinarni prijem pri raziskavi tal, vode, zraka - I.
 2-dnevni seminar za učitelje biologije
Vsebina: Voda. Tla. Zrak. Proučevalno raziskovalno delo. Spoznavanje biotopov, tehnologij.
Metode in oblike dela: ekskurzija - interdisciplinarna obravnava, skupinska oblika, delo v dvojicah, metoda pogovora, demonstracija, delavnice
Predavatelj: Anka Zupan, dr. F. Potočnik, mag. M. Bricelj, dr. M. Toman, dr. F. Batič, dr. A. Zupan
Koordinatorica: Romana Jazbec (OE Maribor)
Kraj in čas: 14., 15. oktober OE Slovenj Gradec, 28., 29., oktober, OE Murska Sobota.
Delna kotizacija!

KEMIJA

Metode dela in predstavitve priročnika za pouk kemije v 7. in 8. razredu osnovne šole
 1-dnevni seminar za učitelje kemije v osnovni šoli
Vsebina: Uvajanje novih metod dela ob uporabi priročnika za 7. razred pri pouku kemije v osnovni šoli. Novi prijemi pri pouku organske kemije v 8. razredu osnovne šole
Metode in oblike dela: eksperimentalna metoda
Predavatelj: prof. dr. A. Kornhauser, dr. M. Vrtačnik, dr. Saša Glažar
Koordinatorici: Ela Teran, prof., tel.: (061) 324-363 in Dragica Posega, dipl. inž., tel.: (061) 319-066
Kraj in čas: 12., 19., 26. oktober 1991
Delna kotizacija!

Varovanje okolja - nujna vrednota našega časa

(Ustvarjalnost učitelja in učenca)
 1-dnevni seminar za učitelje kemije osnovnih in srednjih šol
Vsebina: Vzgoja za osveščanje za varovanje okolja. Varovanje okolja v prenovljenih učnih programih.
Metode in oblike dela: eksperimentalna metoda.
Predavatelj: dr. Janez Mayer, dr. Saša Glažar, dr. Metka Vrtačnik, mag. Alenka Lukac-Oblak
Koordinatorica: Ela Teran, prof., tel.: (061) 324-363
Kraj in čas: 5. oktober 1991.
Delna kotizacija!

FIZIKA

Cilji pouka fizike v OŠ in preverjanje njihove dosegljivosti
 1-dnevni seminar za učitelje fizike osnovnih šol

Vsebina: Pregled ciljev. Načini preverjanja. Diferencirano delo pri pouku fizike. Opismenjevanje učencev za pisanje poročil. Pedagoška delavnica.
Metode in oblike dela: frontalna, v skupinah
Predavatelji: svetovalci: B. Cedilnik, Szami Bela, Jože Kotnik, Ignac Zalik
Koordinator: Vinko Udir, tel.: 324-363
Kraj in čas: 11., 18., 25. 10; 8., 15., 22. 11.; 6., 13., 20., 27. 12. Ljubljana, Koper, Nova Gorica, Murska Sobota, Slovenj Gradec, Novo mesto, Maribor, Celje, Kranj

Obvezni šolski množični poskusi v 8. razredu

1-dnevni seminar za učitelje fizike
Vsebina: šolski množični poskusi v 8. razredu. Potrebna oprema za eksperimentalni pouk.
Metode in oblike dela: delo v dvojicah – eksperimentalno delo
Predavatelji: člani predmetne skupine, sodelavci z obeh univerz, pedagoški svetovalci
Koordinator: Vinko Udir
Kraj in čas: Radlje ob Dravi; 23. 9. 91
 OE Celje: 2., 9., 16. 11. 1991

Pedagoški seminar na občnem zboru društva DMFA

1-dnevni seminar za učitelje fizike osnovnih in srednjih šol
Vsebina: Novosti v pouku fizike
Metoda in oblike dela: frontalna
Predavatelj: člani projektne skupine, sodelavci iz obeh univerz
Koordinatorica: Nada Razpet, tel.: 319-066
Kraj in čas: Maribor, oktober 1991, 1 skupina.

MATEMATIKA

Funkcijska obravnava odnosov med količinami

1-dnevni seminar za učitelje matematike v osnovnih šolah
Vsebina: Premo in obratno sorazmerje. Funkcijski prijem pri reševanju problemov sklepanja.
Metode in oblike dela: pedagoška delavnica
Predavateljica: Terezija Uran, prof.
Koordinatorji: pedagoški svetovalci za matematiko
Kraj in čas: bo OE, šol. leto 1991/92

ZDRAVSTVENA VZGOJA

Zdravstvena vzgoja v osnovni šoli

2-dnevni seminar za predmetne učitelje v osnovni šoli in pedagoške svetovalce vseh predmetnih področij
Vsebina: Predstavitev analize Zdravstvena vzgoja v osnovni šoli. Biološki in šolski ritmi. Higiena človekovega okolja. Prehrana in zdravje. Zasvojenosti. Medosebni odnosi.
Metode in oblike dela: predavanje, demonstracija, pedagoška delavnica, testiranje.
Predavatelji: dr. Urška Arko (s sodelavci), dr. Maruša Adamič (s sodelavci), Marta Hrovatin, Romana Jazbec
Koordinatorici: Marta Hrovatin in Romana Jazbec
Kraj in čas: Nova Gorica, november 1991

VIDEOTEHNOLOGIJA V OSNOVNI ŠOLI – NADALJEVALNI

3-dnevni seminar za učitelje v osnovni šoli

Vsebina: Od ideje do realizacije: scenarija, snemalna knjiga, snemanje, montaža, grafična oprema, zvok.
Metode in oblike dela: predavanja in individualno delo v video delavnici.
Predavatelj: Nuša Dragan, prof., Milan Potočnik, predmetni učitelj, Janez Šušteršič, predmetni učitelj
Koordinatorica: Nuša Dragan
Kraj in čas: Ptuj, 6., 7., 8. november 1991; 3 skupine.
 Delna kotizacija!

LIKOVNA VZGOJA

Seminar za vodje občinskih aktivov

2-dnevni seminar
Vsebina: Mentorstvo, sodelovanje na razredni stopnji. Predstavitev novih učil. Priročnik. Razstava dejavnosti.
Metode in oblike dela: frontalna, individualna, razlaga, razgovor
Predavatelji: profesorji metodike na PA Ljubljana, PF Maribor
Koordinatorica: Dr. Helena Berce-Golob, tel.: 324-363
Kraj in čas: Ljubljana, Maribor, oktober 1991

ŠPORTNA VZGOJA

Predstavitev »koncepte in strategije razvoja športne vzgoje v republiki Sloveniji«

1-dnevni seminar za športne pedagoge
Vsebina: Športna vzgoja v VVO, OŠ in SŠ. Športna tekmovanja. Izobraževanje učiteljev. Učni načrti. Ocena.
Metode in oblike dela: predavanje, delo v manjših skupinah
Predavatelj: mag. Aco Cankar in svetovalci po OE
Koordinator: Aco Cankar, tel.: 324-363
Kraj in čas: oo OE, konec oktobra ali novembra 1991 9 skupin.

ORGANIZACIJE ZA USPOSABLJANJE

Za pedagoške delavce

Usposabljanje za izvajanje izbirnih programov

Dvodnevni seminar za specialne pedagoge, ki bodo izvajali izbirne programe na srednjih šolah
Vsebina: Pregled programov. Seznanitev z vsebino (obsegom) posameznih tem. Organizacija delovne prakse za srednje šole.
Metode in oblike dela: frontalna, pedagoška delavnica
Predavatelj: dr. Darko Opara, Majda Končar, prof.
Vodja seminarja: Majda Končar
Kraj in čas: Ljubljana; oktober 1991; 1 skupina

Porajajoča se govornica telesa

Petdnevni seminar za specialne pedagoge v OŠPP in zavodih
Vsebina: Neverbalna komunikacija. Uporaba v praksi. Analiza lastnih izkušenj.
Metode in oblike dela: pedagoška delavnica
Predavatelj: dr. Sonja Žorga
Vodja seminarja: Lidija Kastelic, tel.: 324-363
Kraj in čas: Ljubljana, jesen 1991; 2 skupini
 Delna kotizacija!

Program osnovnega usposabljanja

(Program za delovno usposabljanje)
 Tridnevni seminar za pedagoške in strokovne delavce zavodov za usposabljanje
Vsebina: Skrb za samega sebe, komunikacija in orientacija, razvijanje socialnih odnosov, okupacija
Metode in oblike dela: frontalna, pedagoška delavnica

Predavatelji: Majda Končar, prof., Lidija Kastelic, prof. Marjan Ločen, prof., Dušan Parazajda, prof., mag. Jože Trček
Vodja seminarja: Lidija Kastelic, prof.
Kraj in čas: 25., 26., 27. november 1991; 1 skupina

Delo s starši otrok z motnjami v razvoju

Dvodnevni seminar za specialne pedagoge in fizioterapevte v VVO
Vsebina: Različna stališča staršev do otrok z MR. Pričakovanja staršev. Sodobni modeli dela s starši.
Metode in oblike dela: frontalno, pedagoške delavnice
Predavatelj: Branka Jurišič, prof., Lidija Kastelic, prof.
Vodja seminarja: Lidija Kastelic, prof.
Kraj in čas: Ljubljana, Maribor; 13. december, 20. februar; 1 skupina

Komunikacija s starši

Enodnevni seminar za strokovne delavce, ki delajo z osebami z motnjami sluha in govora
Vsebina: Vrsta komunikacij s starši razvojno-motnega otroka.
Metode in oblike dela: predavanje, diskusija
Predavatelj: mag. Janez Bečaj
Vodja seminarja: Franci Kolenec, prof., tel.: 324-363
Kraj in čas: Portorož; 11. oktober 1991; 1 skupina

ŠOLSTVO NARODNOSTI

Za učitelje narodnostno mešanega slovensko-italijanskega območja Obale

Strokovno izpopolnjevanje učiteljev italijanskega jezika kot maternega jezika
 3-dnevni seminar za učitelje šol z italijanskim jezikom Istre in Reke
Vsebina: Sodobne metode in oblike dela pri pouku italijanskega jezika.
Metode in oblike dela: predavanje, skupinsko delo
Predavatelj: italijanski strokovnjaki
Koordinator: Alceo Cobalti
Kraj in čas: Poreč, oktober 1991; 3 skupine
Za vzgojitelje dvojezičnih vrtcev in učitelje v dvojezičnih osnovnih ter srednjih šolah

Igra in komunikacija

seminar bo v dveh delih
Vsebina: Igra kot pomemben faktor pri razvoju govora. Vloga komunikacije pri igri otrok na različnih razvojnih stopnjah
Metode in oblike dela: predavanje, pedagoška delavnica, poročanje in sklepi.
Predavateljica: Marija Jamšek, prof. dr. Ljubica Marjanovič Umek
Koordinatorica: Jana Kolarič, tel.: (069) 21-400
Kraj in čas: Lendava; november, december, 1. skupina

Sodobni pouk madžarskega jezika kot drugega jezika

tridnevni seminar za učitelje madž. jezika od 1.-4. razreda in ravnatelje dvojezičnih OŠ v Pomurju.
Vsebina: Osnovne značilnosti projekta ELLE in sodobne strategije pouka drugega jezika. Zaveštvo o pojavnosti in rabi drugega jezika v OŠ.
Metode in oblike dela: hospitacija, pedagoška delavnica, predavanja
Predavatelj: strokovnjaki iz R Madžarske
Koordinator: Pozsonec Maria
Kraj in čas: Murska Sobota, oktober 1991, 3 skupine
Predavatelj: dr. Albina Nečak Luck, mag. Lučka Čok, mag. Irena Lipovec Torkar
Koordinator: Evgen Koša
Kraj in čas: Koper, november 1991, ena skupina

Nacionalni program pri predmetih zgodovina, zemljepis in SD

Enodnevni seminar za učitelje družboslovnih predmetov v dvojezični OŠ in ravnatelji
Vsebina: spremembe pri družboslovnih predmetih, sodobne oblike in metode dela pri pouku družboslovja s poudarkom na nacionalnem programu, uporaba dvojezične terminologije
Metode in oblike dela: predavanje, pedagoška delavnica
Predavatelj: madžarski strokovnjaki in Pedagoška fakulteta Maribor
Koordinator: Evgen Koša
Kraj in čas: OŠ Lendava, november 1991, 2 skupini

Za vzgojitelje in učitelje romskih otrok

Otroci Romi v predšolski vzgoji

2-dnevni seminar za vzgojiteljice v romskih oddelkih iz OE Murska Sobota in OE Novo mesto
Vsebina: Pogoji za uspešno vzgojo romskih otrok. Integracija otrok Romov.
Metode in oblike dela: predavanja, delo v manjših skupinah
Predavatelj: mag. Mladen Tancer in Irena Levičnik, prof.
Koordinatorica: Jana Kolarič, tel.: (069) 21-400
Kraj in čas: Murska Sobota, 15., 16. november 1991;

GLASBENO ŠOLSTVO

Predstavitev priročnika Nauk o glasbi

1-dnevni seminar za učitelje predmeta »nauk o glasbi«
Vsebina: Uporaba in delo s priročnikom. Metodno – didaktična navodila.
Metode in oblike dela: demonstracija ter frontalna oblika dela
Predavatelj: mag. Pavel Mihelič
Koordinator: Franc Okorn, prof., tel.: 319-066
Kraj in čas: Sežana (OE Koper in Nova Gorica) 19. 10. 91. Glasbena šola Sežana, Partizanska 41
 Novo mesto (OE Novo mesto) 25. 10. 91. Glasbena šola M. Kozina. Novo mesto. Jenkova 1
 Celje (OE Celje, Slovenj Gradec) 26. 10. 91. Glasbena šola Celje, Slomškov trg 10
 Ljubljana (OE Ljubljana, Kranj) 8. 11. 91. Glasbena šola Ljubljana-Vič, Emonska 20
 Maribor (OE Maribor, Murska Sobota) 9. 11. 91. SGBŠ Maribor, Mladinska 12

Metodika pouka harmonike

3-dnevni seminar za učitelje (začetnike) harmonike
Vsebina: analiza 20. slovenskega in jugoslovanskega tekmovanja učencev in studentov glasbe v disciplini HARMONIKA. Problemi prehoda učencev iz glasbene šole v srednjo glasbeno šolo.
Metode in oblike dela: predavanje in praktično delo
Predavatelj: Erne Sebastian, prof.
Koordinator: Franc Okorn
Kraj in čas: Ljubljana, 13. 12. 91. 14. 12. 91

RAČUNALNIŠTVO

Računalništvo v vzgojno-izobraževalnem procesu

3-dnevni seminar za strokovne delavce v organizacijah za usposabljanje oseb z motnjami sluha, govora, vida ter z motnjami v telesnem in gibalnem razvoju.
 MVO – v oddelkih v bolnišnicah
Vsebina: predavanja in praktično delo
Metode in oblike dela: predavanje, praktično delo

Predavatelji: delavci zavoda ter drugi zunanji sodelavci, Inštitut Jožef Stefan
Koordinatorja: Franci Kolenec, tel.: 324-363 int. 49 in Mirjana Kregar, tel.: 319-066, int. 28
Kraj in čas: Ljubljana, Kamnik, Škofja Loka, Smlednik, šol. leto 1991/92, skupin.
 Delna kotizacija.

Spremembe v programski opremi, nastale v letu 1991

Enodnevni seminar za učitelje računalništva
Vsebina: novitete pri programski opremi PASCAL, QUATTRO, PASCAL BAZE PODATKOV, WINDOWS, WORD, PC TOOLS, LOGO, TEX
Metode in oblike dela: skupinsko delo.
Predavatelji: učitelji mentorji ter strokovnjaki Inštituta Jožef Stefan
Koordinatorica: Mirjana Kregar, tel.: 319-066
Kraj in čas: TEX: oktober, november 1991, LOGO 2. 10. 1991 v Ljubljani

Računalniške izbirne vsebine v srednji šoli

1-dnevni seminar za učitelje predmeta »računalništvo in informatika«
Vsebina: Vsebina izbirnih vsebin v II. letniku, Urejevalnik besedil WINDOWS for WINDOWS, Okolje WINDOWS.
Metode in oblike dela: delo z računalniki
Predavatelj: Rado Wechtersbach in učitelji mentorji
Koordinator: Rado Wechtersbach
Kraj in čas: Pascal: 3., 4., 5. 10. 91
 Windows: 17., 18., 19. 10. 1991
 Mreža: 14. 11. 1991
 Delna kotizacija!

SREDNJE ŠOLE

Za učitelje, ki poučujejo v vseh programih

SLOVENSKI JEZIK

Slovenska književnost v osemdesetih letih

Enodnevni seminar
Vsebina: Novejša slovenska književnost v najširšem pomenu besede (tudi zametki izseljenske).
Metode in oblike dela: predavanje, razgovor
Predavateljica: dr. Helga Glušič
Vodja seminarja: Vlada Eržen
Kraj in čas: datumi bodo objavljeni naknadno

TUJI JEZIKI

Katalog znanja in učni načrt za tuje jezike v evropski dimenziji

Enodnevni seminar
Vsebina: Katalog znanja – komu je namenjen? Učni načrt – kako ga beremo? Primerjava slovenskih učnih načrtov z navodili Evropskega sveta.
Metode in oblike dela: predavanja, posveti
Predavatelj: mag. Irena Lipovec Torkar, Jelka Vintar, prof; Berta Kogej, prof.
Vodja seminarja: mag. Irena Lipovec Torkar, tel.: (066) 21-646
Kraj in čas: september 1991, Ljubljana, Nova Gorica, Celje, Kranj, Maribor, Novo mesto, Koper; 7 skupin

UMETNOSTNA VZGOJA

Glasba 20. stoletja pri pouku umetnosti

Enodnevni seminar za učitelje glasbe v srednjih šolah
Vsebina: Glasbena ustvarjalnost 20. stoletja. Predstavitev sodobnega dela v razredu.
Metode in oblike dela: glasbena delavnica
Predavatelj: dr. Breda Oblak, mag. Ivan Vrbančič
Vodja seminarja: Nevenka Verstovšek, tel.: 324-363
Kraj in čas: Ljubljana, Maribor; december 1991

Za učitelje gimnazij in 4-letnih strokovnih šol

FIZIKA

Prenovljeni program 1. letnika srednjih šol

Tridnevni seminar
Vsebina: Predstavitev vsebin. Eksperimentalno delo.
Metode in oblike dela: frontalna, skupinska
Predavatelj: člani projektne skupine
Vodja seminarja: mag. Seta Oblak, tel.: (061) 324-363
Kraj in čas: 21. 9. 1991, Velenje, Murska Sobota, Trbovlje, Škofja Loka, Črnomelj, Ajdovščina

Prenovljeni program 2. letnika srednjih šol

Dvodnevni seminar za učitelje šol, ki preizkušajo program
Vsebina: Predstavitev vsebin. Eksperimentalno delo. Testi.
Metode in oblike dela: frontalna, skupinska
Predavatelj: člani projektne skupine
Vodja seminarja: mag. Seta Oblak
Čas in kraj: Ljubljana, 11. 10. 91

Prenovljeni program 3. letnika srednjih šol

Dvodnevni seminar za učitelje fizike, ki preizkušajo program
Vsebina: Predstavitev vsebin. Eksperimentalno delo. Testi.
Metode in oblike dela: frontalna, skupinska
Predavatelj: člani projektne skupine
Vodja seminarja: mag. Seta Oblak
Kraj in čas: Ljubljana; 13. 9. 91, 1 skupina

Uporaba računalnika pri eksperimentalnem pouku fizike

Dvodnevni seminar za učitelje fizike, ki so nabavili vmesnik
Vsebina: Eksperimentalno delo. Demonstracijski poskusi. Vaje učencev.
Metode in oblike dela: delo v dvojicah
Predavatelj: člani projektne skupine
Vodja seminarja: Nada Razpet, prof., tel.: (061) 319-066
Kraj in čas: Ljubljana; 28. 9. 91, 2 skupini

MATEMATIKA

Aplikacija matematike

Enodnevni seminar za učitelje matematike v strojni usmeritvi
Vsebina: Uporaba geometrije v strojništvu.
Metode in oblike dela: predavanje, aktivno delo udeležencev v računalniški učilnici
Predavatelj: mag. Zlatan Magajna
Vodje seminarja: pedagoški svetovalci za matematiko
Koordinatorica: Nada Marčič
Kraj in čas: po organizacijskih enotah; oktober–december 1991; 5 skupin

EKOLOGIJA Z BIOLOGIJO

Enodnevni seminar za učitelje biologije v strokovnih šolah
Vsebina: Varstvo narave, integriranost biologije v naravoslovje, biotehnologija (katalog znanj) pedagoški – psihološki prijem pri obravnavi ekoloških tem.
Metode in oblike dela: predavanja, skupinska oblika, delo v dvojicah, metoda pogovora, demonstracije, pedagoške delavnice, ekskurzija
Predavatelj: Zavod RS za šolstvo, strokovnjaki Univerze v Ljubljani in Mariboru, Inštitut za biologijo, Pedagoški inštitut, srednje šole
Vodja seminarja: Irena Perenič
Kraj in čas: Ljubljana (oz. MB, CE); oktober, november, december, 3 skupine
Delna kotizacija!

Za učitelje v poklicnih, tehniških in drugih strokovnih šolah

Priprave in uvajanje programskih sprememb in novosti
Enodnevni seminarji za učitelje strokovnih predmetov in ravnateljev v poklicnih, tehniških in drugih strokovnih šolah
Vsebina: Cilji prenovljenih programov, vsebinske spremembe – predmetniki in učni načrti strokovnih predmetov in praktičnega usposabljanja. Šolska in policijska orientacija; vzgoja za poklic. Novosti v stroki.
Metode in oblike dela: predavanje, razgovor, skupinsko delo
Predavatelj: strokovnjaki različnih institucij s pedagoškimi svetovalci
Vodje seminarjev: pedagoški svetovalci sektorja za srednje šolstvo, tel.: 319-066
Kraj in čas: 1. oktober 1991 Maribor, 2. oktober 1991 Celje, 3. oktober 1991 Sežana, 4. oktober 1991 Novo mesto, 16. oktober 1991 Ljubljana.

Pedagoško psihološka in specialna didaktična znanja
 Ljubljana: 25. oktober 91, 4. oktober 91, 12. oktober 91, Kranj: 18. in 19. oktober 91, Maribor: 23. oktober 91, 8. in 9. november 91, 15. november 91, Nova Gorica: 23. november 91

Enodnevni seminar za učitelje in vodstvene delavce srednjih šol kulturne usmeritve na temo

USTVARJALNOST UČITELJEV IN UČENCEV
Vsebina: Spoznavanje o pomenu ustvarjalnosti za razvoj učencev v umetniških šolah.
Metode in oblike dela: plenarni del (predstavitve teme), diskusija
Predavatelj: dr. Janez Mayer
Vodja seminarja: Alenka Vitman, tel.: (061) 319-066
Kraj in čas: Srednja šola za oblikovanje in fotografijo; 11. oktober, 1991

Štiridnevni seminar za učitelje gospodarskega poslovanja in druge učitelje ekonomskih predmetov

Pouk, ki temelji na teoretskih predpostavkah kognitivne, humanistične psihologije
Vsebina: Metode za ustvarjanje empatičnega vzdušja. Psihološke teorije o naravi učenja. Izkušensko učenje in didaktične implikacije. Teoretske predpostavke in igranje vlog. Predstavitve priročnika: simulacija poslovnega odločanja v organizirani prodajalni.
Metode in oblike dela: pedagoška delavnica, predavanje, simulacija in igranje vlog, obravnava primera, brainstorming, razprava v skupinah in plenarno delo
Predavatelj: dr. Ana Tomič, Jasna Borovinšek, dipl. oec.
Vodja seminarja: Elizej Prinčič, (061) 319-066; 2 skupini
Kraj in čas: Zreče; 7. in 8. november 1991;

Enodnevni seminar za učitelje psihologije v šolah ekonomske in gostinsko-turistične usmeritve

Vsebina: Tržna komunikacija. Psihološke značilnosti potrošnikov. Povezavnost psihologije s strokovnim delom programa.
Metode in oblike dela: učna delavnica
Predavatelj: dr. Stane Možina, dr. Bogdan Lipičnik
Vodja seminarja: Elizej Prinčič
Kraj in čas: Ljubljana, oktober 1991; 1 skupina

OBLIKOVANJE KATALOGOV ZNANJ

Dvodnevni seminar za učitelje strokovnoteoretičnih predmetov
Vsebina: Cilji in pomen katalogov znanj; sestavine kataloga z navodili za učenje, oblikovanje standardnih vprašanj za ustno preverjanje znanja. Priprava gradiva za pisno preverjanje znanj.
Metode in oblike dela: delo v skupini – izdelava kataloga
Predavatelj: strokovnjaki različnih institucij
Vodje seminarja: Nada Pavšer, Anton Slanc, Terezija Osterman; tel.: 319 066
Kraj in čas: september 1991 do aprila 1992; 10 skupin

Seminarji za strokovne predmete

KMETIJSKA USMERITEV
Strokovne novosti in spremembe pri predmetu RASTLINSKA PROIZVODNJA OZ. POLJEDELSTVO
Vsebina: Predstavitve učbenika Splošno poljedelstvo za kmetijske, poklicne in tehniške šole. Spremembe učnega načrta pri predmetu Rastlinska proizvodnja z izvedbenimi navodili. Predstavitve nove literature. Ogled poskusnega centra.
Metode in oblike dela: frontalna oblika, ustna razlaga, razgovor
Predavatelj: Marija Skledar, Cveta Žumer, Kordiš Tatjana
Vodja seminarja: Vera Veselič-Rožman; tel.: 061 319 066
Kraj in čas: Rakičan; november-december 1991, 1 skupina

Sodobne didaktične oblike in metode dela pri predmetu KMETIJSKI STROJI
 Enodnevni seminar za učitelje tega predmeta in učitelje praktičnega pouka
Vsebina: Pregled vsebinske usklajenosti učnega načrta. Načrtovanje in priprava temeljnih delov učnega procesa. Učenciljna naravnost učiteljevega načrtovanja. Uporaba učil in učnih pripomočkov. Viri literatura.
Metode in oblike dela: frontalna oblika, individualno delo, metoda demonstracije, metoda ustne razlage in razgovora
Predavatelj: prof. dr. Jože Duhovnik in sodelavci: učitelji predmeta kmetijski stroji
Vodji seminarja: Vera Veselič-Rožman, Cveta Žumer; tel.: 061 319 066
Kraj in čas: Srednja kmetijska šola Grm, Novo mesto; oktober 1991; 1 skupina

EKONOMSKA USMERITEV

Sodobno računovodsko spremljanje poslovanja v podjetjih
 Devetdnevni seminar za učitelje RAČUNOVODSTVA

Vsebina: Predstavitve novosti v programu predmeta RAČUNOVODSTVO. Problematika prehoda na računovodstvo z računalnikom. Novosti v praksi in zakonih, ki urejajo računovodstvo. Uvajanje v delo z računalnikom.
Metode in oblike dela: frontalna oblika za predstavitve novosti, individualne oblike za delo z računalniki
Predavatelj: Adi Sovinc, mag. Stanko Koželj in drugi strokovnjaki
Vodja seminarja: Adi Sovinc, tel.: 723 405
Kraj in čas: po en dan med šolskim letom (po dogovoru); 9 skupin

Nova državna ureditev in spremembe v pravnem sistemu
 Enodnevni seminar za učitelje PRAVA v ekonomskih srednjih šolah
Vsebina: Temeljne spremembe v gospodarskem pravu. Uvajanje novega učnega načrta. Nova organizacija upravnih organov.
Metode in oblike dela: frontalno in skupinsko delo
Predavatelj: dr. Anton Perenič, dr. Albin Iglčar
Vodja seminarja: Elizej Prinčič
Kraj in čas: Ljubljana, oktober, november 1991; 1 skupina

GOSTINSTVO IN TURIZEM

Tehnika poslovanja v turističnih organizacijah in recepcijah
 Enodnevni seminar za učitelje predmetov GOSTINSKO POSLOVANJE, PREHRANA IN POZNAVANJE PIJAČ, KUJARSTVO, STREŽBA, GASTRO KULTURA, TURIZEM
Vsebina: Bioprehrana. Ponudba specialnih jedi in pijač. Računalniška obdelava zalog jedi in pijač. Pravilna uporaba strokovnih izrazov v gostinstvu. Predstavitve novih programov, učnih načrtov in učbenikov.
Metode in oblike dela: frontalno in skupinsko delo
Predavatelj: strokovnjaki z gospodarskega področja in univerze
Vodja seminarja: Elizej Prinčič
Kraj in čas: Ljubljana, november 1991; 5 skupin

ADMINISTRATIVNA DEJAVNOST

UPRAVNO POSLOVANJE: Štiridnevni seminar
Vsebina: Vodenje evidenc v knjižnici. Obdelava besedil z računalniki. Avtomatizirano upravno poslovanje. Sodobne distributorske metode v informacijsko-dokumentacijski dejavnosti.
Metode in oblike dela: frontalno in skupinsko delo, individualno
Predavatelj: strokovnjaki višje upravne šole in drugi strokovnjaki
Vodja seminarja: Elizej Prinčič
Kraj in čas: Ljubljana; 1 skupina

STROJEPISJE IN STENOGRAFIJA

Uporaba sodobnih računalniških orodij na področju obdelave in oblikovanja besedil
 Šestdnevni seminar
Vsebina: Osnove o strojni opremi. Utrjevanje strojepisnih prijemov z računalnikom. Programska oprema za delo z besedili in spoznavanje enega od novjših programskih paketov. Osnove namiznega založništva s spoznavanjem enega od programskih paketov. Priprava končnih izdelkov z urejevalniki besedil in namiznim založništvom ter primerjava med njimi. Arhiviranje na trajne medije in papir.
Metode in oblike dela: Individualizirano delo z računalniki, teoretična predstavitve, demonstracije, ter diskusija
Predavatelj: mag. Saša Grušnik in drugi strokovnjaki
Vodja seminarja: Elizej Prinčič
Kraj in čas: Ljubljana, šolsko leto 1991/92; 3 skupine

STROJNIŠTVO

Regulacije in krmilja
 Enodnevni seminar za učitelje predmeta REGULACIJE IN KRMILJA
Vsebina: Pnevmatika, elektropnevmatika. Stikalna tehnika. Krmilni elementi. Vaje z demonstracijami.
Metode in oblike dela: frontalna, individualna, skupinska
Predavatelj: učitelji srednje kovinarske in cestno prometne šole Koper
Vodja seminarja: Najdič Franc, tel.: 061 319 066
Kraj in čas: Ljubljana, oktober 1991, 2 skupini

PRAKTIČNI POUK v programih strojništva: enodnevni seminar za učitelje
Vsebina: Metode praktičnega izobraževanja: Učno in delovno mesto. Didaktična in pedagoška dokumentacija.
Metode in oblike dela: frontalna, skupinska
Predavatelj: strokovnjaki s Pedagoške fakultete Maribor
Vodja seminarja: Anton Grebenšek, tel.: 061 319 066
Kraj in čas: 12. oktober 1991, Pedagoška fakulteta Maribor, 26. oktober 1991 Zavod RS za šolstvo in šport, Poljanska cesta 28, 9. november 1991 Tehniška srednja šola Celje, 23. november 1991 Srednja šola tehniških strok in zdravstvene usmeritve Novo mesto.

ENERGETIKA

Enodnevni seminar za učitelje ENERGETIKA predmeta
Vsebina: Energija in pretvorbe. Pretvorbe primarne energije. Novi sistemi za pridobivanje. Distribucija in potrošnja – trendi. Zaloge energije na zemlji.
Metode in oblike dela: frontalna
Predavatelj: Zveza strojnih inženirjev in tehnikov
Vodja seminarja: Franc Najdič
Kraj in čas: Ljubljana; december 1991; 1 skupina

ACAD računalniško konstruiranje

tridnevni seminar za učitelje STROJNI ELEMENTI IN RAČUNALNIŠTVO – v programu strojni tehnik
Vsebina: Osnove ACAD programskega paketa. Delo s programom.
Metode in oblike dela: skupinska, individualna
Predavatelj: ZŠ RS – sektor za učno tehnologijo, oddelek za računalništvo
Vodja seminarja: Franc Najdič
Kraj in čas: Ljubljana; 1991; 3 skupine

Računalniško konstruiranje

Enodnevni seminar za učitelje predmetov TEHNIŠKO RISANJE, STROJNIH ELEMENTOV IN MEHANIKE
Vsebina: Programski paket zeus. Programski paket mehano. Praktične vaje z demonstracijami. Delo učiteljev.
Metode in oblike dela: skupinska, individualna
Predavatelj: Albin Vrabčič, dipl. inž., in učitelji Srednje kovinarske šole Velenje
Vodja seminarja: Franc Najdič
Kraj in čas: Velenje, Ljubljana; oktober 1991; 3 skupine

STROJNIŠTVO

Specialna didaktika
 Dvodnevni seminar za učitelje strokovnoteoretičnih predmetov

Vsebina: Teorija pouka didaktike v povezavi z ergodidaktiko. Osnove razvojne in pedagoške psihologije ter pedagoške analitike dela. Specialna didaktika strokovnoteoretičnih predmetov s primeri za posamezne predmete. Osnove dokimologije.
Metoda in oblike dela: Razgovor, razlaga, prikazovanje pisnih del, reševanje problemov, praktičnih del.
Predavatelj: Strojnjaki PF Maribor in Zavoda RS za šolstvo.
Vodja seminarja: mag. Valentin Kubale
Kraj in čas: Ljubljana, Maribor; oktober, november, december 1991, 5 skupin
Delna kotizacija!

METALURŠKA USMERITEV

Nauk o materialih
 Enodnevni seminar za učitelje metalurških predmetov
Vsebina: Pridobivanje kovin – novi postopki. Vrste novih kovin in nekovin. Laboratorijske meritve.
Metode in oblike dela: frontalna, skupinska, individualna
Predavatelj: prof. dr. Jakob Lamut; prof. dr. Vasilij Gontarev; prof. dr. Ladislav Kosec
Vodja seminarja: Franc Najdič
Kraj in čas: Ljubljana, november 1991, 1 skupina

ELEKTROTEHNIŠKA USMERITEV

OSNOVE ELEKTROTEHNIKE – Nova učbenika ter metode dela pri predmetu. Enodnevni seminar za učitelje predmeta
Vsebina: Predstavitve novega učbenika Osnove elektrotehnike II. Predstavitve novih metod dela pri predmetu OET ob uporabi učbenika in novih učil ter učnih pripomočkov. Področje elektromagnetike.
Metode in oblike dela: Predstavitve učbenika, demonstracija, predavanje.
Predavatelj: Zdravko Žalar, Marija Klemenčič.
Vodja seminarja: dr. Tine Zorič; tel.: (062) 25-461.
Kraj in čas: Ljubljana, 14. november 1991

PRAKTIČNI POUK – Nova zasnova programov. Enodnevni seminar za učitelje predmeta
Vsebina: Predstavitve nove zasnove programov PP. Demonstracija dela pri praktičnem pouku v prvem letniku. Predavanje iz področja varstva pri delu ter varstva okolja. Ogled šolskih delavnic. Aktiv učiteljev praktičnega pouka.
Metode in oblike dela: Demonstracije, predavanje.
Predavatelj: Štefan Brezigar, Igor Gospodarič, Dušan Gabrijelčič.
Vodja seminarja: Marjan Polanc
Kraj in čas: Nova Gorica, 14. december 1991

KEMIJA

Kemija z gradivi
 Dvodnevni seminar
Vsebina: Spoznavanje novih materialov in obravnava le-teh s fizikalnega, kemijskega, metalurškega, elektrotehniškega vidika in z vidika strojništva.
Metode in oblike dela: eksperimentalna.
Predavatelj: prof. dr. Drago Kolar, prof. dr. Alenka Rožaj, prof. dr. Tatjana Malavašič, prof. dr. Lado Kosec
Vodja seminarja: Ela Teran, prof.; tel.: (061) 324-363; Dragica Posega, dipl. ing.; tel.: (061) 319-066.
Kraj in čas: po OE; oktober, november 1991

DRUGI SEMINARJI

Lasničarstvo
 Enodnevni seminar za učitelje PRAKTIČNEGA POUKA
Vsebina: Izdelava lasnih vložkov.
Metode in oblike dela:
Predavatelj: strokovnjaki različnih institucij
Vodja seminarja: Marija Tome, prof.
Kraj in čas: Maribor, oktober 1991, 1 skupina.

Novo dimenzije učenja in poučevanja – sugestopedija, superlearning, subliminalno učenje
 Dvodnevni seminar za učitelje, predvsem mlajše in pripravnike.
Vsebina: Način doseganja »relaksativne budnosti« za boljše koncentracijo, pomnenje in razvoj ustvarjalnosti; doseganje ter ravni z različnimi načini psihofizičnega sproščanja. Vloga glasbe, zveznega dihanja, zvoka – pomen avto in meterosugestije.
Metode in oblike dela: Predavanje (grafoskop, video, kasetofon – audio kasete). Delo v skupinah v obliki učne delavnice. Preučitev možnosti za uvajanje v učni proces. Praktični poskus nekaterih psihofizičnih tehnik sproščanja. Prikaz domačih izkušenj na področju jezikovnega usposabljanja. Učitelj kot glavni vir sugestivne spodbude. Tuje in domače izkušnje pri uvajanju sugestopedije.
Predavatelj: mag. Stanka Kušče Zupan, Branka Tomšič, Tadeja Tomšič.
Vodja seminarja: mag. Stanka Kušče Zupan; tel.: (061) 319-066.
Kraj in čas: Ljubljana, 9., 10. oktober 1991 ena skupina, 6. in 7. novembra 1991 druga skupina.

ZA VZGOJITELJE V DOMOVH ZA UČENCE SREDNJIH ŠOL

Kontrola in kontrolni mehanizem
 Dvodnevni seminar
Vsebina: Možnosti in omejitve kontrole v pogojih domskega življenja. Stimuliranje in omejevanje. Kaznovanje – nadzorovanje.
Metode in oblike dela: Delo v veliki skupini (predstavitve teme), delo v malih skupinah, pedagoška delavnica
Predavatelj: prof. dr. Vinko Skalar
Vodja seminarja: Momčilo Janković
Kraj in čas: Murska Sobota, 18. in 19. oktober 1991, 1 skupina.

UNIVERZA V LJUBLJANI

19.

INSTITUT »JOŽEF STEFAN«, LJUBLJANA, JUGOSLAVIJA
 61111 Ljubljana, Jamova 39 / p.p. 100 /
 Tel.: (061)
 214-399
 Telefax: 219-385, 273-677

IZOBRAŽEVANJE UČITELJEV
 Programi, ki jih bomo izvajali oktobra, novembra in decembra
Izvajalec programa: Institut Jožef Stefan, Jamova 39, Ljubljana
Koordinator seminarjev: Na Institutu Jožef Stefan je skupni koordinator prof. Marjan Kroflič, tel. (061) 159-199

ZAČETNI SEMINARJI

IJS-1. UPORABA RAČUNALNIKOV PRI POUKU IN VZGOJI V ŠOLI
 IJS-5. SEZNANJEVALNI SEMINAR O MOŽNOSTIH UPORABE OSEBNEGA RAČUNALNIKA ZA RAVNATELJE
 IJS-6. UVODNI SEMINAR O UPORABI OSEBNEGA RAČUNALNIKA
 IJS-7. SEMINAR ZA OBLIKOVALCE IN UREDNIKE ŠOLSkih GLASIL
 IJS-8. USPOSABLJANJE SVETOVALNIH DELAVCEV NA ŠOLAH ZA UPORABO OSEBNEGA RAČUNALNIKA PRI SVETOVALNEM DELU
 IJS-9. WORDSTAR – USPOSABLJANJE PEDAGOŠKIH DELAVCEV ZA UPORABO OSEBNEGA RAČUNALNIKA PRI PISANJU BESEDIL
 IJS-10. QUATTRO-PRO – USPOSABLJANJE PEDAGOŠKIH DELAVCEV ZA UPORABO OSEBNEGA RAČUNALNIKA PRI DELU S PREGLEDNICAMI
 IJS-11. dBASE IV – USPOSABLJANJE PEDAGOŠKIH DELAVCEV ZA UPORABO OSEBNEGA RAČUNALNIKA PRI DELU S KARTOTEKAMI IN EVIDENCAMI

NADALJEVALNI SEMINARJI

IJS-2. IZDELAVA PODATKOVNE BAZE UČNIH PRIPRAV IN KONTROLNIH VAJ
 IJS-3. ANALIZA KONTROLNIH VAJ S POMOČJO PODATKOVNE BAZE
 IJS-4. IZDELAVA STATISTIČNIH POROČIL OB ZAKLJUČKU ŠOLSKEGA LETA
 IJS-12. UPORABA STATISTIČNIH METOD PRI PEDAGOŠKO-RAZISKOVALNEM DELU
 Priporočamo predznanje v obsegu enega izmed začetnih seminarjev.
OPOMBA: Seminarje bomo izvajali po dogovoru z udeleženci v skupinah. Za zaključene skupine (šole) se za termin in kraj izvedbe seminarja lahko v celoti prilagodimo potrebam šole. Seminarje, na katere se prijavljajo posamezniki, začnemo izvajati, ko se število prijaviteljev zapolni. Prijavnice pošljite na naslov Inštituta.

20.

SVETOVALNI CENTER ZA OTROKE, MLADOSTNIKE IN STARŠE
61000 LJUBLJANA, Gotska 18
telefon: (061) 198-251
fax: 191-120

Informacije o izobraževanju in izpeljavi programov dobite na Centru pri vodji izobraževanja mag. Lidiji Magajna.
Rok za prijavo posameznikov in šol je 31. oktober 1991. Prijavljajte se izključno na prijavnicah za strokovno izobraževanje učiteljev.

DALJŠI IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI

ŠTUDIJSKA SREČANJA ZA ŠOLSKE SVETOVALNE DELAVCE

Začetek: 18. 10. 1991 ob 11. uri (3 ure)
 Vsebina: dr. A. Mikuš Kos: Življenje in spoprijemanje z motnjami in težavami – IX. kongres otroške in adolescentne psihiatrije, London 1991
 Kraj: Svetovalni center, Ljubljana
 Opomba: Program drugih študijskih srečanj bo objavljen kasneje.

TRENING VEČJE UČINKOVITOSTI UČITELJEV

Izvajalca: mag. Janez Bečaj, Jože Škrlj
 Število ur in izpeljava: Trening bo potekal kot začetni strnjeni del (petek popoldan in sobota dopoldan), nadaljeval pa se bo s šestimi tedenskimi srečanji ob sredah od 17. do 19. ure.
 Kraj: Svetovalni center, Ljubljana
 Čas: Začetek kot strnjeni del bo 18. 10. 1991 od 16. do 20. ure in 19. 10. 1991 od 9. do 13. ure. Nadaljnja tedenska srečanja se začnejo 23. 10. 1991 od 17. do 19. ure.
 Rok za prijavo: do 15. 10. 1991 (2 skupini)
 Namenjeno učiteljem osnovnih in srednjih šol, šolskim svetovalnim delavcem.

UČENJE BRANJA IN PISANJA, ALTERNATIVNI NAČINI POUČEVANJA IN SPECIFIČNI KOREKTIVNI NAČINI

Izvajalke: Tereza Žerdin, prof. defektolog (vodja seminarja), mag. Lidija Magajna, mag. Livija Knaflič
 Število ur in izpeljava: 30 ur
 Namenjeno: učiteljicam razrednega pouka (predvsem 1. razred), vzgojiteljicam v mali šoli.
 Kraj izpeljave je na osnovnih šolah in vrtcih.
 Rok za prijavo: 15. oktober 1991

SEMINARJI

INDIVIDUALIZACIJA PRI POUKU MATEMATIKE IN FIZIKE V OSNOVNI ŠOLI

Izvajalke: Anica Uranjek, spec. klin. psih. (vodja seminarja), prof. Terezija Uran, Marija Kavkler, prof. defektolog, učitelji matematike in fizike
 Število ur in izpeljava: 14 ur
 Kraj: Svetovalni center, Ljubljana
 Čas: 2. in 3. 10. 1991 (začetek ob 9. uri)
 Namenjeno: predmetnim učiteljem matematike in fizike

INDIVIDUALIZACIJA VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNEGA DELA NA ŠOLI

Izvajalki: Anica Uranjek, spec. klin. psih., Marija Kavkler, prof. defektolog
 Število ur in izpeljava: 14 ur
 Kraj: Osnovna šola Komen (Antona Šibolja-Stjenka)
 Čas: 18. in 19. 10. 1991

KOMUNIKACIJA MED UČITELJI IN UČENCI

Izvajalka: Anica Uranjek, spec. klin. psih.
 Število ur: 7 ur
 Kraj in čas izpeljave: po dogovoru na šoli

KOMUNIKACIJA MED UČITELJI IN STARŠI

Izvajalka: Marja Strojina, dipl. psihologinja
 Število ur: 8 ur
 Kraj in čas izpeljave: po dogovoru na šoli

DELO Z VEDENJSKO PROBLEMATIČNIMI UČENCI IN ŠOLA

Izvajalci: mag. Janez Bečaj
 Število ur: 14
 Kraj in čas izpeljave: po dogovoru na šoli

MOTORIČNA DELAVNICA

Izvajalca: Anica Uranjek, spec. klin. psih. (vodja), prof. Aldo Rupel
 Število ur: 24
 Kraj in čas izpeljave: 25., 26. in 27. oktober 1991, po dogovoru so mogoči drugi roki.
 Celje (sprejem prijav – Združene osnovne šole Celje).
 Namenjeno: učiteljem, vzgojiteljem, svetovalnim delavcem.

21.

OSNOVNA ŠOLA »MAJDA VRHOVNIK«
LJUBLJANA, Gregorčičeva 16
telefon: 061/224-640 221-166

Osnovna šola Majda Vrhovnik Ljubljana organizira v šolskem letu 1991/92 seminarje na treh ravneh:

A) Ob petkih bodo seminarji z naslednjo vsebino

- hospitacija pri uri
- predstavitev MODEL I (INTEGRIRANI POUK V KOMBINACIJI Z NIVOJSKIM DELOM) 1., 2. razred
- predstavitev MODEL II (NIVOJSKI POUK V KOMBINACIJI S SAMOSTOJNIM DELOM) 3., 4. razred
- predstavitev MODEL III (POSEBNA OBLIKA NIVOJSKEGA POUKA – 6., 7., 8. razred – MA, SL. J., ANG. J.)
- predstavitev inovativnega dela na šoli
- pedagoške delavnice – analiza ure in razprava o posameznih MODELIH.

B) Seminarji ob sobotah: za učitelje od 1. do 4. razreda (prvo in tretjo soboto)

- Vsebina:
 - strokovno predavanje o INTEGRIRANEM POUKU, O NIVOJSKEM OCENJEVANJU
 - predstavitev INOVATIVNEGA DELA na šoli
 - pedagoška delavnica (MODEL I, MODEL II – video posnetki)
- Za učitelje 6., 7., 8. razreda – matematika, slovenski jezik, angleški jezik (drugo in četrto soboto)

Vsebina: – strokovno predavanje o FLEKSIBILNI DIFERENCIACIJI, O NIVOJSKEM OCENJEVANJU

- predstavitev INOVATIVNEGA DELA na šoli
- pedagoška delavnica MODEL III (videoposnetki)

C) Vsako soboto: računalniško usposabljanje

- Vsebina: spoznavanje računalnika, tipkovnice, pisanje teksta z urejevalnikom CHI WRITER, oblikovanje besedila, izpis na tiskalnik, popravljanje besedila, delo z bloki, pisanje indeksov, potenc, risanje tabel, delo z datotekami...
- Vsak udeleženec dobi slovensko navodilo za uporabo programa z zbirko vseh glavnih ukazov.
- Spoznavanje računalniških programov EUIDUC in USPEHUC, ki vsem olajšata spremljavo evidence učencev, njihovega uspeha, statistike – to pa je nepogrešljiva pomoč pri izdelavi najrazličnejših poročil.

22.

VZGOJNA POSVETOVALNICA MARIBOR
MARIBOR, Tomšičeva 13

Vzgojna posvetovalnica Maribor razpisuje tele začetne seminarje:
TRENING VEČJE UČINKOVITOSTI UČITELJEV
TRENING VEČJE UČINKOVITOSTI ZA RAVNATELJE
SEMINAR ZA UČITELJE V ODDELKIH PODALJŠANEGA BIVANJA
PEDAGOŠKE DELAVNICE ZA UČITELJICE 1. RAZREDOV
TEČAJ KREATIVNEGA PISANJA
ŠOLA ZA STARŠE

Tudi v tem šolskem letu organizira Vzgojna posvetovalnica Maribor v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo in šport, enote v Mariboru, začetne seminarje za učitelje, ravnatelje, elementarke, ki jih bo po programu dela Vzgojne posvetovalnice financiral Oddelek za družbene dejavnosti občine Maribor, Ruše in Pesnica. Kotizacij ni!
 Seminarji se bodo začeli v prvem tednu oktobra 1991 (predvidoma od 30. 9. do 4. 10. 1991). Potekali bodo enkrat na teden po tri šolske ure v prostorih vzgojne posvetovalnice; vodili jih bodo strokovni delavci te posvetovalnice. Prijavnice za posamezne seminarje pošljite najkasneje do 25. 9. 1991. Natančen dan in uro vam bomo sporočili kasneje, po oblikovanju skupin. Vzgojna posvetovalnica Maribor organizira tudi tele oblike izobraževanja:
 Trening večje učinkovitosti učiteljev II, III in IV.
 Nadaljevalni seminar za učitelje v oddelkih podaljšane bivanja
 Socialne igre v razredu, začetni in nadaljevalni seminar.
 Trening spretnosti v medsebojnih odnosih.
 Vse druge informacije dobite v Vzgojni posvetovalnici v Mariboru.

Obvestilo

23.

MESTNA ZVEZA ORGANIZACIJ ZA TEHNIČNO KULTURO LJUBLJANA
Ljubljana, Komenskega 7
Telefon: 311-940

RAZPISUJE V ŠOLSLEM LETU 1991/92

tele seminarje za učitelje tehnične vzgoje:
 1. 30-urni seminar za ROBOTIKE
 Kraj: Mladinski tehnični center, Ljubljana, Kersnikova 4/III
 Čas: I. polletje – predvidoma XI–XII/91 – popoldan
 Pogoji: znanje jezika Basic. Seminar za UTV Ljubljana sofinancira – Enota za raziskovanje SM Ljubljane.
 Cena: Učitelji Ljubljane 2.000,00 din, zunanji 10.000,00 din.
 2. 90-urni seminar na temo MODELARSTVO KOT ENA OD METOD ZA RAZVIJANJE USTVARJALNIH SPOSOBNOSTI POSAMEZNIKA
 Kraj: Mladinski tehnični center, Ljubljana, Kersnikova 4/III
 Čas: pričetek 15. oktobra – nato vsak torek od 12.–15. ure skozi vse šolsko leto. Sofinancira SM Ljubljana.
 Cena: Učitelji Ljubljane 2.000,00 in, zunanji 12.000,00 din.

Prosvetni delavec išče pot do vsakega slovenskega pedagoškega delavca. Postati želi takšen, kakršnega potrebujete in pričakujete.
 Veseli bomo vaših predlogov in zamisli.
 Skušali jih bomo upoštevati, o njih pa bomo – če nam boste pisali – spregovorili tudi na časopisnih straneh v eni prihodnjih številkih.

ZAVOD ali ŠOLA: _____

naslov: _____

telefon: _____

PRIJAVNICA ZA SEMINAR STROKOVNEGA IZOBRAŽEVANJA UČITELJEV

NASLOV SEMINARJA: _____

IZVAJALEC: _____

Čas izpeljave: od _____

do _____

SEMINARJA SE BO UDELEŽIL(a) ime: _____

priimek: _____

Datum: _____

ŽIG: _____

Podpis odgovorne osebe: _____

Prijavnico pošljite izvajalcu. Z isto prijavnico prijavljate le po enega udeleženca!

3. 20-urni seminar iz KONSTRUKTORSTVA (FT)

Kraj: Mladinski tehnični center, Ljubljana, Kersnikova 4/III
 Čas: predvidoma JANUAR 1992 – popoldan in sobota. Sofinancira Ljubljane.
 Cena: Učitelji Ljubljane 1.000,00 din, zunanji 8.000,00 din.

4. Nadaljevalni 30-urni seminar za mentorje FOTOKROŽKOV

Kraj: Osnovna šola Ledina, Ljubljana, Komenskega 9
 Čas: NOVEMBER–DECEMBER 1991 – 1 krat na teden
 Cena: Učitelji Ljubljane 500,00 din, zunanji 2.000,00 din.

5. Enodnevni seminar spoznavanja uporabe in predstavitev električnega

dija BLAKE & DECKER v vzgojno-izobraževalnem procesu
 Čas: FEBRUAR 1992 – točen datum določen kasneje
 Cena: Učitelji Ljubljane 300,00 din, zunanji 800,00 din.

6. 30-urni seminar iz RADIOAMATERSTVA

Kraj: Radio klub Ljubljana, Drenikova 32
 Čas: pričetek NOVEMBER – 1-krat tedensko
 Cena: Učitelji Ljubljane 1.500,00 din, zunanji 4.000,00 din.

7. 20-urni seminar VIDEOTEHNIKA

(presnemavanje, montaža, nanašanje zvoka)
 Čas: FEBRUAR–MAREC 1992
 Cena: Učitelji Ljubljane 1.000,00 din, zunanji 3.000,00 din.

8. 15-urni seminar OSNOVE PROGRAMSKEGA JEZIKA BASIC

Kraj: Mladinski tehnični center, Ljubljana, Kersnikova 4/III
 Čas: OKTOBER 1991
 Cena: Učitelji Ljubljane 1.000,00 din, zunanji 2.000,00 din.

9. 15-urni seminar LOGO

Kraj: Mladinski tehnični center, Ljubljana, Kersnikova 4/III
 Čas: MAREC 1992
 Cena: Učitelji Ljubljane 1.000,00 din, zunanji 2.000,00 din.

10. Na željo udeležencev bodo organizirani tudi krajši 3-dnevni seminarji posamezne modelarske dejavnosti (najmanj 10 udeležencev) v zimskih peticah.

Cena: Učitelji Ljubljane 1.000,00 din, zunanji 3.000,00 din.
 Vsi seminarji so organizirani tako, da se učitelji praktično usposobijo vodenje tehničnih interesnih dejavnosti. Na seminar se lahko prijavijo učitelji, ki niso v Ljubljani – vendar plačajo za vsak posamezni seminar ekonomsko ceno.

Prosimo, da izpolnjeno prijavnico pošljete na Mestno zvezo organizacij tehnično kulturo Ljubljana, Komenskega 7, najkasneje do 30. septembra 1991.

Prispevek za seminar nakažite do začetka seminarja na žiro račun: 50101-49105 – Mestna zveza organizacij za tehnično kulturo Ljubljana, Komenskega 7.

Vsi prijavljeni bodo pisмено obveščeni o začetku seminarja.

Obvestilo

24.

ENAJSTA UNIVERZA d. o. o.
Gornji trg 24. P. P. 134
61101 LJUBLJANA

INFORMACIJA O STROKOVNEM POSVETU

ENAJSTA UNIVERZA d. o. o. organizira strokovni posvet z naslovom **Šolska doktrina na sodobni preizkušnji**.

Posvet spada v drugi del raziskovalno-razvojnega projekta, ki bo v celoti končan konec leta 1992, in je namenjen predvsem ravnateljem vseh vzgojno-izobraževalnih institucij in strokovni javnosti ter vsem zainteresiranim. Količina izpeljave projekta, ki bo 8. in 9. novembra 1991 v Ljubljani ali na Blejskem (odvisno od števila interesentov in drugih izvajalskih okoliščin), nameravamo pritegniti tele domače strokovnjake: dr. Z. Medveša, dr. Veljka Rusa, dr. Pečjaka, dr. D. Štrajna, dr. S. Zakrajška, dr. B. M. Zupančiča, dr. Grmčiča, dr. J. Krašoveca, dr. M. Bergantovo, Marka Pogačnika in morda nekatere.
 Vsem vzgojno-izobraževalnim institucijam bomo poslali nadrobnejši dopis s tematsko usmeritvijo posveta, izhodiščno gradivo pa bo objavljeno v naslednji številki Prosvetnega delavca.

ZBRAL IN VSEBINSKO UREDIL: svetovalec za permanentno izobraževanje in štipendiranje učiteljev JOŽE ŽLAHTIČ

NAROČILNICA

PROSVETNI DELAVEC
 61104 LJUBLJANA
 Poljanski nasip 28

Naročam se na Prosvetnega delavca in prosim, da mi ga pošiljate na naslov:

Priimek in ime _____

Ulica in hišna številka _____

Poštna številka in kraj _____

Datum _____ Podpis _____

odprta
šola

Razraščanje osebne, družbene in kulturne patologije

Ena izmed posebnosti našega časa je vsekakor to, da vsaj po statističnih podatkih v industrijsko in gospodarsko najbolj razvitih deželah skoraj ves čas narašča odstotek ljudi z različnimi duševnimi in vedenjskimi motnjami (s psihosomatskimi motnjami, z nevrotskimi motnjami in težavami, s takšno ali drugačno obliko osebnostne motenosti), zlasti pa odstotek ljudi, pri katerih se pojavlja t.i. socialna patologija (kriminal, prostitucija, zasvojenost z mamili, alkoholizem, samomorji idr.). Še bolj hitro pa se množijo pojavi, ki bi jim lahko rekli vedenjska ali kulturna dekadence in patologija (širjenje pornografije, naraščajoče število različnih spolnih odklonjenosti in perversnosti, spolnih zlorab otrok in mladih, spolne razupščenosti in razuzdanosti ali promiskuitete, različne oblike nasilniškega vedenja, različni pojavi kulturnega razkroja in dekadence v umetnosti, mišljenju, osebnem in socialnem življenju, zabavi, športu itd.). Številni takšni pojavi naraščajo tudi pri nas v Sloveniji, v alkoholizmu in samomorjih pa je Slovenija žal celo v zgornjem delu lestvice v svetovnem merilu.

Cepprav so vzroki za vse te različne oblike človeške izravnoteženosti različni, je vendarle treba reči, da ima pri nastanku številnih motenj ali odklonjenosti veliko vlogo okolje, v katerem posameznik živi, posebej pa okolje, v katerem živi otrok ali mladostnik, pri katerem nastane motnja. Medtem ko je splošno znano, da se pri otrocih vrsta nevrotskih in vedenjskih motenj razvije zaradi nezdravega domačega družinskega okolja, pa se premalo zavedamo dejstva, da tudi nezdravo šolsko okolje lahko povzroča resne duševne in vedenjske motnje pri otrocih in mladih, ki jih potem lahko spremljajo vse življenje. Ker gredo vsi normalno razviti otroci v šolo in dolgo let preživijo v šolskih klopek, lahko nezdravo šolsko ozračje ali drugače duševno neugodne šolske razmere ali otrokove šolske izkušnje zelo mladostnikovo duševno zdravje in splošno življenjsko prilagodljivost ali uspešnost. To še posebej velja zaradi tega, ker je šolski uspeh ključnega pomena za nadaljnje poklicno napredovanje in za celoten življenjski potek. Ker se učitelji in starši tega dobro zavedajo, pogosto uporabljajo izredno hude pritisk, da bi otroka spravili skozi šolo in do

poklica. Pri nekaterih otrocih in mladih se to posreči brez opaznih škodljivih posledic, pri drugih pa takšni pritiski lahko povzročijo hude duševne ali vedenjske in tudi osebnostne motnje. To še posebej velja v šoli, kakršna je slovenska, ki ne upošteva dovolj ogromnih medosebnih razlik med otroki in mladimi ter obravnava skoraj vse le po enem konceptu. Poleg številnih drugih vzrokov v moderni družbi (razkroj družin, alkoholizem in druge oblike osebnostne ali vedenjske patologije v družinah, razkroj tradicionalnih družbenih in moralnih vrednot, številne oblike socialne in kulturne patologije v družini in v širšem okolju, poklicna prezaposlenost številnih staršev in prepuščenost otrok samim sebi in cesti itd.) je tudi otrokom neprilagojena šola najbrž eden glavnih povzročiteljev ali pospeševalcev duševnih in vedenjskih motenj pri otrocih in mladih.

Morala pa bi biti nasprotno: Zaradi ogroženosti številnih otrok s tolikšnim številom neugodnih vplivov v domačem in širšem okolju bi ravno šola morala biti okolje, v katerem bi vsi, zlasti pa še ogroženi otroci, našli človeško prijazen in zdrav prostor, ki bi jim pomagal pri zdravi rasti in po potrebi tudi pri premagovanju ali preraščanju neugodnih učinkov domačega in širšega družbenega okolja. Zato je popolnoma nedopustno, da šola ostaja eden od povzročeval-

cev duševnih in vedenjskih motenj pri otrocih. Morala bi jih odpravljati ali blažiti, ne pa še sama povzročati ali sopovzročati in stopnjevati.

To je posebno pomembno poudariti zato, ker ima šola vpliv na skoraj vse naše otroke in torej njeni kvantni vplivi prizadenejo ogromno otrok, tako kot bi njeni ugodni vplivi lahko zelo pomagali vsem otrokom. Če torej želimo razvijati zdravo človeško družbo, bi bilo treba zastaviti vse sile za to, da bi šola postala resnično prijazna za vse, ki vstopajo vanjo, in da bi pri otrocih in mladih z vsem svojim delom pospeševala zdravo notranje ravnesje, harmonične medčloveške odnose in zdravo človeško rast k pristi človeški kulturi. Pri tistih, ki bi že v šolo prišli z različnimi motnjami, ali bi se med šolanjem srečevali s kvantnimi vplivi družine in širšega okolja, pa bi prav šola morala zelo pozorno skrbeti, da bi kar najbolj blažila neugodne učinke domačega in/ali širšega okolja in pomagala otroku, da bi kljub takšnim kvantnim vplivom našel zadovoljivo notranje ravnesje in kolikor toliko zadovoljivo vključenost v zdravo socialno okolje. To bi vsekakor moral biti eden od glavnih ciljev vsega šolskega dela in bolj temeljen cilj šolske dejavnosti kakor posredovanje besednega faktografskega znanja.

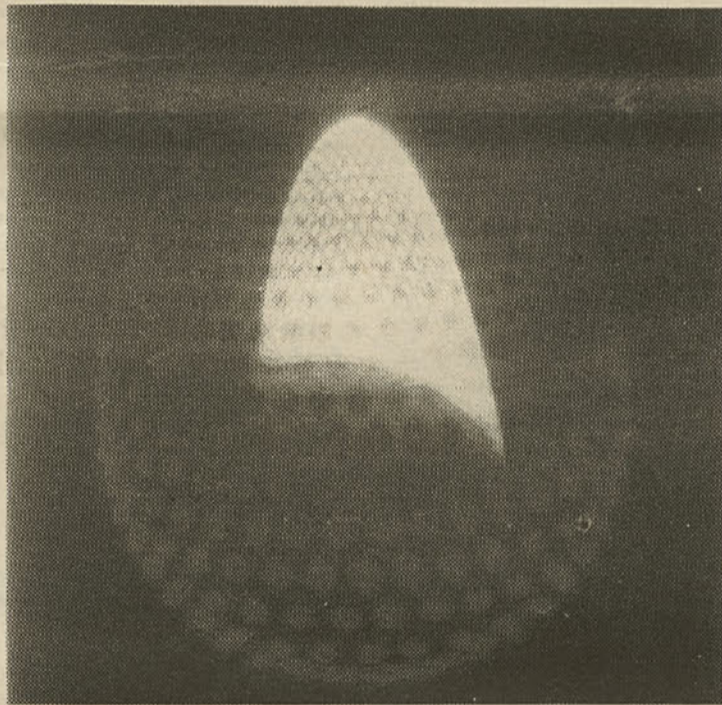
Isto velja za pojave socialne in kulturne patologije, le da je treba reči, da bi imela šola še

večje možnosti prav pri preprečevanju ali premagovanju pojavov kulturne patologije. Kot je bilo že rečeno, kulturna patologija pomeni, da kdo ni našel vstopa v svet pristinih človeških vrednot in da potem postane plen raznih popačenih ali perversnih idej in vrednot ter neustreznih vedenjskih ali življenjskih vzorcev ali pa pade nazaj v dekadentne ali tudi barbarske načine mišljenja, doživljanja in ravnanja. Prav šola pa ima izjemno priložnost, da odpira otrokom in mladim vstop v svet pravih človeških vrednot, prave človeške kulture. To bi vsekakor morala biti ena od njenih poglavitnih nalog. To, da se v tako širokem obsegu razraščajo razne oblike nekulture in barbarstva ali tudi kulturne patologije, kaže, da je odpovedala ravno šola. To ne velja samo za slovensko šolo, temveč tudi za mnoge šole številnih drugih gospodarsko zelo razvitih držav v sedanji zahodni civilizaciji. Kaže, da so se tudi drugod prenekatere šole usmerile skoraj samo k prenašanju raznega faktografskega znanja, zanemarile pa kultiviranje skoraj vseh drugih glavnih plati človeške narave. Posledica tega je naraščajoča poplava barbarstva in družbene ter kulturne patologije.

Videti je, da se tega začnajo zavedati tudi v nekaterih drugih evropskih državah, ki zdaj pripravljajo načrte za to, da bi kultura dobila pomembnejše mesto v večini šolskih programov.

Za našo šolo je treba reči, da je doslej še bolj kot številne druge evropske šole zanemarjala vzgojo in pomoč, otrokom pri ohranjanju (ali, kjer je potrebno, pri iskanju in vračanju) zdravega notranjega duševnega ravnotežja, ki bi jim omogočalo, da bi se v svojem življenju lahko izognili različnim oblikam osebne, socialne ali kulturne patologije. Dobra šola v sedanjem času bi morala prav zaradi ogroženosti otrok in mladih z različnimi oblikami psihološke patologije v domačem in širšem okolju posvečati toliko večjo pozornost posredovanju pristne in zlahke človeške kulture. Zdrava telesna hrana in dobra prehranjenost čisto lahko preprečita telesno okužbo, če pa ta že nastane, lahko prepreči izbruh bolezni ali ublaži trajanje in ostrino bolezni. Isto velja za zdravo duševno hrano, torej za pristno in dragoceno človeško kulturo, ki bi jo otrokom in mladim morala dati šola.

Iz knjige Janeza Svetine Znamenje časov in šola

Carlo Schmelzer: Virus II, 1989, TH

OB 40-LETNICI ŠOLSKIH ODDELKOV UNIVERZITETNEGA KLINIČNEGA CENTRA

Bolnišnična šola – kaj je to?

Že nekaj let ugotavljamo, da so naši kolegi učitelji na osnovnih šolah presenečeni ob ugotovitvi, da na otroških oddelkih ljubljanskih bolnišničnih delujejo osnovnošolski oddelki v sklopu osnovne šole Ledina. Zgodovina teh oddelkov sega v leto 1951, ko je na pobudo profesorja dr. Marija Avčina prva učiteljica iz osnovne šole Ledina začela poučevati hospitalizirane otroke na Univerzitetni pediatrični kliniki v Ljubljani. V tem času so bile ležalne dobe (čas hospitalizacije) izrazito dolge, pri kroničnih bolnikih celo leto ali več. Otroci so tako izgubljali šolska leta, stežka so napredovali iz razreda v razred, hkrati s tem pa so pediatri ugotavljali hospitalizem, nesmotrno izrabo prostega časa itn. To so bili poglaviti razlogi, zaradi katerih se je Pediatrična klinika obrnila na osnovno šolo Ledina z željo, da bi dobili učitelja. V razmeroma kratkem času so ugotovili, da je potreben učitelj tudi na drugih otroških oddelkih, in tako je leta 1958 začela poučevati tudi prva učiteljica na Univerzitetni ortopedski kliniki, leta 1974 pa na Pediatričnem oddelku kirurških strok (otroška kirurgija). Dolga ležalna doba je zahvaljujuč redni šolski program – ta je omogočal izdajanje spričeval tistim otrokom, ki so pri nas končali šolsko leto.

Z razvojem medicine in hkrati s tem tudi s krajšanjem ležalne dobe so se razvijali in spopolnjevali tudi program in metode dela. Tako imamo danes 16 šolskih oddelkov z dvajsetimi učitelji in tehle otroških oddelkih:

- na Univerzitetni pediatrični kliniki na vseh oddelkih za solobne otroke
- na Pediatričnem oddelku kirurških strok
- na Univerzitetni dermatološki kliniki
- na Univerzitetni kliniki za vročinska stanja in infektivne bolezni.

V enem šolskem letu je bil torej pretok učencev od 2300 do 2600 (pri tem je treba upoštevati, da je ležalna doba zelo različna, od enega tedna do nekaj mesecev), vsako leto pa je tudi nekaj otrok, ki končajo šolsko leto pri nas. Čedalje več pa je tudi povratnikov, torej otrok, ki se v določenih časovnih presledkih vračajo na zdravljenje in s tem v našo šolo. Posebno pozornost potrebujejo otroci kronični bolniki, ki del šolskega leta preživijo v matični šoli, del časa pa pri nas. Zato je temeljna zahteva našega dela timsko delo in zelo dobra povezava z matično šolo, saj mora biti delo usklajeno, da otrok ob vrnitvi v matično šolo nima hujših težav.

Tako imamo oblikovana predvsem dva vzgojno-izobraževalna cilja, ki sta enakovredna:

- otroku omogočiti, da sledi programu redne osnovne šole, da se po končani hospitalizaciji lahko brez težav vključi v program svoje matične šole;
- preprečevati in blažiti negativne posledice hospitalizacije in pripomoči k ozdravitvi otrok.

Vzgojno-izobraževalno delo s hospitaliziranimi otroki zahteva skoraj popolno individualizacijo; otrok je namreč zaradi bolezni delno omejen v svoji psihofizični kondiciji, to pa ne pomeni, da ne zmore slediti programom osnovne šole. Pogosto je prav vzgojno-izobraževalno delo tisto, ki otroku omogoča, da se po vrnitvi v matično šolo in svoje okolje ne počuti drugačnega, oviranega v vsakdanjem življenju. V bolnišnični šoli, kjer so delovne razmere vendarle drugačne kot v drugih osnovnih šolah, kjer so metode in oblike dela raznolike, kjer je izbrano temeljno znanje in kjer se mu učitelj kar najbolj posveti, je marsikateri otrok uspešnejši kot v oddelku svoje šole. To je zanj tudi velika spodbuda pri nadaljnjem delu v domačem okolju. Ravno zaradi teh posebnosti pa je sodelovanje z matičnimi šolami zelo pomembno. Le s sodelovanjem

z matično šolo lahko oblikujemo individualni, prilagojeni program, ki otroku omogoča, da lahko uspešno preide na pouk v svoji šoli. Dobro sodelovanje je način in pogoj za uspešen pretok informacij in dober dosežek.

Poleg pouka pa izvajamo v nekaterih oddelkih naše šole tudi posebne programe tako imenovane terapevtske dejavnosti, ki omogočajo otroku, da se lahko izrazi in razvija področja, za katera ima posebna nagnjenja. Te dejavnosti so precej uveljavljene na onkološkem in nevrološkem oddelku. Prav za otroke na teh oddelkih pa ugotavljamo, da se precej težko vključujejo v matične šole, zato smo se po angleškem vzoru odločili pripraviti brošuro, ki naj bi učiteljem in staršem omogočila boljše razumevanje bolezni ter možnosti za otrokovo šolanje po končani hospitalizaciji.

Vsaka bolezen po svoje usmerja otrokovo šolanje, skupni cilj nas vseh pa je, da otrok s čim manj ovirami šolanje konča. Zato v letu, ko šolski oddelki v ljubljanskem Univerzitetnem kliničnem centru praznujejo 40-letnico svojega delovanja, želimo čim več dobrega sodelovanja z drugimi šolami.

ANITA TRNAVČEVIČ

Kje vas in nas šola žuli

Ureja Tereza Žerdin

SVETOVALNI
CENTER ZA
OTROKE,
MLADOSTNIKE IN
STARŠE

Intenzivno učenje slovenskega jezika

Govor in jezik sta pomemben del človekove osebnosti. Dobro razvit jezik pomeni veliko prednost, tako kot slabo naučen in razvit jezik pomeni hudo prizadetost. Tu mislim na jezik, ob katerem raste in v katerem se izobražuje osnovnošolski otrok. Jezik omogoča biti »in«, ali pa se zaradi njega znajdeš »out«.

Vse prednosti na tej začetni stopnji daje materni jezik; jezik, s katerim smo zrasli, v katerem lahko mislimo. Priučen ali le priučevan jezik kot da ni v nas, ni del nas, ne omogoča razumevanja in razlikovanja drobnih tančin, izrazja v prenesnem pomenu, zmanjšuje besedno manevriranje. Slabo priučen jezik pa je sploh huda prizadetost za posameznika, ki je od jezika odvisen.

Na nekaterih slovenskih šolah ali v razredih je kar polovica otrok neslovenskih staršev. Njihov materni jezik ni tisti, v katerem se morajo učiti, v katerem naj bi oblikovali misli, da bi jih potem z besedami izrazili. Mnogi med njimi se zahtevanega jezika priučijo le površno, ker zanj nimajo ustreznega zgleda.

Učenje slovenščine je prepuščeno neslovenskim staršem in otroški družbi; taki, kakršna pač je. Odvisno je od osebne pobude, ambicioznosti in ekspanzivnosti otrok in njihovih družin. Iz skupine neslovencev bi lahko naredili dve podskupini. Eni so prišli zato, ker so iskali boljše, drugi le manj slabo od slabega.

Želje in ambicije prvih so višje. Za svoje otroke želijo, da bi izrabili prednosti, ki se jim ponujajo. Ponavadi so že njihove izhodiščne možnosti boljše. Kot pri podskupini, ki ji gre zgolj za preživetje.

V Svetovalni center prihajajo eni in drugi. Prvi prihajajo ponavadi na svojo pobudo in želijo izrabiti, kar je ponujeno, drugi se tako želijo le zavarovati in prihajajo na željo ali zahtevo šole.

Za vse pa je značilno, da so povezani s »prizadetostjo dvojezičnosti«. Tisti, ki imajo zaradi dvojezičnosti prednost, naše pomoči ne potrebujejo. Jezikovni primanjkljaji se kažejo v siromašnem in tudi neustreznem besednjaku, v slabem pomenem razumevanju besed, v pomanjkljivem slovničnem oblikovanju besed in stavkov. Jezik je torej prizadet na vseh ravneh: leksiki, semantiki, morfološki in sintaksi. Le fonetičnih težav ponavadi ni, prizadetost zaradi slabšega razumevanja se najbolj kaže pri učenju iz učbenikov, prizadetost v izražanju pa pri samostojnem pisanju. Usni govor je lahko tekoč in gostobeden, razumevanje vsakdanjega ustnega jezika neokrnjeno.

Pred kratkim sem se srečala s takim petošolcem. Ima željo, voljo, intelektualne zmožnosti; nima pa spodbude, zgleda in pomoči. Z mamo sta prišla prositi, da bi ga dali v lažjo šolo, to je v šolo s prilagojenim programom. Njegove utemeljitve za prešolanje so bile tako jasno izražene in pametne, da smo že po tem lahko presodili, da ne spada tja, kamor želi. Njegovi stavki pa, ki jih je napisal, so bili tako obupni, da bi se človek zjokal; brez repa in glave, brez pike in velike začetnice, samo mislim, ki so se mu plete iz glave, se je dalo slediti. Izkušeni vem, da je ta jezikovni del mogoče nekoliko izboljšati, če se trening usmeri v ta cilj.

Za pomoč takim otrokom bi predlagala intenzivne krožke slovenskega jezika. Nekoliko se zgledujem po švedskem vzoru.

Ne glede na to, od kod prihaja otrok, koliko je star, kaj so njegov starši, koliko znanja ima, koliko časa bo ostal, ga pritegnejo v intenzivni pouk švedščine. Vse drugo izobraževanje je popolnoma podrejeno cilju učenja jezika. Traja od nekaj tednov ali mesecev do celega leta, toliko časa, dokler ne presodijo, da bo ta posameznik lahko sledil pouku. Prepričana sem, da bi tako intenzivno učenje slovenskega jezika pomagalo učencem pri napredovanju v šoli, učitelji pa bi zaradi boljšega razumevanja lažje delali.

Le malo časnikov ima takšno tradicijo kot Prosvetni delavec. Toda starost še ni vse. »Prosvetni delavec« čaka na prenavo in tudi na vaše predloge.

Naš časopis ima že desetletja isto ime: Prosvetni delavec. Udomačilo se je med nami, pa vendar nekateri menijo, naj bi ga preimenovali, posodobili.

Kako? Svetujte.

učbeniki

Po kakovosti blizu Evropi

Vsak uporablja toliko matematike, kolikor je zna, potreboval pa bi je mnogo več.

Malo preoblikovana misel našega velikega matematika Josipa Plemlja je bila motto dveurne razprave za omizjem o matematičnih učbenikih na blejskem posvetu Učbeniki danes in jutri.

Možnost, da bo imel vsak slovenski učitelj za svoj predmet na voljo več različnih vsestransko dobrih, sodobnih in lepo opremljenih učbenikov;

da bo lahko izbiral med različnim dodatnim gradivom za učenca;

da bo lahko v ustrezni strokovni literaturi našel odgovore na svoja vprašanja o poučevanju zahtevnejših vsebin;

da bo vsak slovenski učenec od države brezplačno dobil vsako leto v trajno last vse potrebne učbenike, se zdi trenutno nedosegljiva.

Ni pa nedosegljivo hotenje matematikov: avtorjev, učiteljev, svetovalcev in založnikov, da kmalu dobi učitelj prenovljene in manjkajoče učbenike in razno gradivo, ki mu bodo v oporo pri poučevanju.

Učbenik je prešel več razvojnih faz. klasični učbenik le z besedilom podaja predpisano učno snov in se opira le na ustrezno znanstveno sistematiko; učbenik nove šole poudarja le usposabljanje za konkretne naloge in je bolj delovni zvezek kot učbenik; sodobni učbenik poudarja predvsem dobro zlitje strokovno neoporečne in sistematično podane snovi ter njeno vpetost v premissljen proces poučevanja (vpeljevanje, podajanje, utrjevanje, preverjanje).

O tem, kakšen naj bo v prihodnje matematični učbenik, katere učbenike in gradivo trenutno najbolj potrebuje učitelj in kakšna naj bo oblika sodelovanja med avtorji in založniki, da bodo zamišljeni visoki cilji čimprej in čim bolj uresničeni, so govorili za okroglo mizo o matematiki na Bledu.

Učitelji matematike vemo, da številne zadrege in težave ob učbenikih in gradiva ne izvirajo samo iz trenutnega gospodarskega položaja. Velik delež krivde zanje je treba iskati v desetletju in več trajajočem drobljenju matematike na razne programe in podprograme in v nenehnem spreminjanju teh programov ter - navsezadnje z odnosom družbe do šolstva nasploh.

Tu ne kaže ponavljati vseh znanih vzrokov, ki bremenijo učitelja matematike že več let. Ne kaže naštevati vseh pozivov poslanih prek Društva matematikov, fizikov in astronomov, posameznih šolskih aktivov in sindikatov, kako pomagati učitelju, da ne bo zajemal vseh moči le iz svoje pedagoške zagnanosti. Vsi jih dobro poznamo.

Tako vemo, da so se skoraj vsi učitelji, ki niso učili na naravoslovno-matematičnih ali pedagoških usmeritvah po učbenikih F. Križaniča oziroma po učbenikih P. Legiša iz leta v leto otepal s težavami, kaj vzeti v roke. Noben učbenik namreč ni povsem ustrezal vsebinam predpisanih učnih načrtov.

Učbenik matematike ostaja klub novim načinom poučevanja od uporabe delovnih lističev do računalnikov in videokaset še zmeraj temeljni pripomoček pri učno-vzgojnem procesu.

Iz šolske rabe so tako izginjali dobri učbeniki, tisti ki so bili, pa so se večkrat spreminjali in se pojavljali razdeljeni na posamezna poglavja v obliki snopičev.

Okrogla miza je nadalje ugotovila, da se pri matematiki le počasi obrača na bolje. Število različnih programov se že manjša in upati je, da se bo tudi v majhni Sloveniji kmalu pojavilo več različnih kompleto učbenikov za vse predpisane programe. Za notranjo diferenciacijo posameznih vsebin pa naj bi bilo na voljo raznovrstno dodatno gradivo.

Prizadevanja je mogoče uresničiti, saj imamo Slovenci že nekaj matematikov, ki so napisali zelo dobre učbenike, še veliko pa je najbrž takih, ki jim doslej ravno neurejene razmere v šolskem sistemu niso dajale potrebne spodbude za zahtevno in tudi ne ravno hvaležno delo, kot je pisanje učbenikov.

K izboljšavi kakovosti in bogatejši ponudbi učbenikov bi veliko pripomogel tudi spremenjen način nastajanja učbenikov. Upati je le, da ministrstvo tokrat spet ne bo mlelo prepočasni in da bo novi predpis kmalu začel veljati.

Metoda, da tisti, ki učbenik razpiše in spremlja ves njegov nastanek, tega končno tudi potrdi, je bila doslej naša posebnost, ki je razvitejši svet ne pozna. Zato si v prihodnje želimo, da bodo avtorji skupaj z založbami pripravljali učbenik in se skupaj trudili, da bo učbenik kar se da dober. Končno sodbo o njegovi kakovosti pa naj bi izrekla od celotnega nastajanja učbenika popolnoma neodvisna strokovna komisija.

Tudi blejsko srečanje avtorjev učbenikov matematike, naravoslovja in družboslovja, ki sodelujejo z Državno založbo Slovenije, potrjuje optimizem. Glede na vsebino številnih predavanj in razprav lahko trdimo, da se vsaj glede kakovosti učbenikov približujemo Evropi. Počasneje pa se ji bomo približali v vsem drugem.

Srečanje se je izkazalo za potrebno in koristno. Vsi sodelujoči matematiki smo živahno razpravljali še po končanih predavanjih. Utrnilo se je veliko misli, vaše predloge in želje pa pričakujemo na Državni založbi Slovenije.

MILENA STRNAD

Spoštovani bralci!

V uredništvu Prosvetnega delavca si prizadevamo, da bi časnik čim bolj prilagodil vašim željam in potrebam. Veliko razmišljamo o njegovi vsebini pa tudi obliki.

Kaj menite o Prosvetnem delavcu vi?

Že dalj časa je slišati - in tega se zavedamo, da je samo ime časnika že kar arhaično. Iščemo torej lep, vsebinski primeren naslov.

Predlagajte in izbirajte!

Prehodno obdobje v učbeniški politiki

Pravilnik o potrjevanju in izdajanju učbenikov še nastaja

Začetek šolskega leta je že ponavadi čas, ko zbuja učbeniki v javnosti dosti pozornosti: Kdaj in kako naj pridejo učenci do njih, koliko stanejo, kaj bo novega v tem šolskem letu, katerih učbenikov sploh ne bo in podobno. Čeprav gre za vprašanja, ki imajo korenine globoko v šolskem sistemu in jih sproža stopnja nejezive (ne)organiziranosti, zanimanje za rešitev tovrstnih vprašanj kmalu zamre - do naslednje sezone.

V začetku septembra so se na posvetovanju Učbeniki danes in jutri na Bledu zbrali avtorji in nekateri drugi sodelavci Državne založbe, da bi se ozrli na opravljeno delo in obremen naprej. Včasih se zdi, kot da se založba ne odziva dovolj hitro spremembam in napredovanju znanosti ter pedagoške teorije in prakse; po drugi strani pa doživljamo očitke, da se učbeniki prehitro in nenehno spreminjajo. Avtorji učbenikov so poleg obli-

kovalcev učnih načrtov seveda najbolj izpostavljeni tej dilemi, veliko pa jim je tudi do tega (nimajo zmeraj tudi možnosti), da bi ponudili šoli najboljše. Kje smo danes z naravoslovnimi učbeniki v primerjavi s svetom, kako z učbeniki slediti razvoju šolskega sistema, kaj prinašajo v pouk alternativni učbeniki, je bila osrednja vsebina posvetovanja. Avtorji pa so s svojimi strokovnimi pogledi na nerešena vprašanja dejavno sodelovali za

okroglimi mizami, za zgodovino in družboslovje, za matematiko in za naravoslovje.

Vloga in pomen učne tehnologije sta v vsaki družbi odvisna od njene splošne kulturne in materialne razvitosti, od načina organiziranosti in izvajanja pouka, usposobljenosti in ustvarjalnosti učiteljev, od strokovnega angažiranja pri pripravi učne tehnologije in še česa. Tokrat je bil govor o učbenikih. Mnenja o zasnovi sodobnega učbenika so se razlikovala in dopolnjevala. Učbenik prav gotovo ni več edini vir znanja, zato je poleg vsebine (didaktično transponirana znanost) pomembno njegovo povezovanje z drugimi viri znanja. Dober učbenik danes navadno nastane s skupinskim delom strokovnjakov - ustvarjalcev in

založbe, zato je toliko pomembnejše prizadevanje založbe za popolno samostojnost priprave učbenika, to pa pomeni tudi popolno odgovornost na drugi strani.

Dve stvari sta bili neposredni pobuda posvetovanja na Bledu.

1.) Dejavnost kataloške priprave učbenikov Modri Janez in širša stika z učitelji in šolami eni strani ter z avtorji učbenikov na drugi strani.

2.) Šolske založbe (med njimi DZS pripravlja polovico vseh slovenskih učbenikov) si že več let prizadevajo za ureditev izdajanja učbenikov. Cilj je bolj raznolika ponudba učbenikov v svobodnem trg; to pa seveda pomeni anarhije, temveč delovne urejenega sistema z jasno razdeljenimi nalogami.

PRIPRAVA UČBENIKOV PO NOVMEM

Pravilnik o potrjevanju in izdajanju učbenikov, ki naj bi začel veljati z novim šolskim letom, je žal še zmeraj v osnutku (morda bi lahko bil motto posvetovanja na Bledu UČBENIKI VČERAJ IN POJUTRISNJEM!). To vnaša zmedo, čeprav novosti ni veliko. Zadevajo pa predvsem vlogo Zavoda za šolstvo in šport. Osnutek pravilnika določa faze priprave učbenika takole: v spremljanje učbenikov in ugotavljanje potreb, razpis (natečaj ali: informacija o potrebnih učbenikih), priprava predloga učbenika in njegova ocena v založbi, recenzijski postopek in potrditev ter vnos v katalog potrjenih učbenikov, nato natis in vpeljevanje v učno prakso.

Doslej je učbenik začel nastajati na Zavodu za šolstvo (koncept in poskusno poglavje), na podlagi pozitivne ocene razprave pa je delo nadaljevala založba. Delavci Zavoda so kot konzultenti sodelovali v procesu priprave od zasnov do potrditve učbenika. Po novem je odgovornost za zasnov in celoten učbenik prepuščena založbi. Zavod je dolžan pripraviti vse potrebne informacije o učnem načrtu (katalogu znanj) kot podlaga za pisanje učbenika, potrjevanje učbenika pa poteka neodvisno od ustvarjalcev. Tak način pripomore k večji objektivnosti, ki bo potrebna v pričakovani alternativni ponudbi učbenikov.

Prehodni čas, ko zastareva do zdajšnji model priprave učbenikov, novi pa še ne velja, je spodbudil več zamisli, ki vnašajo raznolikost in večjo ponudbo raznovrstnega gradiva za učence, ven-

dar bi morali biti pogoji za vse potencialne avtorje in založbe enaki. To pomeni javno informacijo o potrebnih učbenikih in pripravljene učne načrte (kataloge znanj). Učbeniki naj ne bi nastajali v zaprtih krogih tistih, ki so jim dostopni izhodiščni podatki. Veliko dela je že opravljeno, zato uredimo še in čim prej preidimo od deklarativnih zapisov k dejanjem.

ALEKSANDER COKAN

UČBENIKI DANES IN JUTRI

ZGODOVINSKI UČBENIKI

Naj ne vsiljujejo vrednostnega sistema

Ali so lahko učbeniki zgodovine manj ideološko obarvani, pravzaprav manj indoktrinarni? Da, je najkrajši odgovor, ki smo ga slišali na nedavnem (11. septembra) posvetovanju avtorjev učbenikov Državne založbe Slovenije na Bledu. Posvetovanje je bilo sicer zasnovano mnogo širše, vendar je eden pogovorov za okroglo mizo namenjen ravno zgodovini in deloma družboslovju. Da je beseda za omizjem precej zadevala omenjeno vprašanje, pa kaže pripisati tudi izhodiščem za pogovor o učbenikih zgodovine. Doslej je namreč v šolah prevladovalo poučevanje politične zgodovine, ki je učenec tudi nehote dajala okrnjeno predstavo o preteklih obdobjih, za nameček pa se je prav zaradi svoje temeljne, torej politične usmeritve precej priklanjala ideološkim zahtevam oblasti. Predmet je v bistvu učencem vsiljeval določen vrednostni sistem, kot je dejal eden od sogovornikov za omizjem, in s tem indoktriniral, to pa naj ne bi bil smoter pouka zgodovine.

Rešitev so avtorji učbenikov in navzoči visokošolski učitelji videli v drugače zasnovanem poučevanju zgodovine, ki nujno terja tudi spremembo šolskih knjig. Pri tem so ubrali dve smeri: Ena je podajanje zgodovine kot civilizacijsko-kulturnega pro-

cesa, kjer naj bi bila politična zgodovina del učne snovi in ne bi enako pomembno vlogo dobila tudi gospodarska in kulturna zgodovina. Očitno je namreč, da se zamišljena korelacija med predmeti ni kaj prida uveljavila in da je dosegljiva rešitev prav v tem. Tako bi zgodovina izšla bila svoje ideološko poslanstvo in ne bi več nastopala kot prenosilka ali vsiljevalka vrednostnega sistema, marveč kvečjemu kot oblikovalka vrednot - in še bi iz izborom dejstev, ne pa z vsiljevanjem sodb.

Druga pot, ki je bila nakazana na blejskem srečanju avtorjev učbenikov Državne založbe, je dopolnjevanje sistema poučevanja zgodovine po vertikali. Slišali smo zamisel, naj bi zgodovina s sistemom analiz pripeljala učence do možnosti sintetiziranja učne snovi. Pot naj bi vodila učencu bližje v dosegljivejšem okolju, k manj znanemu in splošnemu, torej bi v osnovni šoli bil še zmeraj poudarek na nacionalni zgodovini, v srednji pa na splošni. Takšen sistem pa zahteva vpeljavo zgodovine že v peti razred osnovnih šol. Vse to naj bi upoštevali pri snovanju novih šolskih knjig za pouk zgodovine, pri čemer naj bi založba zagotovila tudi višjo raven likovno-grafične podobe učbenikov.

B. N.

Knjiga, ki ne zastari

Pojem kakovosti učbenika si predstavljamo zelo različno. Eni mislimo na vsebino, drugi na likovno in oblikovno zasnovanost, tretji na kakovost tiska in papirja, pa spet na dolžino besedil in izvlečkov. Predvsem pa bi moral učbenik združevati vse to tako, da bi ga vsak otrok z veseljem uporabil tudi doma v prostem času, kot zanimivo branje.

Nekaterim razmišljanjem se pridružujejo tudi učitelji Osnovne šole Trnovo v Ljubljani. Menijo, da je samo en učbenik za določeni predmet premalo, da bi učitelj na podlagi tega lahko pripravljala učne ure tako, da bi upošteval otrokovo individualnost. Resnično bi ga torej lahko uporabljali tudi pri različnih oblikah pouka (diferenciranem, integriranem).

Učbenik bi moral pomagati učitelju pri njegovem ustvarjalnem delu in ta naj bi imel kljub temu na voljo vse dobre in stare učbenike ter drugo literaturo, iz katere bi izbral posamezne vsebine.

Strinjam se z nekaterimi avtorji, ki pravijo, naj učbenik vsebuje veliko več, kot mora otrok znati in je zapisano v učnem programu. Prav tako menim, da bi morali učitelju pustiti izbiro, po katerem učbeniku bo delal, zato bi moral trg to možnost tudi ponujati.

Pri nekaterih predmetih so naši učitelji to možnost z veseljem sprejeli. Izbrali so učbenike, ki so bližji otrokovemu življenju in razmišljanju in podajajo snov privlačno za prav vsakega otroka (npr. SND za 3. razred, večja izbira literature za angleški jezik). Pri matematiki pa poleg osnovnega učbenika omogočajo diferenciacijo in individualizacijo zbirke tekstnih nalog (Vaje iz matematike), ki so sestavljene

zelo domiselno ter so prijetne za reševanje. Otroci zelo radi rešujejo tudi naloge iz zbirke Matematični orehi. Računanje je igra... ki največkrat takoj dajo prvotno informacijo v obliki slike ali kako drugače igrivo. Pomembno je, da si učitelj lahko izbere tak učbenik, do katerega ima pozitiven odnos, in tako posredno otroku približa knjigo, ki jo bo ta z veseljem sprejel tudi kot neobvezno berivo.

Predlagam anketo, s katero bi učitelji in učenci izrazili mnenje o učbenikih; na taki podlagi bi ustvarjalci vsebinski in oblikovno laže izdelali nove učbenike.

Učitelji menijo, da poleg alternativnih učbenikov primanjkuje didaktičnega gradiva, ki bi učni proces ponazorilo in popestrilo, učiteljem pa prihranilo čas, ki ga porabijo, da si vse to izdelajo sami. Predlagajo tudi tiskanje učbenikov in delovnih zvezkov na reciklažni papir. Dobro bi bilo, če bi vse debelejšje učbenike imeli v šoli in tako razbremenili že tako pretežke šolske torbe. Več pozornosti moramo nameniti tudi oblikovanju učbenikov, zato da bodo za otroke še privlačnejši.

Učbenik naj ima trajno vrednost, ki spada po koncu šolskega leta na police domače ali šolske knjižnice, in ne med star papir.

TEJA VALENCIČ

ALTERNATIVNI UČBENIKI

Izziv za učenje in poučevanje

Alternativni učbeniki so koristni, če so, kar zadeva kakovost, konkurenčni, če izhajajo iz različnih podmen o znanju, poučevanju... - tako da lahko učitelj izbira to, kar mu bolj ustreza. Alternativni učbeniki lahko pomenijo izziv za doseganje višje kakovosti v učenju in poučevanju, vendar morajo biti v ta namen izpolnjeni nekateri pogoji:

● Potrebni so učni načrti, ki niso usmerjeni samo v vsebine pouka, temveč tudi v procesne cilje (razmišljanje, reševanja problemov, pridobivanja raznih spoznavnih spretnosti...). Potem tudi učbenik ne bo le razširjena vsebina učnih načrtov. Tudi zato se najlaže uveljavljajo alternativni učbeniki na področjih, kjer je pomembno pridobivanje spretnosti, in ne le znanja (matematika, tuji jeziki, delno naravoslovje).

● Podobno morajo biti širše opredeljeni tudi načini in merila preverjanja znanja (raznolikost načinov!), zlasti kadar vpeljujemo »eksterno preverjanje«. Sicer bo učitelj izbral predvsem učbenik, ki »bolje pripravlja na končne teste«!

● Pomemben prvi pogoj pa je tudi dobro zasnovano izobraževanje in spopolnjevanje učiteljev, ki te pripravi na smotno izbiro in ustvarjalno uporabo učbenika, tako da ne sledijo pasivno »receptom« (učitelj kot »razmišljujoči praktik«). Gre za izobraževanje nasploh, pa tudi za tisto, ki je neposredno vezano na vpeljevanje novega učbenika. Učitelj mora biti seznanjen s podmenami, ki vodijo pisce in z navodili za uporabo (spremna beseda, priručnik...).

BARICA MARENČIČ-POŽARNIK

PLANET V KRITIČNEM TRENUTKU SVOJE ZGODOVINE

Gaia, modri planet

Izšlo pri založbi Mladinska knjiga

Nova spoznanja znanosti, ki se odpirajo z razvojem sveta in novih področij delovanja, prinašajo tudi potrebo po novi in drugačni strokovni literaturi. Tako so v svetu že nekaj časa, pri nas pa seveda nekoliko pozneje, začutili potrebo po ekološki literaturi, po literaturi, ki skuša človeka ozavešiti ali mu, kolikor je pač mogoče, prepričati, da bi popolnoma uničil naravo in do skrajnosti porušil ravnovesje na planetu, kjer živimo. In izid enega takšnih del je bil pospremljen prejšnji teden s tiskovno konferenco, ki jo je pripravila založba Mladinska knjiga.

Skupina strokovnjakov, od predavateljev z različnih svetovnih univerz, sodelavci pomembnejših svetovnih ustanov, raziskovalci, časnikarji, zgodovinarji in cel team pristojnih ljudi torej je sodeloval pri pripravljanju ekološkega atasa Gaia, modri planet, ki ga je v izvirniku uredil Norman Myers. O tej knjigi sicer govorimo kot o atlasu in jo tako označuje tudi sam podnaslov, vendar to ni atlas v navadnem pomenu besede. Zbir besednega in slikovnih prikazov daje globalni vpogled v sistem dogajanja na Zemlji, prikazuje in analizira planet v njegovi zdajšnji podobi in stanju. Številni podatki o okolju, statistične napovedi in pogosto nasprotujoča si mnenja so razporejena v sedem poglavij - Kopno, Ocean, Elementi, Evo-

lucija, Človeštvo, Civilizacija in Upravljanje, vsako od njih pa je obravnavano iz tehle zornih kotov: potencialni viri, krize in alternative pri upravljanju, besedila vpeljujejo zlasti v poznavanje delovanja ekosistemov, njihovo odvisnost in prepletенost.

Knjiga Gaia, modri planet, širi bralcu pogled na sodobni svet, in ga opozarja na to zapleteno več-disciplinarno problematiko. Pri založbi jo namenjajo za dopolnilno študijsko gradivo srednješolcev in študentov ter vseh, ki spremljajo razvoj naravoslovnih znanosti, kolikor pa bodo znali bralci spoznati njeno ne le vsebinsko, pač pa tudi etično vrednost, koliko se bodo ovedli, kako občutljiv je ta planet in v kako kritičnem času njegovega obstoja živimo, pa je drugo vprašanje. Knjiga obravnava Gaio, Geo ali Gejo, kakor že hočete, predvsem kot živ in občutljiv organizem, ki se nenehno spreminja. Sama tematska delitev atasa v sedem poglavij pa tudi tridelna obravnava vsakega od njih veže posamezna poglavja z istim namenom: tako strukturirana naj bi omogočila natančen pregled nad njimi, obenem pa ponuja v premislek in opozarja na možnosti, ki jih imamo, na napake, ki jih delamo, in nakazuje mogoče rešitve iz zdajšnjega položaja z alternativnimi ukrepi. Besedilo z vsoto urejenosti množice podatkov, fotografij, preglednic tematskih

zemljevidov, legend, ilustracij in statističnih prikazov opozarja na množico ekoloških problemov, tudi takšnih, ki se nam iz urbanega sveta morda prvi trenutek ne zdijo tako usodni - na erozijo, izsekavanje gozdov, izredno hitro širjenje puščav in izginjanje rodovitne prsti. Opozarja tudi, da povzročata planetarno krizo prepletanje treh dejavnikov: naraščanje prebivalstva, zastoj ekspanzije rasti in rasti trošenja naravnih virov ter velikanska izraba tega planeta. Kljub temu je atlas pisan optimistično. Za uresničitev tega upanja pa bo treba izpolniti več pogojev, zlasti pa usmerjati razvoj tako, da bo temeljil na spoznanjih sodobne ekologije in termodinamike. Uspoštovati bo moral zlasti ohranjanje sposobnosti razvoja biosfere, ekosistema ter dedne raznolikosti.

Knjiga je namenjena predvsem novemu bralcu, bralcu z višjo zaveditvijo, ki sveta ne dojema več z logiko moči, nadvlade, strahu, pač pa z razumevanjem. In treba

bi bilo razumeti predvsem poglavitno misel knjige, da lahko modro uporabljena Zemljina bogastva še vedno zadostijo potrebam človeštva. Atlas poudarja novo etiko - etiko ohranjanja in odgovornosti, ki naj bi jo upošteval sodobni človek ob spreminjanju sveta okoli sebe.

Toda - koliko je ta etika, ki temelji na visoki stopnji človekove zavesti, sploh uresničljiva v časih, v kakršnih je recimo Slovenija zdaj?

Zdajšnji časi, je povedal v svojem razmišljanju na tiskovni konferenci ob izidu knjige dr. Dušan Plut, znova niso naklonjeni ekologiji. Vse posege v naravo naj bi namreč spremljala ekosistemska presoja, v Sloveniji pa sploh nimamo razvojne strategije, ki bi lahko vplivala na omejitve skromnih naravnih virov, ki jih ima naša država; ta strategija bi morala postati sestavni del gospodarskega razvoja. To pa je tudi poslanstvo predstavljene knjige.

VLASTA KUNEJ

Hermina Klun

1934-1991

Hermina Klun-Dreo je bila rojena v Mariboru, umrla pa je v Ljubljani. V Mariboru je končala šolo za medicinske sestre, višjo šolo za zdravstvene delavce v Ljubljani, s Prešernovo nagrado za diplomsko delo je diplomirala na oddelku za sociologijo na ljubljanski univerzi.

Začenja se novo šolsko leto in mnogi kolegi in kolegice se bodo spomnili svoje sodelavke Hermine Klun, ki je odšla od nas spomladi, ko se je drugo polletje nagnilo h koncu.

Prof. Hermine Klunove se spominjamo njeni nekdanji sodelavci na Šoli za medicinske sestre - babice v Ljubljani kot izjemne osebnosti, ki je bila najprej ob dolgoletnem ravnateljstvu prof. dr. Vitu Lavriču nepogrešljiva pomočnica ravnateljstva, po njegovi upokojitvi pa je postala prva ravnateljica - ženska, saj so več kot 200 let vodili šolo zdravniki porodničarji. Prav gotovo ni bilo naključje, da je leta 1978 začela voditi šolo, saj je zanj živila od začetka svojega službovanja in ji s predanim delom in življenjsko vedrino dajala ton. Zbirala je okrog sebe in v profesorski zbor podobno misleče ljudi, predvsem strokovnjake za določena področja - učili so tudi magistri in doktorji znanosti. Pedagoške konference so bile prijateljska srečanja, saj so se jih udeleževali redno tudi številni honorarni predavatelji, kajti sprejemala jih je in upoštevala prav tako pozorno kot nas, redne člane učiteljskega zbora.

Glavna skrb gospe Klunove je bila poleg izobraževanja vzgoja učenk babic. Za sprejem na šolo ni bilo dovolj le dobro spričevalo, prof. Klunova je v pogovori iskala posebne osebnostne odlike prihodnjih učenk, kot so predanost sočloveku, sočutje, skromnost in veselje do dela z materjo in dojenčkom.

Bila je odlična pedagoginja tudi v razredu, saj je ves čas tudi poučevala. Svojo strokovnost je spopolnjevala l. 1956/57 v Angliji, ko je imela štipendijo British Councila, leta 1960 pa je delala v Maternity Hospital University of Chicago. V strokovnih člankih in knjigah je prenašala svoje znanje najprej svojim učenkam in javnosti. Že leta 1973 je izdala Zdravstveno vzgojo nosečnic, ki je bila še štirikrat ponatisnjena. Knjiga podaja sodobne poglede na varstvo ma-

tere in otroka, koristila naj bi predvsem sestram bobicam pri delu v zdravstvenih domovih in posvetovalnicah za žene ter pri organizaciji materske šole. Vneto je raziskovala tudi šolanje babic v svetu, in o tem je tudi pisala. Pomemben je tudi njen prispevek k Zgodovini zdravstvenih šol v Sloveniji l. 1970, v kateri je predstavila razvoj ljubljanske babiške šole od njene ustanovitve l. 1753. Z občudovanja vredno vztrajnostjo je vse do zadnje moči pisala svoje poslednje delo - knjigo Pripravimo se na porod, ki bo verjetno izšla letos jeseni.

Toda kljub temu, da je bila prof. Klunova resnično sončen človek, polna ustvarjalnega duha, ji življenje ni bilo naklonjeno. Časi srednjega usmerjenega izobraževanja so bili zanjo usodni, saj so novi pogledi v vzgoji in izobraževanju ter organizaciji šol zatrli babiško šolo v Ljubljani, ne glede na to, da je slovela po svoji tradiciji tudi zunaj naših meja. To jo je globoko prizadelo. Tudi ona sama, kljub izobrazbi in bogatim pedagoškim izkušnjam ter strokovni nepoprečnosti »ni bila dovolj dobra«, da bi se lahko posvetila na novo ustanovljeni srednji zdravstveni šoli - smela je biti le eno leto v. d. ravnateljica SZŠ v Ljubljani, potem pa se je umaknila v popolnoma drugo usmeritev - v drugačen tip šole, v litostrojno šolo, predavati zdravstveno vzgojo.

Ko smo se letos maja zbrali nekdanji profesorji, zdravniki in višje medicinske sestre - učiteljski zbor nekdanje šole za medicinske sestre-babice na svojem rednem letnem srečanju, smo se poklonili spominu naše ravnateljice tako, da je vsak izmed nas napisal misel o njej na spominski list. Ta list, brez podpisa avtorjev, je bil iskren dokaz njene priljubljenosti v kolektivu, zato spomin nanjo v nas ne bo zbledel.

Profesorica Klunova ostaja nepozabna tudi mnogim učenkam bobicam, ki jih je materinsko vzgajala, učila in spremljala tudi pozneje njihovo življenjsko pot.

V naših šolah bi bilo dijakom lepše in topleje, ko bi jih učili in vodili lahko taki pedagogi, kot je bila prof. Hermina Klunova.

SLAVICA NAVINŠEK

sporočila

Karel Kordeš

Tik pred začetkom šolskega leta je umrl človek, ki je bil z vsem svojim bitjem vse življenje globoko povezan z zemljo. Sledove te svoje ljubezni je pustil povsod, kjer je živel in ustvarjal: na svojem domu, na svoji šoli in njeni okolici, ki jo je 26 let neurtudno spopolnjeval, lepšal in zasajal.

Rodil se je leta 1927 v Lobnici ob Dravi, v delavski družini. Preživel je hudo otroštvo, saj je že zgodaj izgubil starše. Po vojni je končal kmetijsko šolo in višjo pedagoško šolo na predmetni skupini biologija-kemija. S svojo ljubeznijo do branja in iskanja kulturnih vrednot svojega naroda si je vse življenje širil znanje in svoj prirojeni estetski čut in tako zorel v moža izredne kulturne razgledanosti.

Služboval je v Halozah in Rušah, na osnovno šolo Karel Destovnik Kajuh, Šoštanj je prišel leta 1965. Njegova izjemna delavnost ter human in topel odnos do otrok in kolegov na šoli sta utrdila njegov ugled, da mu je bilo po smrti ravnatelja Kosa leta 1966 zaupano mesto ravnatelja šole, le-to pa je zgledno vodil vse do svoje prezgodnje smrti.

Njegov nenehno snujoči ustvarjalni duh je iskal in našel rešitve za posodabljanje šole, učil in širil pedagoškega znanja svojega kolektiva. Znal je tkati prijateljske vezi z drugimi šolami in številnimi kulturnimi delavci po vsej Sloveniji.

Sprejemljiv za vse pobude je omogočil razcvet Kajuhove bralne značke in ob njej kakovostno in obsežno rast knjižnega fonda in ureditev knjižnice na šoli. S posebno ljubeznijo je s sodelavci zbiral gradivo za Kajuhovo spominsko sobo in našel stike s preživelimi člani Kulturniške skupine XIV. divizije. Z njimi je ostal v prirčni povezavi vse do zadnjega. Tako ima šola danes tako rekoč majhen muzej enega od obdobja slovenske zgodovine iz druge svetovne vojne.

Stalna slovenska razstava Likovni svet otrok, ki je bila zasno-

vana na naši šoli pred 23 leti in je bila vsako leto odprta s skrbno izbranim kulturnim sporedom, je obogatila estetsko doživljanje mnogih otrok ter omogočila samopotrdiven njim in njihovim likovnim pedagogom. Ta ga je popolnoma zaposlila za več mesecev in še nad zadnjo - letošnjo - je hotel bdeti, čeprav so bile njegove moči že pri koncu.

Navezoval je prijateljske stike s šolami zamejskih Slovencev, posebno s šolo Karla Destovnika Kajuha, Gropada - Padriče pri Trstu in omogočal medsebojna srečanja. Osebnost se je trudil za razmah Prušnikove bralne značke, da bi naši učenci bolje spoznali boj koroških Slovencev za priznanje njihove samobitnosti v Avstriji.

Pod njegovim vodstvom je bila šola velikokrat prizorišče zglednih nastopov, ki so se jih udeleževali učitelji celjske regije.

Za svoje ustvarjalne pedagoške in kulturne dosežke je prejel več nagrad in priznanj, najpomembnejša so: Zagarjeva nagrada in Zagarjevo priznanje šoli, Kajuhova nagrada, Šilihova plaketa in priznanje Zveze prijateljev mladine.

Naš ravnatelj Karli je bil enkratna osebnost izjemnih človeških lastnosti. Topel, preprost človek, spoštljiv do slehernega človeka, tako otroka kakor odraslega. Bil je rojen pedagog, kazen mu je bila tuja. V vsakem človeku je iskal in našel najprej dobre lastnosti, ker je bil dober tudi sam. Z učenci je ravnal očetovsko - kakor da bi bili njegovi otroci. Ljubil je slovensko pesem, slovensko zemljo, planine - in spoštoval slovenskega kmeta. Zato je užival v svojem kolektivu spoštovanje in ljubezen.

Poslavljamo se od njega žalostni in pretreseni, z zavestjo, da nam bo ostal v spominu kot plemenit človek, dober tovariš in izvrsten pedagog, ki je naredil v življenju mnogo več, kot veleval mu je stan.

NEŽKA MLAKAR

Ekologija z biologijo

Ob sprejemanju in prenavljanju programov v srednjih šolah se je močno spremenila tudi zastopnost biologije v različnih smereh in na raznih stopnjah izobraževanja. Ob korenitih posegih v učne načrte - takšen je bil na primer že vpeljevanje »modre verzije« v gimnazije leta 1973, je naša stroka spremenjena načrte najprej preskušala na manjšem vzorcu šol in potem dopolnjeno gradivo pred vpeljavo v šole predstavila učiteljem ter jih pridobila in usposobila za spremembe.

Evalvacija srednjega usmerjenega izobraževanja pa je pokazala, da so nekatere vsebine predmeta biologija v sklopu SVIO za manj zmogljive učence in nekatere programe prezahtevne, zato je predmetna komisija za biologijo pri Zavodu Republike Slovenije za šolstvo, ki jo je vodila pedagoška svetovalka Danica Kmecl, maja 1990, pripravila osnutek novega učnega načrta in predlagala poskusno vpeljevanje na treh srednjih poklicnih šolah v Sloveniji. Pod naslovom Ekologija z biologijo (70 oziroma 105 ur) so ta projekt v šolskem letu 1990/91 izvajale profesorice Minka Vičar, na Srednji lesarski šoli v Ljubljani, Meta Kejžar in Iskra, srednji šoli elektrotehniške in kovinskopredelovalne usmeritve Kranj, in Ana Hartman na Srednji kovinarski, strojni in metalurški šoli Maribor.

Zavod RS za šolstvo je sprejel strategijo načrtovanja predmeta strategijo vpeljevanja v prakso in metodologijo evalvacije.

Pripravljen je bil katalog znanja. Vanj so bili uvrščeni smotri na različnih kognitivnih ravneh diferencirano za dve zahtevnostni stopnji, od katerih bi bila višja primernejša za preskušanje v štiri letnih poklicnih šolah. Nadrobneje pa so bili smotri oblikovani in preskušeni v omenjenih triletnih poklicnih šolah. Načrt je zaradi dostopnega gradiva, gmotnih možnosti za delo na strokovnih šolah, usposobljenosti učiteljev in aktualnosti vsebine izhajal iz četrtega poglavja učnega načrta biologije: Živa bitja so odprti sistemi. Ob naravoslovnem pogledu na ekologijo je zajel razbremenjen pregled najpomembnejših življenjskih procesov. Načrt predvideva po-

vezavo s stroko glede na panogo, za katero šola izobražuje. Izhaja iz organizma kot osnovne enote živega, povezanega z okoljem in od njega soodvisnega. Vaje, ki zavzemajo velik del pouka, omogočajo učencem samostojno pridobivanje temeljnih spoznanj in jih seznanjajo s temeljnimi metodami dela in pripomočki. Načrt zajema posamezne ekosisteme v Sloveniji, terenska vaja pa predvideva ogled vira onesnaževanja in čistilne naprave.

Po poskusni vpeljavi predmeta so se izvajalke redno sestajale in usklajevale delo. Večkrat so na sejah predmetne komisije navedle drobno poročala o učinkih novega prijema ter prinašale zglede priprav na vzgojno-izobraževalno delo, učil in poročil učencev. Do jeseni bo pripravljeno evalvacijsko poročilo, učiteljice, ki so poskusno izvajale predmet, pa naj bi ga predstavile na uvalnem seminarju.

Pridobljene izkušnje in gradivo bodo le deloma koristili pri izpeljavi zdaj predpisanih obveznih izbirnih vsebin v srednjih strokovnih šolah, saj vpeljevanje predmeta na vseh šolah, ki je bilo predvideno v projektu za šolsko leto 1991/92, ne bo uresničeno. Za štiri letne strokovne šole pa je Strokovni svet RS za vzgojo in izobraževanje konec maja 1991 potrdil med drugim tudi učne načrte za predmet ekologija z biologijo. Ker evalvacijskega poročila še ni bilo, mu je bil za te šole predložen le osnutek učnega načrta, ki je bil pripravljen za poskusno vpeljevanje v triletnih smereh; o tem so bile šole junija 1990 obveščene v Obvestilih srednjim šolam za delo v triletnih in štiri letnih smereh izobraževanja v šolskem letu 1990/91 (brošura Zavoda RS za šolstvo, Ljubljana, junij 1990). Osnutek kataloga z dvema zahtevnostnima ravnema, ki ga je predmetna komisija sama od sebe k sreči le pripravila, pa bo zdaj lahko le olajšal to spremembo.

Problem, ki ga opisujemo, je sicer ožje strokovne narave, vendar posega v celotno šolsko problematiko. V opisanem primeru ustavljanje dela ne more biti koristno.

G. CANKAR in A. SOJAR

Ali berete Prosvetnega delavca ali ga samo prelistate?
Bi ga tudi brali, če bi bilo v njem več...
Sporočite nam - lahko tudi po telefonu na številko 061 315 585 ali še raje - pisno.

Edo Kmecl

Tiho se je poslovil od nas Edo Kmecl, predmetni učitelj v poklju. Pred tridesetimi leti se je rodil v Celju. Po končanem učiteljskem študiju je služboval in se že leta 1945 preselil v Velenje. Tu je bil več let ravnatelj osnovne šole in nižje gimnazije. Prav tako uspešno je vodil tudi kmetijsko gospodarsko in obrtno šolo.

Velenje je tiste čase doživljalo izreden razvoj. Edi Kmecl je z vsemi svojimi močmi pripomogel k današnji podobi mesta.

Po končani višji pedagoški šoli

je predaval zemljepis. Dosti je potoval in je zato znal učencem včasih suhoparno znanje geografije približati in popestriti. »Bil je dober učitelj,« pravijo še danes. Starejši Velenjčani se ga tudi danes radi spominjajo.

Za vzgojno prizadevanja je prejel tudi Šilihovo nagrado. Ohranili ga bomo v spominu, in kadar nam bo pri delu z mladino težko, bomo ohranjali njegovo vedrost, njegov pedagoški optimizem.

V. Š.

SINDIKAT VZGOJE, IZOBRAŽEVANJA IN ZNANOSTI SLOVENIJE

61000 Ljubljana - Dalmatinova 4 - telefon (061) 131-212, telefaks (061) 312-464

Republiški odbor

SVIZ Slovenije, Republiški odbor, in Delavska hranilnica razpisujeta ugodna posojila za člane SVIZ Slovenije (70 posojil), in sicer:

- višina posojila lahko znaša do 7.000 din na prosilca
 - letna obrestna mera je 90%, rok odplačevanja je 6 mesecev
 Sindikati zavodov naj naslovijo vloge posameznih prosilcev do 15. 10. 91. na RO SVIZ Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4, p.p. št. 196

Pri prosilcih za posojilo naj upoštevajo gmotni in socialni položaj (po Pravilniku o dodeljevanju posojil članom DELAVSKE HRANILNICE, ki je bil objavljen v Poročevalcu DE. št. 1 z dne 6. 9. 1991). V vlogi naj navedejo tudi številko članske izkaznice. Če bo vlog veliko, bo o dodelitvi odločal IO RO SVIZ Slovenije. Posojilno pogodbo bo sklenila Delavska hranilnica. Za odplačevanje skrbi finančna služba zavoda.

Glavni tajnik RO SVIZ Slovenije Vladimir Tkalec, prof.

Učiteljski stavki na rob

23. 9. 1991 smo učitelji sporočili svoje zahteve občini Črnomelj po svojih sindikalnih zastopnikih v sindikalnem odboru. V zbornici smo nestrno čakali njihovega poročila. Vrnili so se razočarani in užaljeni. Poročali so o pripombah, ki se mi zdijo žaljive. Pišem v svojem imenu, prepričana pa sem, da se večina počuti prav tako.

Zelo neprimerna se mi zdi pripomba, naj nezadovoljni učitelji odidejo drugam. Poznam primere, ki so dobri učitelji in profesorji zares odšli. Sledi sklep, da je za otroke črnomaljske občine škoda dobrih učiteljev!

Odgovarjajo nam že 30 let, da je ta občina gospodarsko zelo nerazvita, obenem pa dovolijo (morda celo želijo), da strokovnjaki zapuščajo podjetja. Ali še niso ugotovili, da sta napredek in znanje tesno povezana? Brez šol ne bo znanja, brez znanja ne bo strokovnjakov, brez strokovnjakov ne bo gospodarskega napredka. Temelj za pridobivanje znanja pa da vendar šola!

Kdo je odgovoren za gospodarski razvoj občine? Trideset let poučujem, moje delo mi pomeni veliko, opravljam ga po svojih najboljših močeh. Dostokrat sem zaradi njega prikrajšala svojo družino in žrtvovala svoj prosti čas.

Velikokrat je trpelo tudi telesno zdravje. Koliko nalog sem popravila! Teško bi jih preštela! Koliko večerov sem predsedala ob strokovnih knjigah! Za vse to mi ni žal, saj je to moja dolžnost! Hudo pa mi je, ko vidim, da moje delo nima vrednosti, da je moj osebni dohodek manjši od plače polpismenih in nepismenih! Z denarjem, ki ga dobim, si ne morem privoščiti počitnic v zdravilišču, še manj pa kakšno potovanje po Evropi za svojo razgledanost in izpopolnjevanje! Verjemite, da bi se tudi učitelji znali ukvarjati s prekupčevanjem,

goljufanjem, skratka – z biznisom, toda naš način razmišljanja in naša etična usmeritev nam tega ne dopuščata.

Zelo neprimerna se mi zdi pripomba, da so direktorji gospodarskih podjetij proti našim zahtevam. Primerjajte, dragi gospodje direktorji, moj osebni dohodek s svojim. Tudi jaz imam visoko izobrazbo, tudi jaz nosim odgovornost za znanje naših

otrok, tudi jaz ne delam samo tisti čas, ko sem v šoli. Poleg tega da redno spremljam razvoj naše stroke in pedagoške znanosti, moram dobro premisliti kako bom s svojimi borimi tisočaki družini omogočila najnujnejšo življenjsko raven in zagotovila hčerki šolanje ter jo prepričala, naj nikar ne gre po moji prosvetarski poti. Kmalu se bom poslovila od šole, najbrž z grenkobo v srcu in z željo, da bi bil mladi rod pametnejši in revolucionarnejši.

ANA SNOJ

Kako bo s srbohrvaščino v šoli?

Ali naj bo poučevanje hrvatsko-srbskega jezika v osnovni šoli še naprej obvezen učni predmet v 5. razredu osnovne šole s po dvema urama na teden ali pa naj se pouk opusti kot obvezen predmet in vpelje kot fakultativen – neobvezen, enakopravno z učenjem drugih tujih jezikov naših sosedov? O teh vprašanjih je v četrtek, 3. 10., dolgo in tehtno razpravljala Strokovni svet za vzgojo in izobraževanje, ni pa se približal rešitvi toliko, da bi lahko odločil. Pred seboj ni imel izdelanih strokovnih argumentov, številne zahteve staršev pa tudi niso mogle prevladati. Zato je sklenil po-

daljšati čas za presojo, zavod za šolstvo naj pripravi temeljitejšo analizo pouka sosednjih in drugih tujih jezikov – s srbsko-hrvatskim vred – s predlogi za boljše rešitev od zdajšnje. Problem pouka srbohrvaščine (kaj ta beseda sploh pomeni?) v osnovni šoli pa naj se obravnava tudi v javnosti – strokovni svet pričakuje besedo univerzitetnih učiteljev, slavističnega društva, kulturnih in drugih javnih delavcev, sploh vsakogar, ki želi sodelovati. Precej razpravljalcev je iskalo pot iz izhodišča, da jezik ni kriv za strahote, ki se dogajajo v tem trenutku.

J. S.

»Sonček« vabi

Sonček, center za varstvo, vzgojo in usposabljanje otrok in mladostnikov v Ljubljani, na Hošimihovi 3, pripravlja ob letošnjem tednu otroka več različnih dejavnosti, obenem pa si boste med 7. in 13. oktobrom lahko ogledali likovno razstavo otrok in mladostnikov iz Zavoda za usposabljanje invalidne mladine Kamnik.

Kdo razprodaja učiteljeve moči in sposobnosti?

Kdor nima svoje vrednosti, mu jo pač določijo drugi. Slovenski učitelji so si že zdavnaj dovolili barantanje

Izvirni »greh«, ste, oprostite, napravili vsi tisti učitelji, ki ste pred davnimi leti namesto hišnika kurili v razredih lončene peči, vlačili polne cekarje papirja v šole, vsa družina je doma rezljala, strigla in lepila učila, mazohistično ste obiskovali učence po domovih, vodili pevske zборе, se preskušali na odrih in za njimi, pa za vse to niste zahtevali plačila, nihče vam ga tudi ni ponudil. Svoje razprodane in ponižane duše in ideje ste potem vsajali čedalje bolj mlačno v naslednje učiteljske rodove, dokler niste zgoreli tudi vi in danes v zahvalo nimate nekateri med vami niti pokojnine za miren konec v Domu upokojencev v Celju. Njiv za presajanje je zmanjkalo. Živeti je treba, pravijo mlajši. Živimo pa od hrane, svetlobe, toplote in vode – ne od idej.

V sebi nosim še zmeraj vse pedagoške ideale in sposobnosti, vendar jih ne bom razprodajala ali jim zniževala vrednosti. Razumljivo mi je, da moram več in bolj delati v razredu z učenci. Napredek je tudi to, da je končno določena zgornja meja ur za osnovnošolskega učitelja. In konec. Zelo nestrokovno pa bo, če bo kdo pričakoval, da bom za ta denar (ki ga dobim), vodila še krožek, izdelovala z družino učila, kupovala papir za učenje, lepenko za panoje, debele in tanke flomastre, tudi za grafoskop, kasete, papirnat brisače, lepilo, barvast papir, folije... To namreč danes najbolj vnete »tršice« kupujemo, če hočemo imeti. Vsi moji predpostavljeni po piramidi navzgor od mene to seveda pričakujejo. Pišejo programe in načrte, za ureditve katerih ni denarja. V katera obdobja spada vsa ta papirnat solata brez kritja, pa tako vemo. Sodobni svet takšne »mizerije« ne pozna. Pozna pa ustvarjalnega učitelja, ki nenehno išče in dopolnjuje metode in oblike dela z bogatim gradivom in pripomočki, ki si jih učenci lahko kupijo v knjigarlah, vsaj material in svinčnike dobi učitelj v šoli, če se loti česa novega.

Če postajamo resnično revnejša družba, naj to kruto resničnost občutijo poleg otrok še starši. Skrajni čas je, da se nehmo smehljati pred njimi, zadaj pa roki stiskamo le še palico. Stavke v prosveti so zelo neprimerna oblika, ker nas potem zelo hitro posnemajo mladi in naenkrat stavkajo, saj nočejo mature... Dogovarjanje po »evropsko« ne daje posebnih sadov, še posebno ne, ker ni pravih sogovornikov. V mojem imenu baranta z mano nekdo tretji. Torej nam ostane čista ekonomija. Za dobro plačilo dobro delo. Za zdaj smo zelo slabo plačani, navadni ljudje nas že ocenjujejo, da tudi slabo delamo. Torej edino tu se račun izide.

Katastrofa je, da se učitelji danes prepirajo, kdo nosi domov težje cekarje zvezkov, kdo presedi dlje v kabinetih, kdo odhaja iz šole bolj prepoten, koliko razredov bi lahko snažilka počistila. Ker to poslušajo »navadni« ljudje, ni čudno, da se čedalje bolj čudijo in se upirajo dajati še kakšen dinar več. Pokvarili smo celo že časnikarje in javna obvestila, ki se izgubljajo le še v standardnih in kvadratnih metrih.

Sram me je, ko poslušam njihova vprašanja, še bolj sram me postane ob odgovorih kolegov. To, kar imamo, si zaslužimo. Dovolili smo si, da so naše delo znormirali, do nadržanosti pretočkovali. Prava ironija in žalost pa je, da se nihče ne vpraša, kako pa kaj kakovost. Pomembno je, da si nagrabiš ur, kako jih pa izvajaš in kakšni so uspehi, pa ni več pomembno. In še dolgo ne bo, kajti sicer dober učitelj npr. dobi 10.500 dinarjev, slab pa ne 5.200 dinarjev. Tako bi bilo iz iste vreče sicer iz Ljubljane ali Celja videti nagrajevane po delovnih dosežkih v prosveti danes, kjer se tudi dobremu nikakor ne izplača biti dober, slabemu se, najslabšemu tudi,

Namen reform je dosežen. Nič novega. Še staro postaja slabo. Pripis: 10.500 din = 23 let delovne dobe 2. razred in 1. razred izmenično

1 interesna dejavnost – mentorstvo višja izobrazba **MARINA UMNİK** Celje

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT
Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport

ZALOŽNIŠKI CENTER
61000 Ljubljana, Poljanska 28

SEZNAM KNJIG, KI SO V ZALOGI

Izobraževanje v Sloveniji za 21. stoletje 600
Igor Parkelj: Primerjalna analiza izobraževalnih sistemov pri nas in v svetu s poudarkom na institucionalnem izobraževanju 260
Olga Drogenik in sodelavci: Izobraževanje odraslih – strokovne podlage 130
Strokovne podlage za program vzgoje in izobraževanja mladine v Republiki Sloveniji 350

Katalog učbenikov za osnovne šole 60
Katalog učbenikov za srednje šole 145
Katalog obveznih učnih vsebin za srednje šole (PRIROČNIK + 2 KATALOGA) 1.465

Vsaka domovina ima svoje nebo – 14. tekmovanje za Cankarjevo priznanje 205
Slovstveni in kulturnozgodovinski vodnik po Sloveniji – Gorenjska 240
Slovstveni in kulturnozgodovinski vodnik po Sloveniji – Štajerska z obrobjem 440
Sporočanje na razredni stopnji osnovne šole 60
Sodobne oblike opismenjenja 110
Slovenski jezik v osnovni in srednji šoli 105
V. Slabe, O. Kunst Gnamuš: Skladnja 250
F. Moljk: Vesela šola slovensčine 300
Silvo Fatur: Brvi, ne mostovi 150
Marija Stanonik: Slovstvena folklorja v domačem okolju 200
Slovenska narečja (zvočna kaset) 80
J. Virk-Rode, J. Belak: Razred kot socialna skupina in socialne igre 110
A. Kotar, M. Vukmirovič: Postali smo učenci 100
Alenka Skupek: Iskrice 450
Projektno delo 40
Integrirani dnevi na razredni stopnji osnovne šole 410
Ljudmila Žalik: Nivojski pouk v klasični učilnici 150
Borut Šali: Splošne vaje 250

Martin Lorbar: Pisarniška mehanizacija in avtomatizacija 110
Jasna Borovinšek: Simulacija poslovnega odločanja v organizirani prodajalni 270

Učni operativni smotri iz fizike 148
Naravoslovne dejavnosti od 6. do 8. razreda OŠ 650
Anka Zupan: Od igre in dela do znanja 450
I. Vrbančič: Svet glasbe 150
Vzgoja in izobraževanje romskih otrok v predšolskem in osnovnošolskem obdobju 200
Katalog – Dobra igrača 100
Irena Dogša: Interakcijske vaje za mladostnike 200
Drago Novak: Zgodovinske interesne dejavnosti (zgodovinski krožki) 160
Marta Hrovatin et al.: Zdravstvena vzgoja v OŠ 210
Problematika glasbene vzgoje in glasbenega izobraževanja v vertikalni splošnega šolstva 200

Ana Tomič: Teorija in praksa spremljanja pouka 280
M. Tavčar, S. Možina: Vodenje in organiziranje dela 280
Zaključni izpit v štiriletnih smereh srednjega izobraževanja (priporočila) 370

Obvestila zavodom za usposabljanje oseb z motnjami v razvoju za delo v šolskem letu 1991/92 95
Obvestila osnovnim šolam za delo v šolskem letu 1991/92 95
Obvestila VVO za delo v šolskem letu 1991/92 190

Knjige s tega seznama lahko naročite z naročilnico ali po tel. (061/133-266)

Naročilnico pošljite na naslov: Zavod RS za šolstvo in šport
Poljanska 28
61000 Ljubljana

NAROČILNICA

Naslov naročnika: _____

Ulica: _____

Kraj: _____ Poštna št.: _____

Naročamo: _____

Število izvodov _____ naslov gradiva _____

Žig

Datum _____ Podpis naročnika: _____

SVET NA DLANI

Gea je poljudnoznanstvena revija, ki odkriva življenje. Kdor jo enkrat spozna, ta ji ostane zvest, kajti revija nima tekmecev. GEA – revija generacij za vse generacije. GEA – 12 števil na leto, vsak zadnji teden v mesecu.

GEA za naročnike 10 % cenejša

Ime in priimek _____

Naslov _____

Naročnino bom poravnal(a) po prejemu položnic.
Naročilo velja do moje pisne odpovedi!

Datum: _____

Podpis: _____

Cena posamezne številke za naročnike je 90, v prosti prodaji 100 din!

Naročilnico pošljite na naslov:
Mladinska knjiga, d. d., SOK, 61000 Ljubljana, Šmartinska c. 152.